

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
24 Temmuz 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, bugünkü toplantıya katılan heyete, Komisyon üyeliğine seçilen Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'a hayırlı olmasını dilediğine, Komisyonun bugünkü gündemine, 28'inci Yasama Döneminde Komisyona yapılan müracaatlara, Komisyonun ve alt komisyonların gerçekleştirdiği çalışmalara ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın, Bakanlık olarak temel referanslarının hukuk ve insan hakları olduğuna, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla hayata geçirdikleri reform süreçlerine ve insan haklarının korunmasına yönelik çalışmaları geliştirerek sürdüreceklerine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- İçişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Aktaş'ın, İçişleri Bakanlığının görevleri, vizyonu ve temel ilkeleri, insan hakları alanında yapılan Anayasa ve yasa değişiklikleri ile ikincil mevzuat düzenlemeleri, oluşturulan

kurumsal yapılar; Bakanlığın insan hakları alanındaki eğitim faaliyetleri, kolluk uygulamaları, teknik ve fiziki kapasitenin güçlendirilmesi ile denetim faaliyetleri hakkında sunumu

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- İçişleri Bakanlığının kolluk uygulamalarına ve insan haklarının korunması alanındaki çalışmalarına ilişkin görüşme



İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

3'üncü Toplantı

24 Temmuz 2024 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu saat 15.09'da açıldı.

Komisyon Başkanı Derya Yanık, bugünkü toplantıya katılan heyete, Komisyon üyeliğine seçilen Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'a hayırlı olmasını dilediğine, Komisyonun bugünkü gündemine, 28'inci Yasama Döneminde Komisyona yapılan müracaatlara, Komisyonun ve alt komisyonların gerçekleştirdiği çalışmalara ilişkin açıklama yaptı.

İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya, Bakanlık olarak temel referanslarının hukuk ve insan hakları olduğuna, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla hayata geçirdikleri reform süreçlerine, insan hakları ihlal iddialarının azaltılması için yaptıkları çalışmalara ve insan haklarının korunmasına yönelik çalışmaları geliştirerek sürdüreceklerine ilişkin açıklama yaptı.

İçişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Aktaş tarafından, İçişleri Bakanlığının görevleri, vizyonu ve temel ilkeleri, insan hakları alanında yapılan Anayasa ve yasa değişiklikleri ile ikincil mevzuat düzenlemeleri, oluşturulan kurumsal yapılar, Bakanlığın insan hakları alanındaki eğitim faaliyetleri, kolluk uygulamaları, teknik ve fiziki kapasitenin güçlendirilmesi ile denetim faaliyetleri hakkında sunum yapıldı.

İçişleri Bakanlığının kolluk uygulamalarına ve insan haklarının korunması alanındaki çalışmalarına ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından saat 19.00'da toplantıya son verildi.

24 Temmuz 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.09

BAŞKAN: Derya YANIK (Osmaniye)

BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (Diyarbakır)

SÖZCÜ: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)

KÂTİP: Nevroz UYSAL ASLAN (Şırnak)

BAŞKAN DERYA YANIK – Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, değerli basın mensupları, kıymetli katılımcılar; hepiniz toplantımıza hoş geldiniz.

Yeterli çoğunluğumuz var.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 28'inci Dönem 6'nı Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, bugünkü toplantıya katılan heyete, Komisyon üyeliğine seçilen Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'a hayırlı olmasını dilediğine, Komisyonun bugünkü gündemine, 28'inci Yasama Döneminde Komisyona yapılan müracaatlara, Komisyonun ve alt komisyonların gerçekleştirdiği çalışmalara ilişkin açıklaması

BAŞKAN DERYA YANIK – Bugün aramızda çok kıymetli bir misafirimiz var Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere, Sayın İçişleri Bakanımız oldukça geniş bir heyetle aramızdalar. Sayın Bakanımız ve katılımcı arkadaşlar, İçişleri Bakan Yardımcımız Mehmet Aktaş, İçişleri Bakan Yardımcımız Mehmet Sağlam, Bakan Müşaviri Balamir Gündoğdu, İller İdaresi Genel Müdürü Mehmet Emin Bilmez, İller İdaresi Genel Müdür Yardımcısı Kemalettin Sakin, İçişleri Uzmanı Ferit Tuncay ve Osman Özcan, Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanı İbrahim Akın, Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Orgeneral Ali Çardakcı, Jandarma Asayiş Başkanı Tümgeneral Cengiz Yıldız, Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Ömer Urhal, Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanı Tolga Yılmaz, Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Daire Başkanı Maksut Yüksek, Göç İdaresi Başkanlığında Başkan Yardımcısı Hüseyin Kök, Sahil Güvenlik Komutan Yardımcısı Tuğamiral Cengiz Ünver, AFAD Başkan Yardımcısı Önder Bozkurt, AFAD Daire Başkanı Abdullah Özçelik, AB ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığından Daire Başkanı Sezer Işıktaş'la beraber Sayın Bakanımız ve maiyeti hoş geldiniz.

Sayın Bakanımıza huzurlarınızda bu geniş maiyetle Komisyonumuzu bilgilendirmek ve istişare etmek üzere katıldıkları için çok teşekkür ediyorum. İnsan Hakları Komisyonu olarak bildiğim kadarıyla ilk kez bir İçişleri Bakarıyla toplantı yapıyoruz. Bu anlamda da ayrıca çok teşekkür ediyorum.

Toplantıya ve Sayın Bakanımızın sunumuna geçmeden önce Komisyonumuzla alakalı çok kısacık bir bilgilendirmeyi sizlerle de paylaşmak isterim.

Öncelikle, Komisyonumuzda boş bulunan ve Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisine düşen üyeliğe seçilen Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'a hayırlı olsun demek istiyorum.

Ve bugünkü konumuz, sizlerin de bildiği üzere, kolluk uygulamaları ve insan haklarının korunması hususunda Sayın İçişleri Bakanımız ve heyeti bizleri bilgilendirmiş olacaklar.

Her toplantımızda ben güncel bilgileri paylaşıyorum. Sayın Bakanımız ve arkadaşlarımızla da paylaşmak isteriz. Komisyonumuza 28’inci Yasama Döneminde 24 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla toplam 4.206 başvuru yapıldı bugüne dek; bu başvurulardan 3.953 adedine işlem yapıldı, geriye kalanları kabul edilemez başvurular olarak değerlendirildiler. İşleme alınan başvuruların konularına baktığımızda ağırlıklı konunun cezaevi sorunları olduğu anlaşılıyor, 3.443 başvuru bununla alakalı; yargıya ilişkin sorunlar 865, yasal düzenleme talebi 245, yerinde inceleme talebi 236, kolluk uygulamaları 44, memur sorunları 28 diye devam ediyor. Dolayısıyla bu anlamda 28’inci Yasama Dönemi itibarıyla da hem İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu hem de Komisyonumuzun alt komisyonları -4 adet alt komisyonumuz var biliyorsunuz; Hükümlü ve Tutuklu Hakları Komisyonu, Göç ve Uyum Komisyonu, Çocuk Hakları Komisyonu ve İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu olmak üzere 4 adet Alt Komisyonumuz var- ayrıca çalışmalarını yürütüyorlar, saha ve yerinde inceleme çalışmalarını da yürütüyorlar.

Ben Komisyonumuzla ilgili bu genel bilgileri paylaştıktan sonra bir açılış konuşması yapmak üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim. Daha sonra sunum kısmında basın mensubu arkadaşlarımızı, kameraları dışarı alacağız -yoksa basındaki arkadaşlarımız zaten bilgi alabilirler- ve devam edeceğiz.

Sayın Bakanım, tekrar hoş sefa geldiniz, ayaklarınıza sağlık.

Buyurun lütfen.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya’nın, Bakanlık olarak temel referanslarının hukuk ve insan hakları olduğuna, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla hayata geçirdikleri reform süreçlerine ve insan haklarının korunmasına yönelik çalışmaları geliştirerek sürdüreceklerine ilişkin açıklaması

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Sayın Başkan, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kıymetli üyeleri; sizleri şahsım ve kıymetli arkadaşlarımla birlikte saygıyla selamlıyorum.

Kurulduğu 1990 yılından itibaren ülkemizde insan haklarının korunmasına yönelik önemli çalışmalara imza atan Komisyonumuza ve siz kıymetli milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Birazdan, insan haklarının korunması ve kolluk uygulamaları hususunda Bakanlığımızın çalışmalarını sizlere aktaracağız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; göreve geldiğimiz ilk gün belirttiğimiz gibi temel referansımız hukuk ve insan haklarıdır ve bundan asla taviz vermeyeceğiz. Evet, 600 bin personelimizle ülkemizin huzur ve güvenliğini tesis etmek için çalışıyoruz. Adımlarımızı, hukuku ve insan haklarını önceleyerek atıyoruz, atmaya da devam edeceğiz. “Ben yaptım oldu.” anlayışını reddederek tüm çalışmalarımızı şeffaflıkla, hukuka ve etik değerlere bağlı olarak hesap verebilirlik ilkesine dayanarak sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde insan haklarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla kapsamlı reform süreçleri hayata geçirilmiştir. Yirmi iki yıldır süregelen AK PARTİ hükûmetlerimiz, kolluk faaliyetlerinin icrasında ortaya çıkabilecek işkence ve kötü muamele olaylarına karşı asla müsamaha gösterilmeyeceğini, işkenceye sıfır tolerans politikasıyla açıklamıştır. Bu doğrultuda, işkence ve kötü muamele suçlarının cezası artırılmış, soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin hızla sonuçlandırılması konusunda özel tedbirler öngörülmüştür. Ayrıca, verilen cezaların ertelenememesi ve para cezasına dönüştürülebilmesi benimsenmiştir. Gözaltı birimlerinin fiziki şartlarının iyileştirilme çalışmaları hızla tamamlanmış ve Avrupa ülkelerine kıyasla en iyi şartlara kavuşturulmuştur. İlaveten, İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu, Jandarma Genel Komutanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu bünyesinde kolluk hakkındaki insan hakları ihlal iddialarıyla ilgili özel birimler kurulmuş, bu iddiaların etkin bir şekilde soruşturulabilmesi için önemli adımlar

atılmıştır. Yapılan yasal değişiklikler sonrası kolluk hakkındaki insan hakları ihlal iddialarıyla ilgili soruşturmaların doğrudan, bağımsız cumhuriyet savcıları tarafından yapılması sağlanmıştır. Amaç, kolluğun, hakları ihlal eden değil hakların koruyucusu olan bir hizmet birimi olmasıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dünyanın her yerinde olduğu gibi ülkemizde de kolluk içinde maalesef, bireysel, yasaya aykırı eylemler olabilmektedir. Burada önemli olan, konuların gizlenmemesi, iddiaların üzerine gidilmesi ve sorumluların hak ettiği cezaları almasıdır. Bunun yanı sıra, bu iddialara ilişkin soruşturmaların uzmanlarca ve tarafsız yürütülmesi de büyük önem arz etmektedir. 6713 sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun’la, Bakanlığımızın, insan hakları ihlal iddialarının en aza indirilmesine yönelik gösterdiği hassasiyetin bir sonucudur bu. Bu kanun, örnek bir uygulama olarak Avrupa Birliği ülkelerinde mevcut şikâyet sistemleri detaylı olarak incelenerek katılımcı bir yöntemle hazırlanmıştır. Ülkemiz genelinde konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, kolluk birimleriyle en fazla etkileşim hâlinde bulunan gruplarla istişareler yapılmış, anketler düzenlenmiştir. Bu çalışmalar neticesinde ortaya konulan görüş ve düşünceler 6713 sayılı Yasa’ya yansıtılarak ülkemiz şartlarına en uygun kolluk şikâyet sisteminin oluşturulması hedeflenmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gayemiz, çabamız, mücadelemiz Türkiye’nin huzurudur. Huzurun tesisi için de insan odaklı bir anlayışla, özveriyle çalışıyoruz. Sözlerimin başında da ifade ettiğim gibi huzuru sağlarken hiçbir şartta taviz vermeyeceğimiz temel değerlerin başında hukukun üstünlüğü gelmektedir. İnsan haklarını inkâr etmek insanlığa meydan okumaktır. İki bin iki yüz yıllık büyük devlet geleneğimizin kodlarında “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” anlayışı kaimdir. Anadolu irfanında, inancımızda, örf, adet ve geleneklerimizde hep insanı önceleyen, insan haklarını kutsal sayan bir anlayış vardır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün ifadeleriyle, insan hakları uygar yaşamın temelidir, çağımızın en üstün değeridir. Güvencesi demokrasidir. Hukukumuzda 2002 yılından itibaren altına imza atılan tüm kanun, çalışma ve projelerimizde insanlık onurunu ayaklar altına almaya kalkışan her bakış açısı, ifade ve uygulama reddedilmiştir. Hukukun esas alındığı bir yerde insan hakları, şeffaflık, hesap verilebilirlik, etik değerlere bağlılık olmazsa olmazımızdır. Bakanlık olarak, insan haklarının korunmasına yönelik çalışmalarımızı geliştirerek sürdüreceğiz.

Bu düşüncelerle, Sayın Başkana ve Komisyonumuzun siz kıymetli, değerli üyelerine çalışmalarında başarılar diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Başkanım, eğer müsaade ederseniz sunumumuza geçmek istiyoruz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Estağfurullah Sayın Bakanım, tabii ki. Çok teşekkür ediyoruz. Ancak arkadaşlar kameraları bu arada, dışarıya alalım; basın mensubu arkadaşlarımız zaten var içeride, onlar gerekli notları alıyorlar, biz de sunumumuza ve Komisyon toplantımıza devam edelim.

Evet, çok teşekkür ediyoruz basın mensubu arkadaşlarımıza, kameraman arkadaşlarımıza.

Sayın Bakan, buyurunuz, söz sizde efendim.

Buyurun.

IV.- SUNUMLAR

1.- İçişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Aktaş’ın, İçişleri Bakanlığının görevleri, vizyonu ve temel ilkeleri, insan hakları alanında yapılan Anayasa ve yasa değişiklikleri ile ikincil mevzuat düzenlemeleri, oluşturulan kurumsal yapılar; Bakanlığın insan hakları alanındaki eğitim faaliyetleri, kolluk uygulamaları, teknik ve fiziki kapasitenin güçlendirilmesi ile denetim faaliyetleri hakkında sunumu

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET AKTAŞ – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; ben de önce, sunuma geçmeden önce sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, sunumumuz ana hatlarıyla; Bakanlığımızın görevleri, vizyonu ve temel ilkeleri, yine, ülkemizde insan hakları alanında yapılan Anayasa ve yasa değişiklikleri ile ikincil mevzuat düzenlemeleri, yapılan kurumsal yapılar, oluşturulan kurumsal yapılar, Bakanlığımızca insan hakları alanında yapılan eğitim faaliyetleri, kolluk uygulamaları, teknik ve fiziki kapasitenin güçlendirilmesi ile denetim faaliyetleri bölümünden oluşmaktadır.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; Bakanlığımız, temel hak ve özgürlükleri esas alarak ülkemizde iç güvenlik, kıyı ve kara sularının emniyetini sağlama, göç yönetimi ve kurumlar arası iş birliğini geliştirme, afet ve acil durumlara ilişkin süreçleri yönetme, nüfus ve vatandaşlık hizmetlerini sunma ve sivil toplumun gelişimini destekleme, etkin il ve ilçe yönetimlerini tesis etme görevlerini 560.824'ü kolluk personeli olmak üzere toplam 600 bini aşkın personel tarafından yürütmektedir.

Bakanlığımızın vizyonu “Türkiye’nin Huzuru” olup hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, şeffaflık, hesap verebilirlik, etik değerlere bağlılık, gelişime ve değişime açık olmak, hizmet sunumunda eşitlik, teknoloji odaklılık ve stratejik öngörü ve bütüncül bakış açıları ise temel değerlerimizdir.

Ülkemizde demokrasi ve hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesiyle temel hak ve özgürlüklerin tam anlamıyla güvenceye kavuşturulması amacıyla kapsamlı bir reform süreci yürütülmektedir. Özellikle kolluk uygulamalarında “işkenceye sıfır tolerans” prensibiyle insan haklarının korunması bağlamında hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı ilkeleri esas alınarak 2002 yılından itibaren bir dizi düzenleme yapılmıştır. Yine, ülkemiz, uluslararası mekanizmalarla insan hakları alanında yürüttüğü yapıcı iş birliğini kesintisiz bir şekilde ve kararlılıkla sürdürmektedir. Bu kapsamda, AB’ye uyum çerçevesinde Şubat 2002-Nisan 2006 tarihleri arasında 9 uyum paketi kabul edilerek başarıyla uygulanmıştır. Yine, 2006 yılında Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme’ye Ek Protokoller onaylanarak yürürlük kazanmıştır. İşkence ve kötü muameleyle mücadele kapsamında imzalanan Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşme’ye Ek Protokol’e, yine, 2011 yılında ülke olarak taraf olduk.

Kişî hak ve hürriyetlerinin daha iyi korunmasını sağlamak ve anayasal sistemimizi uluslararası yükümlülüklerimize uygun hâle getirmek adına iç hukuk sistemimizde de çok kapsamlı düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, bu doğrultuda 2004 yılında Anayasa’nın 90’ıncı maddesinde yapılan değişiklikle temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası antlaşmaların iç hukuka üstünlüğü kabul edilmiştir. 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle birçok alanda temel hak ve özgürlükler geliştirilmiş ve anayasal sistemimiz uluslararası yükümlülüklerimize uygun hâle getirilmiştir. Yine, 23 Eylül 2012 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu açılmıştır. Ceza Muhakemesi Kanunu ve 2005 yılında yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği’yle yakalama, gözaltına alma ve nezarethane koşullarıyla ilgili standartlar AB standartlarına uygun hâle getirilmiştir. Yine, Türk Ceza Kanunu’nda yapılan düzenlemeler başta olmak üzere muhtelif mevzuatta yapılan değişikliklerle işkence ve kötü muamele suçlarının cezası artırılmış, soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin hızla sonuçlandırılması konusunda özel tedbirler öngörülmüş, verilen cezaların ertelenmemesi ve para cezasına dönüştürülmemesi hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Kanunu’nda işkence yapmak fiili devlet memurluğundan çıkarma cezası kapsamına alınmıştır.

Sayın Başkanım, insan haklarına ilişkin uygulamaların izlenmesi ve takibine ilişkin kurumsal yapılar da yine bu doğrultuda oluşturulmuştur. Bunları inceleyecek olursak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu oluşturulmuştur. 2000 yılında ilk adımları atılan Kurum, 2012 yılında Türkiye İnsan Hakları Kurumuna dönüşmüş, 2016 yılında ise Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu adını alarak

bugünkü kurumsal yapısına kavuşmuş olup insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele edilmesi görevlerini yürütmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu, yine, idarenin her türlü eylem ve işlemlerini insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde hukuka uygunluk yönünden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak üzere 2012 yılında kurulmuştur.

Ayrıca, kamu görevlilerinin uymaları gereken saydamlık, tarafsızlık, dürüstlük, hesap verebilirlik, kamu yararını gözetme gibi etik davranış ilkelerini belirlemek ve uygulamayı gözetmek üzere 2004 yılında Kamu Görevlileri Etik Kurulu kurulmuş ve 2007 yılında İçişleri Bakanı ile Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı tarafından imzalanan kolluk etik ilkeleri uygulamaya konulmuştur.

Yine, daha sonra daha ayrıntılı bir şekilde arz edeceğim Kolluk Gözetim Komisyonu oluşturulmuştur. Komisyonumuz kolluk şikâyet sisteminin daha etkili ve hızlı işlemlerini sağlamak, saydamlığını ve güvenilirliğini geliştirmek amacıyla, kurum dışı denetim mekanizması olarak, 6713 sayılı Kanun'la 2016 yılında kurulmuş olup 20/9/2019 tarihinde fiilen faaliyetlerine başlamıştır.

Toplumda ve kamu görevlilerinde insan hakları bilincini geliştirmek, insan haklarını korumak, ihlal iddialarını incelemek ve araştırmak, yine, insan hak ve özgürlüklerinin kullanılmasının önündeki engeller ile hak ihlallerine yol açan sosyal, siyasi, hukuki ve idari nedenleri incelemek, araştırmak ve bunların çözümüne ilişkin önerilerde bulunmak üzere 2000 yılında illerde vali veya vali yardımcısı başkanlığında il insan hakları kurulu, ilçelerde ise kaymakam başkanlığında ilçe insan hakları kurulu kurulmuştur ve bu kurulların yapısında 2003 yılında yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu düzenlemeyle, toplumun tüm kesimlerinin temsiline fırsat verecek şekilde bir açılım yapılmıştır. Örneğin, ilk düzenlemede olan Emniyet Müdürlüğü, Jandarma Komutanlığı, Sağlık Müdürlüğü, Millî Eğitim Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler Müdürlüğü bu Komisyondan çıkarılmış; bunun yerine, il genel meclisinin kendi içerisinde seçeceği bir üyenin, yine, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan partilerin il ve ilçe başkanlarının ve okul-aile birliği başkanlarından birinin katılımı sağlanmıştır. İl ve ilçe insan hakları kurulları, faaliyetleriyle ilgili olarak raporlarını Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna göndermektedirler.

Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarının stratejik planlarında ve politika belgelerinde insan haklarının korunmasına yönelik olarak da kamu düzeni ve güvenliğine ilişkin faaliyetlerin uluslararası standartlarda, etkin iş birliği ve koordinasyon içerisinde yürütülerek toplumsal huzur ve güvenliğin sağlanmasını; demokratik, katılımcı, kapsayıcı, hesap verebilir, uyum yeteneği gelişmiş ve aktif vatandaşlık bilincini destekleyen bir sivil toplum yapısının gelişmesine ve güçlenmesine destek olunmasını; kolluk personelinin etkinliğinin ve kapasitesinin artırılmasını; suçun oluşumunun engellenmesini; trafik güvenliği yönetimi ve denetiminin geliştirilmesini hedefleyen çalışmalar bulunmaktadır.

Ayrıca, eylem ve çalışma planlarımızda ise Kolluk Gözetim Komisyonunun etkinliğinin artırılması, yakalama ve gözaltı uygulamaları konusunda farkındalık çalışmaları yürütülmesi, nezarethaneler ile geri gönderme merkezleri standartlarının gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi, nefret söylemiyle ve ayrımcılıkla mücadele edilmesi, adli kolluk rehberleri hazırlanması, zor ve silah kullanımına ilişkin eğitimler verilmesi, sivil toplum kuruluşlarıyla periyodik görüşmeler gerçekleştirilmesi, kadına yönelik şiddetle mücadelede etkinliğin artırılması, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, organ ve doku ticaretiyle mücadele faaliyetleri, yine, uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamındaki yabancılar ile insan ticareti mağdurlarının toplumsal uyumuna yönelik çalışmalar yürütülmesi ve geri gönderme merkezlerine yönelik izleme faaliyetlerinin yürütülmesi hususlarında da çok önemli çalışmalar yapılmaktadır.

İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesi hiç şüphesiz ülkemizin öncelikli siyasi hedefleri arasında bulunmaktadır. Bu doğrultuda, uluslararası sözleşmelere taraf olunması, uluslararası standartların benimsenmesi ile iç hukukta yapılan yasal düzenlemeler çerçevesinde kolluk uygulamaları ve insan haklarının korunması bağlamında nezarethanelerin dönüşümü, ifade alma odaları, sağlık kontrolü, müdafiyale görüşme, ifade özgürlüğü ve toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadele, hassas gruplar, göçmenler, teknolojiye yararlanma, denetim mekanizmaları ve insan hakları eğitimleri konularında detaylarını birazdan açıklayacağım çok önemli ilerlemeler sağlanmıştır. Bu minvalde, nezarethanelerin dönüşümünü ele aldığımızda, her şeyden önce 2005 yılında yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'yle standartlar Avrupa Birliği standartlarına ulaştırılmıştır. Bu kapsamda, en az 7 metrekare genişliğinde, 2,5 metre yüksekliğinde, duvarlar arasında en az 2 metre mesafenin sağlandığı, yeterli doğal ışıklandırma ve havalandırma imkânının bulunduğu, yatmak ve oturmak için yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerlerinin, bir de yeterli miktarda battaniye ve yatağın olduğu, tuvalet, banyo ve temizlik ihtiyacının giderilmesi için gerekli tedbirlerin alındığı yerler olarak düzenlenmiş ve gerekli dönüşümler sağlanmıştır. Yine, tüm nezarethanelerde kişilerin zarar görmelerini önlemek üzere, yirmi dört saat kayıt yapan kamera sistemleri de kurulmuştur. Bu kapsamda, nezarethane ve koridorlara yeterli sayıda kameralar yerleştirilmiş, nezarethanelerdeki şahıslar tarafından kolayca görülebilecek noktalarda nezarethanelerin kamerayla kontrol edildiğine dair uyarı levhaları asılmıştır. Yine, kamera kayıtlarının en az otuz gün süreyle saklanması hüküm altına alınmıştır.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; burada, tabii ki mevzuat düzenlemeleriyle beraber nezarethanelerin fiziki olarak dönüşümü noktasında çok büyük bir seferberlik anlayışıyla büyük dönüşümler sağlanmıştır. Bu noktada, 2005 yılından itibaren yönetmelikle beraber yapılan bütün projelerde nezarethanelerin standartlara uygun hâle gelmesi sağlanmıştır o doğrultuda binalar yapılmıştır ama eski binalarda da yine çok ciddi tadilatlar yapılarak bu dönüşümler sağlanmıştır. Bugün itibarıyla, kolluk birimlerimiz bünyesinde toplam 6.373 nezarethane bulunmaktadır ve bu nezarethanelerin tümü standartlara uygun hâle getirilmiş ve tamamında kamera sistemi de yine kurulmuştur.

Diğer bir uygulamamız da müdafî odalarının sayılarının artırılmasıdır. Buradaki amacımız, gözaltında bulunanların savunma hakkını şüphesiz kolaylaştırmaktır. Kolluk hizmet birimlerinde müdafî ile şüphelinin görüşme yapmasına uygun bir oda ayrılmaktadır. Şüpheli veya sanıkların müdafileriyle, başkalarının duyamayacağı şekilde görüşebilecekleri bir ortam sağlanmaktadır. Yine, bu kişilerin müdafiyale yazışmaları denetime tabi değildir. Ayrıca, şüpheliler talepleri hâlinde ve soruşturmayı geciktirmemek kaydıyla en çok 3 müdafiyale ifade verebilmektedirler. Bu noktada da kolluk birimlerimiz bünyesinde toplam 2.956 müdafî odası yapılmıştır ve hayata geçirilmiştir, hizmete sunulmuştur.

Sağlık kontrolleri de yine çok çok önemli bir başlık ve bizim çok hassasiyetle üzerinde durduğumuz bir konu. Bu noktada, yakalanan veya gözaltına alınan kişilerin sağlık kontrolünden geçirilmesine yönelik olarak, yakalanan kişinin gözaltına alınacak olması veya zor kullanılarak yakalanması hâllerinde yakalanma anındaki sağlık durumları, hepinizin malumu olduğu üzere hekim kontrolüyle belirlenmektedir. Yine, gözaltına alınan kişinin herhangi bir nedenle yerinin değiştirilmesi, gözaltı süresinin uzatılması, serbest bırakılması veya adli mercilere sevk edilmesinden önce sağlık durumu hekim raporuyla tespit edilmektedir. Muayene, kontrol ve tedavi hizmetleri Adli Tıp Kurumu veya resmî sağlık kuruluşlarınca yapılmaktadır. Hekim ile muayene edilen şahsın yalnız kalmaları, muayenenin hekim-hasta ilişkisi çerçevesinde yapılması esastır. Ayrıca, kadın muayenesi, talebi hâlinde ve olanaklar elverdiğinde bir kadın hekim tarafından, yine, yapılmaktadır.

Nezarethanelerde kayıt defteri tutulması da yine çok çok önemli bir başlıktır. Bu kapsamda gözaltı işlemleri nezarethaneye alınanların kaydına ait deftere yazılmak suretiyle tespit edilmekte ve bu defterler her zaman denetime tabi tutulmaktadır. Bu defterde şüphelinin kimlik bilgileri, gözaltına alınmasına esas bilgileri, nezarethaneye giriş çıkış bilgileri, hekim raporu, yakınına veya avukatına haber verilmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Yine, kadın ve erkekler, birbirine hasım olanlar ve çocuklar ile yetişkinler ayrı nezarethanelere konulmaktadır. Nezarethanelerde zaruri hâller dışında 5'ten fazla kişi bir arada bulundurulmamaktadır ve bunlar düzenli bir şekilde bu defterlere işlenmektedir. Nezarethaneler vali ve kaymakamlar, mülkiye müfettişlerimiz, cumhuriyet başsavcıları, kolluk müfettişlerimiz, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, kolluk birimlerinin yine üst yöneticileri, il ve ilçe insan hakları kurulları ve uluslararası kuruluşlar tarafından haberli veya habersiz olarak denetlenmektedir. Denetimlerle ilgili tespit, değerlendirme ve tenkitlere düzenlenen teftiş raporlarında yer verilmekte ve bu raporlar ilgili kolluk birimlerine gönderilerek takipleri sağlanmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi isteme ve buralarda inceleme yapma yetkisini de her zaman için haizdir.

“Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri İle Etkinlikler” başlığıyla ilgili de şunları söyleyebiliriz ki ifade özgürlüğünün kullanılması ve toplantı, gösteri yürüyüşü hakkının kullanılması noktasında da yine çok büyük bir hassasiyetle hareket ettiğimizi rahatlıkla ifade edebilirim. Bu noktada ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının huzur ve güven ortamı içerisinde ve kanunlara uygun bir şekilde kullanılmasında kolluk birimleri olarak gerekli tedbirleri hassasiyetle alıyoruz ve uyguluyoruz. Bu hakkın kullanılmasında kanunda öngörülen zorunlu hâller dışında kesinlikle sınırlamaya gitmemekteyiz. Yine, toplumsal olaylarda orantısız güç kullanımının önlenmesi için görev alan personelin tespitine yönelik 2009 yılından itibaren kask sicil numarası uygulamasına da geçilmiştir.

Tabloda son beş yılda yapılan ülke genelindeki eylem ve etkinliklerin istatistikleri mevcut. Burada basın açıklamaları 2020 yılında 8.668'miş, 2022 yılında 14.769'a çıkmış, yine 2023 yılında 13.137, 2004 yılında 19 Temmuz itibarıyla da 9.502. Yine, 2911 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşü sayısı ise 2020'de 423, 2021'de 831, 2022'de 1.193, 2023'te 953, bu yıl ise bu sayı 833'tür. Bunların dışında kalan diğer açık alan ve kapalı alan faaliyetleri ki bunlar açılış programları, kültürel etkinlikler, şöenler, yine mitingler ve karşılama-uğurlama gibi, bu basın açıklaması niteliğinde olmayan veya 2911 sayılı Yasa'ya tabi olmayan diğer faaliyetler de yine tabloda gösterilmiştir. Bu anlamda yıllık baktığımızda, 2020 yılında toplam 34.133 eylem ve etkinlik yapılmış ve bunların sadece binde 8'ine müdahale edilmiş veya işlem yapılmış, yine, 2021 yılında 46.657 eylem ve etkinlik yapılmış ve bunların binde 6'sına müdahale veya işlem yapılmış, 2022 yılında 65.120 eylem ve etkinlik yapılmış, burada müdahale oranı veya işlem oranı binde 5; 2023'te bu oran binde 4; 2024 yılı ilk altı ayında da bu oran yine binde 4. Yani burada da çok rahatlıkla görüldüğü üzere, açıklıkla görüldüğü üzere bu tür eylem ve etkinliklere kolluğun, polisin, jandarmanın işlem yapma oranı ve müdahale oranı oldukça düşük.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; Bakanlık olarak bütün bu hizmetlerimizi 619.252 personelle yürütüyoruz. Bunun 351.203'ü Emniyet teşkilatı personeli, 200.681'i Jandarma personeli, 8.940'ı Sahil Güvenlik personeli, 58.428'i ise Bakanlığımızın diğer birimlerinde görev yapan sivil personellerden oluşmaktadır.

Diğer bir konu da kolluk birimlerimiz tarafından kullanılan teknik altyapı ve yine teknolojik araç ve gereçler. Bu noktada da bir sunum yapmayı uygun gördük. Bu tabloda kolluk birimlerimizin, emniyet ve jandarmamızın hizmetinde olan kameralar, plaka tanıma sistemleri ve yine yaka kameralarını görüyorsunuz. Ülkemiz genelinde 3.974 noktada -biz buna “Kent Güvenlik Yönetim Sistemi” diyoruz-

kısaca KGYS noktasında toplam 104.440 kamera mevcut. Yine, 4.459 Plaka Tanıma Sistemi noktasında ise yine 15.149 kamerayla bir denetim, kontrol yapılmaktadır. Ayrıca, 23.435 yaka kamerasını da yine polisimiz ve jandarmamız görev sırasında kullanmaktadırlar. Bu noktada, yaka kameralarının hızlıca artırılmasına yönelik Sayın Bakanımızın talimatlarıyla birlikte bütün kolluk birimlerimizde çok özel bir çalışma yürütüyoruz. İnşallah, 2025 yılı sonu itibarıyla doğrudan vatandaşlarımızla muhatap olan bütün kolluk birimlerimizde, polisimizde ve jandarmamızda birer yaka kamerası bulunduracağız; bu noktada çok büyük bir çalışmayı yürütmekteyiz.

Diğer bir konumuz da asayiş hizmetlerinin yerinde ifası konusu. Burada da kolluğun suçu önleme ve aydınlatma veya suçluyu yakalama görevleri bulunmaktadır malumunuz. Bu görevleri ifa ederken insan hakları çerçevesinde hareket etmekte ve saha uygulamaları yapmaktadır. Kolluk teşkilatları tarafından vatandaşlarımızın talepleri doğrultusunda hizmetin yerinde ifa edilmesi uygulaması yapılmaktadır. Bu kapsamda, müşteki, mağdur ve bilgi sahibi konumunda olan... Bunu özellikle söylüyorum: Burada sanıklar bu kapsamda değildir veya hakkında yakalaması olanlar bu kapsamda değildir. Müşteki, mağdurlar veya bilgi sahibi olarak başvurulacak kişiler kendi talepleri hâlinde, istemeleri hâlinde kolluk binalarına, birimlerine gelmeden, karakollarımıza gelmeden ifade alma, adli veya idari nitelikteki tebligat ve benzeri tüm iş ve işlemleri yerlerinde, evlerinde veya iş yerlerinde yani mahallinde yürütülmektedir. Kolluğumuz, polisimiz veya jandarmamız kişinin evine veya iş yerine giderek bu işlemleri orada yapmaktadır ki ekranda bunun bir görüntüsü de mevcut.

2020 ila 2024 yılları arasında yani son beş yılda emniyet birimlerimiz tarafından 370.154 vatandaşımıza bu uygulama yapılmış, Jandarmamızda ise bu tarihler arasında 1 milyon 642 bin 217 kişiye bu uygulama yapılmıştır. Jandarmanın bu rakamlarının yüksek olmasının en önemli sebebi, vatandaşlarımızın, tabii, kırsalda oturmasından dolayı gelmeleri onlar açısından zor olduğu için Jandarmamıza haber veriyorlar, Jandarmamız da gidip yerinden alıyor ama Emniyet birimlerimiz tabii daha yakın olduğu için, ulaşılması daha rahat olduğu için vatandaşımız ağırlıklı olarak Emniyet birimlerine giderek bu işlemlerini yapma yolunu tercih etmektedirler.

Diğer bir mücadele alanımız ve çok çok önemsedığımız bir alan da yine aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusudur. Kolluk birimlerimizin kadına yönelik şiddetle mücadelesinde kapasitelerini sürekli artırmaya gayret ediyoruz. Bu kapsamda, teşkilat yapılarında hassas gruplara yönelik birimler oluşturuyoruz ve yine, Kadın Acil Destek Uygulaması, kısaca KADES dediğimiz uygulama ve Elektronik Kelepçe Uygulaması öne çıkan uygulamalarımızdan biridir. Bu anlamda, yine, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında Emniyet Genel Müdürlüğümüze bağlı 1.005 birimde ve Jandarma Genel Komutanlığımız bünyesinde 282 birim olmak üzere toplam 1.287 noktada aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadele büro veya kısım amirlikleri oluşturulmuştur. Ayrıca, yine, 81 il emniyet müdürlüğünde çocuk şube müdürlüklerimiz oluşturulmuştur, Jandarma Genel Komutanlığımızdaki aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadele şube ve kısım amirliklerinde yine bu çocuklara, yaşlılara ve engellilere yönelik hizmetler yürütülmektedir. Bu devam eden iki slaytta bu birimlerimizden görüntüler mevcuttur. Buradaki amacımız, doğrudan bu yöndeki bir şikâyetin, bir ihbarın çok profesyonel bir mantıkla ve hiçbir aksaklığa mahal vermeden düzenli bir şekilde takibini ve denetimini sağlamaktır. Bu birimleri oluşturmamızın asıl amacımız budur.

KADES -az önce de bahsetmiştim- uygulamamız 24 Mart 2018 tarihinde hayata geçti ve 22 Temmuz itibarıyla 6 milyon 660 bin 620 vatandaşımız bu uygulamayı akıllı telefonlarına indirdiler ve bu yolla 1 milyon 46 bin 47 müracaat alındı. 2024 yılı hedefimiz 6 milyon 600 bindi, 6 milyon 600 bin indirmeye ulaşmaktı ama temmuz ayı itibarıyla bu hedefe ulaşmış olduk, inşallah 7 milyonu da geçeriz diye düşünüyorum. KADES uygulamasıyla 11 dilde ihbar veya şikâyet yapılabilir. Yapılabilen diller

burada slaytta görülmektedir. Ayrıca, yine Elektronik Kelepçe Uygulamamız da çok önemseydiğimiz uygulamalarımızdan bir tanesi. Resimde görüldüğü gibi, bu merkez, İçişleri Bakanlığımızın GAMER biriminin bünyesindedir ve burada hem Emniyetten hem Jandarmadan arkadaşlarımız hâkim kararıyla kelepçe takılan şahısları yirmi dört saat kesintisiz bir şekilde takip etmektedirler. Bu Elektronik Kelepçe Uygulaması 25 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe girdi ve şu anda 1.500 kişiyi aynı anda takip edecek bir kapasiteye ulaştık. Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet konusunda 10 Temmuzda Sayın Bakanımızla birlikte KEFEK komisyonuna çok ayrıntılı bir sunumu yine yaptığımızı da ifade etmek isterim.

Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; Bakanlık olarak yürüttüğümüz ana görevlerimizden biri de hiç şüphesiz göç yönetimidir. Bu doğrultuda, Göç İdaresi Başkanlığımız uhdesindeki farklı merkezlerde barındırılan yabancılara verilen hizmetler yine temel insan hakları çerçevesinde sunulmaktadır ve buna özen gösterilmektedir. Bu kapsamda bulunan merkezlerimizin kapasiteleri yansıda görüldüğü gibidir. 12 geçici barınma merkezimiz var ve buraların kapasitesi toplam 100 bin, 32 geri gönderme merkezimiz bulunmaktadır ki kapasiteleri, toplam kapasiteleri 18.780'dir. Ayrıca, yine insan ticareti mağduru yabancı kadınlar için de 2 sığınmaevimiz var; bunların yerlerini açıklamıyoruz, açıklamak istemiyoruz. Ayrıca, Göç İdaresi Başkanlığı uhdesinde bulunan merkezlerimizde barınma, yemek, temizlik, kütüphane, açık havadan yararlanma, ibadet, tercüman, sağlık hizmetlerine erişim, avukata ve adli yardıma erişim, psikososyal destek hizmetlerine erişim, ziyaret, eğitim, kurslar, sosyal ve sportif faaliyetler ve yine kıyafet yardımı hizmetleri sunulmaktadır.

Yine, çok önemseydiğimiz bir uygulamamız da Mobil Göç Noktaları uygulaması. Bu Mobil Göç Noktalarıyla yabancıların herhangi bir kolluk birimine götürülmeden yerinde sorgulamaları yapılabilmektedir. Kolluk birimleri tarafından yapılan kontrollerde düzensiz göçmenlerin etkin bir şekilde tespit edilmesi, edilebilmesi ve yasal kalış hakkı bulunan yabancıların karakollara götürülmeden bu noktalarda kolluk tarafından işlemlerinin yapılabilmesi için 24 Temmuz 2023 tarihinde İstanbul'da uygulamaya başlanmış ve bugün itibarıyla 58 ilimizde 168 noktada hayata geçirilmiştir. 24 Temmuzdan bugüne bu noktalarda toplam 1 milyon 058 bin 593 yabancı sorgulanmış, bunlardan 89.899'u geri gönderme merkezlerine gönderilmiştir.

Yine, Bakanlık olarak en önem verdiğimiz konulardan biri de şüphesiz insan hakları eğitimleridir. Personelimizin insan hakları bilincini sürekli canlı tutmaya yönelik olarak insan haklarıyla ilgili temel kavramlar, temel hak ve özgürlükler, insan haklarının uluslararası boyutları, insan hakları ve göç, kolluk yetkilileri ve insan hakları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının değerlendirilmesi, değerler eğitimi, kadına yönelik şiddetle mücadele ve çocuk hakları, işkence ve kötü muamelenin önlenmesi, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü ve engelli ve yaşlı hakları konularında, konu başlıklarında sürekli eğitimler verilmektedir. Bu kapsamda son beş yılda 1 milyon 880 bin 504 kolluk eğitimi verilmiştir. Yani kolluk personelimize bunlar sürekli verildiği için, her yıl verildiği için bu rakam 1 milyon 880 bine kadar ulaşmıştır.

Ayrıca, Bakanlığımız sivil kadrolarında bulunan 76.309 personele de yine aynı dönemler içerisinde eğitimler verilmiştir. Yine, 4.017 mülki idare amirimize de aynı şekilde eğitimler verilmiştir.

Ayrıca, hem Polis Akademimizde hem de Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademimizde eğitim gören polis adayları ve jandarma adaylarına da yine sürekli bu eğitimler verilmektedir. Bu kapsamda 225.569 kişiye bu eğitimler verilmiştir. Yine, hem Polis Akademimizde hem de Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde insan hakları zorunlu bir ders olarak verilmektedir.

Denetim mekanizmaları başlığına geldiğimizde ise öncelikle şunu ifade etmek isteriz: Kolluk birimlerimizin insan hakları uygulamalarına ilişkin denetimler hem Sayın Bakanımız tarafından hem Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından hem kolluk birimlerimizin kendi teftiş kurulu birimleri tarafından hem de vali ve kaymakamlarımız tarafından ve yine ayrıca kolluk birimlerinin kendi içerisindeki hiyerarşik sıralı amirleri tarafından sürekli bir şekilde yapılmaktadır.

İstihbarat faaliyetlerinin denetimine de ona da özel bir bölüm ayırdık. Kolluk birimlerinin yürütmekte oldukları istihbarat faaliyetleri, kişisel verilerin güvenliği ve özel hayatın korunması açısından, Mülkiye Teftiş kurumumuz tarafından, yine mülki idare amirlerimiz tarafından, yine kolluk birimlerimizin yine kendi teftiş kurulları tarafından ve bu kolluk birimlerimizin sıralı amirleri tarafından sürekli olarak denetlenmektedir. Hem Emniyet istihbarat birimlerimiz hem merkezdeki birimleri hem de taşradaki illerdeki birimleri ve yine Jandarmamızın hem merkezdeki hem taşradaki birimleri bu sıraladığım makam ve kişiler tarafından sürekli denetlenmektedirler ve bu kapsamda yapılan denetimlerin sonuçları bir rapor hâlinde, her yıl bir rapor hâlinde, Cumhurbaşkanlığımız aracılığıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Güvenlik ve İstihbarat Komisyonuna sunulmaktadır. Ayrıca, Sayın Bakanımız da yine Güvenlik ve İstihbarat Komisyonuna ziyarette bulundular, 23 Mayıs'ta bir ziyaretleri oldu. Ayrıca, 2023 yılında 15 Kasım'da Emniyetimiz, 23 Kasım'da Jandarmamız aynı şekilde Güvenlik ve İstihbarat Komisyonuna bilgilendirmeleri yaptılar.

Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; ülkemizin üyesi olduğu Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatının ülkemize yönelik çalışmaları kurumlarımızın yapıcı iş birliğiyle yine yürütülmektedir. Bu kapsamda, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Komite, Birleşmiş Milletler İşkencenin Önlenmesi Alt Komitesi, Birleşmiş Milletler İşkence Özel Raportörü gibi yetkisi ülkemizce tanınan uluslararası mekanizmalar tarafından da incelemeler ara ara, malumunuz, yapılmaktadır.

Kolluk Gözetim Komisyonuna detaylı bakmayı uygun gördük ve dolayısıyla bunu da size bu anlamda arz etmek istiyoruz. 6713 sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun 20 Mayıs 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun amacı, etkinlik, saydamlık ve güvenilirliğin geliştirilmesi için Türkiye genelinde kolluk görevlilerinin suçlarından veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarından dolayı idari merciler tarafından yapılan ya da yapılması gereken iş ve işlemlerin merkezî bir sistemde kayıt altına alınması ve izlenmesidir. Yine, kolluk şikâyet sistemine ilişkin konularda Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı arasında uygulama birliğinin sağlanması, oluşturulacak veri tabanıyla ileriye dönük politikalar geliştirilmesine katkıda bulunulması, kolluk teşkilatının hesap verebilirliği, etkinliği ve saydamlığının güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı bünyesindeki bütün kolluk personeli kapsayacak bir düzenleme yapılmıştır.

Kolluk Gözetim Sistemi'yle herkes kolluk görevlilerinin hukuka aykırı eylem, tutum veya davranışlarıyla karşılaştıklarında şikâyetlerini, kolluğun çalışma, tutum ve davranışlarını takdir ettiklerinde ise memnuniyetlerini aşağıda gösterilen yöntemlerle bildirebilmektedirler: Bunlar, bir, CİMER veya diğer benzeri başvuru yolları; yazılı başvuru ki mektup, dilekçe, faks şeklinde olabiliyor, e-posta yoluyla olabiliyor, on-line başvuru yapılabiliyor, ilgili birimlere gidilerek sözlü başvuru yapılabiliyor veya cumhuriyet başsavcılıklarına doğrudan başvurular yapılabiliyor.

Kolluk Gözetim Sistemi'yle İçişleri Bakanlığı bünyesinde 3 ana noktada yapılanmaya gidilmiştir: Bir, Kolluk Gözetim Komisyonu kurulmuştur; yine, müfettişler grubu oluşturulmuştur, burada 15 mülkiye müfettişimiz görevlendirilmiştir ve gerektiğinde bu soruşturmalara bunlar gönderilmektedir; yine, merkezi kayıt sistemi oluşturulmuştur.

Komisyon, Bakanlığımız Bakan Yardımcısı Başkanlığında -ki şu anki Başkanımız Mehmet Sağlam Bey, kendisi de burada- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanı, İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanı, İçişleri Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, üniversitelerin ceza ve ceza usul hukuku ana bilim dallarında görevli öğretim üyeleri arasından Sayın Cumhurbaşkanımızca seçilen 1 üye ile baro başkanı seçilme yeterliliğine sahip serbest avukatlar arasında yine Sayın Cumhurbaşkanımızca seçilecek 1 üyeden oluşmaktadır. Komisyonun Cumhurbaşkanımız tarafından seçilen üyelerinin görev süresi dört yıldır.

Kolluk Gözetim Komisyonu ile işlevsel açıdan bağımsız bir yapı oluşturulması hedeflenmiştir. Yine, kolluk teşkilatlarının temsilcilerine Komisyonunda kesinlikle yer verilmemiştir. Seçimle gelen üyelerin son beş yılda herhangi bir siyasi partiyle üyelik ilişkisi bulunamaz ve üyelikleri süresince Komisyondaki görevlerinden alınamazlar. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi emir ve talimat veremez, tavsiye ve telkinde bulunamaz. Yine, kamuoyunun güven duygusunu güçlendirmek için baro ve üniversitelerin Komisyonunda temsili sağlanmıştır. Yine -dediğim gibi- işlevsel açıdan bağımsız bir yapı oluşturulması hedeflenmiştir.

Kolluk Gözetim Komisyonunun görev ve yetkilerine bakacak olursak: Birincisi, idari soruşturmaları merkezi bir sistemle izlemek, oluşturulacak veri tabanı ile ileriye dönük kolluk politika ve stratejilerinin geliştirilmesine katkı sağlamak, merkezi bir otorite sıfatıyla kolluk şikâyet sistemine ilişkin ilke ve standartlar belirlemek, yetkili mercilerden disiplin soruşturması açılmasını ve gerektiğinde teftiş yapılmasını istemek ve kolluk şikâyet sisteminin işleyişi hakkında kamuoyunu bilgilendirmek.

Kolluk Gözetim Komisyonumuzun faaliyetlerine bakacak olursak: Komisyon ilk toplantısını 20/9/2019 tarihinde gerçekleştirmiştir. Yine, bugüne kadar toplam 120 karar alınmış ve yine 9 ilke kararı alarak ilgili birimlere tamim etmiştir. Ayrıca, toplam 13 ilde gerçekleştirilen Kamu Farkındalığının Artırılması Programlarına 2.876 kişi katılım sağlamıştır. 2020, 2021, 2022, 2023 yılları faaliyet raporları hazırlanarak Cumhurbaşkanlığına ve yine Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonuna yani bu Komisyona gönderilmiştir.

Kolluk Gözetim Komisyonu bir merkezi kayıt sistemi uygulamasına gitmiştir ve bu uygulamayı 29 Ocak 2020 tarihi itibarıyla başlatmıştır. Buna göre merkezi kayıt sistemi kolluk görevlileri hakkında idari mercilerce yürütülen ceza ve disiplin işlemleriyle ya da memnuniyet bildirimleriyle ilgili olarak gerekli bilgilerin elektronik ortamda kaydedilmesi ve yapılan uygulamaların izlenmesi amacıyla oluşturulmuştur. Yine, ülke genelinde toplam 2.487 personel veri girişi yapmak üzere görevlendirilmiştir.

Ayrıca, kolluk personeli hakkında her türlü ihbar ve şikâyet ile idari merciler tarafından resen tespit edilen ve işlem yapılmasını gerektiren fiil ve hâller merkezi kayıt sistemine kaydedilerek sistemden bir kayıt numarası verilmektedir. Bu numarayla yürütülen işlem sürecinin başvuru tarafından takibine olanak sağlanmaktadır. Vatandaşlarımız “Kolluk Gözetim Sisteminin” “web” sitesinden de aynı şekilde bu başvuruları yapabilmektedirler ve hem bu “web” sitesinden yaptıkları başvurularda hem de diğer yöntemlerle yaptıkları başvurularda kendilerine verilen başvuru numarasıyla birlikte bütün bu safahatı, soruşturma safahatını bu sistem üzerinden sürekli görebilmektedirler, bunun takibini yapabilmektedirler.

Yine, Kolluk Gözetim Sistemi'nin getirdiği yeniliklere bakacak olursak: Bir ihbar, şikâyet ve memnuniyet bildiriminde bulunabilmeyi kolaylaştıracak kurumsal bir yapı oluşturmuştur. İhbar ve şikâyetler üzerine idari merciler üzerinden yürütülen işlemlerin üçüncü bir göz olarak Komisyon tarafından izlenmesi sağlanmıştır. Yine, kolluk hizmetlerinden yararlanan herkese memnuniyetini bildirebilme imkânı sağlanmıştır. Mülki idare amirlerinin yani vali ve kaymakamlarımızın ihbar ve şikâyetler üzerindeki denetim ve kontrol yetkisi güçlendirilmiştir. Şeffaflık ilkesinin bir gereği olarak şikâyetçi ile şikâyet edilen kolluk görevlisinin yapılan disiplin soruşturmasının safahatı hakkında en az iki ayda bir bilgilendirilmesi sağlanmaktadır ki Komisyonumuz bunu da düzenli olarak yapmaktadır ve takibini aynı şekilde sağlamaktadır.

Yine, önemli nitelikteki ihbar ve şikâyetlerin uzman personel tarafından yapılması sağlanmaktadır ki bu, uygulamada mülkiye müfettişlerimiz tarafından ağırlıklı olarak yapılmaktadır. Her nitelikli öldürme, kasten yaralama, işkence, zor kullanma yetkisinde sınırı aşılması veya yine, örgütlü suçlarda ve benzeri vakalarda soruşturmaları doğrudan mülkiye müfettişlerimiz yürütmektedir. Yine, aynı şekilde, saydığım katalog suçlara ilişkin soruşturmaların cumhuriyet savcıları tarafından öncelikli olarak yürütülmesi, bu kapsamda açılan davaların acele işlerden sayılması hüküm altına alınarak kolluk personeli hakkında ceza soruşturması ve kovuşturmasının etkinliğinin artırılması hedeflenmiştir.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; Bakanlığımız, devlet ve millet hayatımızda yüklediği misyon ve belirlediği vizyona uygun olarak faaliyetlerini yürütürken hizmet sunumunun her alanında uluslararası standartların üzerine çıkmayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda, emniyet ve asayiş hizmetlerinin en üst düzeyde sunulması, suçun önlenmesi ile suç ve suçlularla etkin bir şekilde mücadele edilmesi için bir yandan kolluk görevlilerinin niteliğinin artırılmasına çalışılmakta, diğer yandan da teknolojinin sunduğu imkânlardan en üst seviyede yararlanılmaktadır. Teknoloji kullanımı -burası çok önemli- bir yandan suç işlenmesinin önlenmesine, işlenmiş suçların faillerinin tespit edilmesine hizmet etmekte, diğer yandan da görev ifa eden kolluk personeli arasında olumsuz tutum ve davranış sergileyenler varsa bunların tespit edilerek gerekli cezai müeyyidelerin uygulanmasına da imkân sağlamaktadır.

Yine, kolluk personelinin insan hakları konusunda duyarlılığının en üst düzeye çıkarılması için -yine, sunumda bahsetmiştim- düzenli ve sürekli eğitim programları uygulanmaktadır. Ayrıca, kolluk personeli hakkında her türlü ihbar ve şikâyetler titizlikle incelenmekte, hukuka aykırı eylem ve işlemi tespit edilenler hakkında gerekli adli ve idari tedbirler tereddütsüz bir şekilde uygulanmaktadır.

Sunumumuz bu kadar Sayın Başkanım.

Arz ederiz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Bakan Yardımcımıza.

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- İçişleri Bakanlığının kolluk uygulamalarına ve insan haklarının korunması alanındaki çalışmalarına ilişkin görüşme

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar, önceki toplantılarımızdaki usulü burada da takip edeceğiz. Öncelikli olarak Komisyon üyesi milletvekillerimizin soruları varsa, değerlendirmeleri varsa, sonrasında da katılımcı misafir milletvekillerimizin soru ve yorumlarını alacağız ancak Meclis gündemimiz de bir taraftan Genel Kurul gündemi de son derece yoğun, biliyorsunuz. Dolayısıyla, bugün toplantımızı mümkün mertebe saat beş buçuk gibi bitirmeye özen göstereceğiz, belki bir on beş-yirmi dakika uzayabilir ama altı ayı geçmeyecek şekilde, mümkünse beş buçukta toparlarsak hepimiz için, tahmin ediyorum, Genel Kurulu takip açısından da uygun olacağı kanaatindeyim.

Ben önceki toplantılarda da defaatle ifade ettim, mümkün mertebe milletvekili arkadaşlarımızın söz hakkını, konuşmalarını, sorularını bölmemeye çalışıyorum. O yüzden, üç dört dakikayla değerli arkadaşlarımız sınırlı tutarlarsa, konuşmalarını, söyleyeceklerini bu süre içerisinde aktarırlarsa hem daha çok milletvekili arkadaşımız değerlendirme yapma imkânı bulur hem de konuyu da çok dağıtmadan toparlamış oluruz diye düşünüyorum. Sizlerden bu konuda özellikle hassasiyet rica ediyorum.

Şimdi soru ve yorum kısmına geçeceğiz. Tekin Bey, Komisyon üyesi milletvekilimiz bir cenazeye yetişmek durumunda. O yüzden, öncelikli söz hakkı rica ettiler, onunla başlayacağız ve sonrasında dileyen milletvekillerimizle devam ederiz.

Buyurun Tekin Bey.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, siz göreve geldikten kısa bir süre sonra her sabah güne sizin “tweet”’lerinizle başladık. Bu “tweet”’lerin çok önemli bir kısmı suç örgütlerine yönelik operasyonlarla ilgili “tweet”’lerdi. Bunlar, gerçekten çok takdir topladı; sadece milletvekilleri nezdinde değil, tüm vatandaşlar nezdinde de olumlu karşılanan operasyonlardı. Ancak şuna da değinmek isterim: Bu operasyonların sayısı çokçaydı ve çok fazla suç örgütü elemanı ile örgüt liderleri, daha da önemlisi, yurt dışındaki uluslararası mafya liderlerinin Türkiye’de yaşadıkları gerçeği ortaya çıkmıştı ve operasyonlar bunlara yönelik yapıldı.

Şimdi akla şu geliyor: Herhâlde bu suç örgütleri, bu mafya yapılanması, bu suç örgütü liderleri, siz Bakan olduktan sonra ortaya çıkmadı ya da örgütlenmediler. Geçen bu süre zarfı içerisinde, yirmi iki yıllık süre içerisinde bu ülkenin İçişleri Bakanları vardı. Peki, nasıl oldu da bütün bu suç örgütleri hayatlarını idame ettirdiler, ta ki siz Bakan oluncaya kadar? Bu çok önemli. Eğer böyle bir anlayış sizden önce yoksa bu, cumhuriyet tarihi açısından bir skandaldır ve çok çok önemli bir sonuca evrilmiştir.

Şimdi, sizin altı aylık dönem sonrasında yaptığınız açıklamada 593 operasyon yaptığınızı ve 191 organize suç örgütünün çökertildiğini ifade ettiniz. Keşke son hâliyle, bu sunumun sonunda bize bu rakamlar verilseydi daha somut bilgilere sahip olacaktık. Olsun, bu altı aylık süre içerisinde yapılan operasyonlar da çok kıymetli. Ancak dediğim gibi, bu örgütler sizinle birlikte doğmadı. Peki, bu örgütler Türkiye’de çok vatandaşın canını yaktı; hayatlarını kaybettiler, sakat kaldılar, mal varlıklarını kaybettiler. Operasyon yapılıyor, bunlar tutuklanıyorlar; acaba bunun gerisinde olanlarla ilgili de bir çalışmanız olacak mı? Yani sadece örgütlere yönelik değil, onların hayatiyetini sürdürmesine yol açanlar kimse onlarla ilgili de bir çalışma yapacak mısınız? Birinci sorum bu.

Şimdi, ikincisi, işte, teröre karşı, uyuşturucuya karşı, FETÖ’ye karşı, IŞİD’e karşı binlerce operasyon yaptığınızı ifade ettiniz. Çok iyi, çok sevindirici ama düşünün, aradan sekiz yıl geçmiş, FETÖ’ye karşı 5.543 operasyon gerçekleştiriliyor. Peki, bu sekiz yıllık zaman dilimi içerisinde neredeydi bunlar ya da bunlara yönelik operasyonlar ya da herhangi bir girişim niçin yapılmadı? Aynı şeyi diğer örgütler için de söylemek mümkün.

Çok hızlı geçiyorum, cenazeye yetişmek zorundayım. Şimdi, bir başka konu, yine, sizden önce bir açıklama yapıldı: “Cumhuriyet tarihinin en büyük uyuşturucu operasyonu.” Müthiş, müthişti, adı da “Bataklık Operasyonu”ydu. İyi, sevindirici; bu uyuşturucu çetelerinin kökü kurutulmalı, çocuklarımız perişan oluyorlar, elimizden kayıp gidiyorlar. Ama dönüp baktık ki bu büyük bir şeyle, âlâyıvalayla belirtilen Bataklık Operasyonu’nda şu anda tutuklu yok. Peki kim suçlu? Vallahi dönüp bakarsak o zaman neredeyse devlet suçlu çıktı. Böyle büyük bir operasyonun adı “bataklık” ama o bataklığı kurutmak adına tutuklananların biri gözaltında dahi, tutuklu dahi değil, serbest bırakıldı. Bununla ilgili

bir girişiminiz olacak mı? Bu tür operasyonlar böyle anlatıldığında çok farklı algılar oluşuyor ama sonuçta büyük bir hayal kırıklığı yaşanıyor ve o mafya yapılanmaları, uyuşturucu tacirleri bundan cesaret alırlar.

Bir başka konu, elbette, her intihar üzüntü vericidir. Polis intiharları da keza öyle; mobbing, geçim sıkıntısı, stres, gerilim, yorgunluk, bunların alt başlıkları hâlinde izah edilebilir ama bazı intiharlar var ki son derece manidar. Bunlardan birisi, Silivri Emniyet Müdürü Hakan Çalışkan'ın intiharı. Çok idealist, memleketini seven, yurtsever bir Emniyet görevlisi. Durup dururken makamında intihar etti ama o gün, o intihar sırasında çok farklı birtakım konular gündeme geldi. Örneğin, bir uyuşturucu operasyonu sonrasında yapılan telefon görüşmeleri, bir araç plakası gündeme geldi. Fakat sonra, maalesef, Hakan Çalışkan'ın bu intiharıyla sonuçlandı ve soruşturma öylece kapatıldı. Sayın Bakan, siz bu soruşturmayı yeniden başlatacak mısınız? Yani böyle bir emniyet görevlisinin intiharının arkasında yatan gerçek nedenleri ortaya çıkarmak adına bir girişimde bulunup bu soruşturmayı yeniden başlatacak mısınız?

Bir başka konu: 95'ten beri Cumartesi Anneleri kayıplarını, faili meçhulleri, çocuklarının kemiklerini bulmak adına her cumartesi günü Galatasaray Meydanı'nda toplanıyorlardı. Elllerinde silah yok, ellerinde herhangi bir patlayıcı madde yok; sadece dövizler var, çocukların resimleri var, bir arayış içerisinde ama bunlar çok çirkin birtakım uygulamalara maruz kaldılar. Coplandılar, itilip kakıldılar yaşlı anneler, babalar, eşler ve orada onlara hayatı zindan ettiler fakat siz geldiniz, bir cümle sarf ettiniz, bu cümle çok önemliydi, dediniz ki: "Cumartesi Annelerinin yaşadığı mağduriyettir, en kısa zamanda çözüm üreteceğiz." Çok kıymetli. Ne oldu? Siz çözüm ürettiniz, Cumartesi Anneleri orada toplanıyor, bir iki saat, o hafta bir kaybın ismini zikrediyorlar, açıklıyor, dağılıyorlar; bir şey yok, terör yok, eylem yok, müdahale yok; sorun çözüldü. Belki faili meçhul cinayetlere kurban gidenlerin kayıplarını ortaya çıkarmayacak, hâlâ sonuç alınmayacak ama en azından o insanlara olan saygı böyle bir anlayışla ortaya çıkarıldı. Sizden önce böyle bir şey yoktu, bu da değerli. Değerli olan her şeyin altına biz imzamızı atıyoruz.

Sayın Bakan, son günlerde, emeklilerin, öğretmenlerin anayasal hakları var, Parlamente'ye gelip basın açıklaması yapıyorlar, farklı bir anlayışları yok ama gelin görün ki son bir haftadır bunlara karşı da bir direnç gösterilmeye başlandı. Sayın Bakan bu tavrınızı lütfen sürdürün, bu tavrınız kıymetli. Bunların hepsi bu ülkenin insanları, haklarını ararken yani bu müdahaleye maruz kalmassınlar. Ben şunu da biliyorum: Yani o kolluk kuvvetleri aldıkları talimatla o tavrı sergiliyorlar, hiçbirinin belki içine sinmiyor ama maalesef bir talimat, belki sizin dışınızda bir talimat burada hoş olmayan, kamuoyuna veya uluslararası basına yansıyan kötü görüntülere sebebiyet veriyor. Umarım, Cumartesi Annelerine gösterdiğiniz toleransı bu arkadaşlara, bu vatandaşlara da gösterirsiniz.

Son bir şey... Hemen bitireceğim Sayın Başkanım. Yeni bir olayla karşı karşıyayız, çok ilginç. Önce bir şeyden bahsedeceğim. Geçen, Sağlık Komisyonuna Sağlık Bakan Yardımcısı geldi, orada Sayın Bakan Yardımcımızın sunumunda belirtilmişti: Şimdi, gözaltına alınanların sağlık kontrolleri sağlık kuruluşlarında yapılır. Bu, yasal bir düzenlemedir, insanidir, vicdanidir ve etikdir ama maalesef, geçtiğimiz günlerde Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün bir yazısıyla gözaltındakilerin sağlık kontrolleri nezarethanede, gözaltında oldukları ortamda yapılıyor. Bu doğru değil Sayın Bakan. Bununla ilgili bir tavrınız olacak mı? Bu bir resmi yazı, Ankara İl Emniyet Müdürlüğü'nün yazdığı bir yazı.

Son bir konu... Hemen bitiriyorum, biraz belki uzadı, kusura bakmayın, hızlı hızlı da konuşuyorum. Bir fişleme yöntemi çıktı, birkaç gündür basında, kamuoyunda yer aldı. İçinde 63 gazetecinin olduğu -ki bugün 24 Temmuz gazeteciler için çok önemli bir gün- yer aldığı 154 kişilik bir liste. Yani böyle bir şey olabilir mi? Bu liste neye göre hazırlanıyor? Bir suç varsa, yasal olarak bir şey varsa gidilir, savcılığa başvurulur, gereği yapılır, savcılık da yetkili kurumlar da onun gereğini yapar ama dosya

düzenleyip “Biz bunun gereğini yapacağız.” dersiniz Sayın Bakan, bu bir fişleme yöntemidir. Burada size çok büyük bir iş düşüyor, o da şudur: Siz ileride yaşanabilecek bir olumsuzluğu, bir saldırıyı, herhangi bir şeyi nasıl ortadan kaldıracaksınız? Bırakın siyasetçileri, bırakın akademisyenleri, bu 63 gazetecinin can güvenliğini koruyabilecek misiniz?

Uzun oldu, kusura bakmayın.

Ayrılmak zorundayım Sayın Başkanım, kusura bakmayın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyoruz. İyi ki ayrılmak zorundasınız, toplantı bitiyordu yoksa.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Eyvah, eyvah!

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok teşekkürler, sağ olun.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Ben teşekkür ediyorum, sağ olun; saygılar sunuyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Komisyon üyelerimizden devam edeceğiz dedik ama Sırrı Bey’in de Mecliste konuşması olduğu için iki dakika izin istedi.

Buyurun lütfen.

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Tekrar herkese merhaba, hepinizden de özür diliyorum yani acil bir konu var, ayrılmak zorundayım.

Sayın Bakanım, bu ülkede bir koruma ordusuyla var; bunları Parlamentoda da görüyoruz, hayatın her alanında da. Şairin dediği gibi “Unutulmuş eski padişahlar” gibi, unutulmuş birçok siyasetçi, eski bürokrat nereye giderseniz gidin, bir koruma ordusu inanın dolaşıyorlar; Mecliste de öyle, Meclis dışında da öyle. Özellikle taşraya gittiğinizde, biz de vekil olarak gideriz, ineriz ama bir bakarsınız bir koruma ordusu bir vekili karşılamaya geliyor; uzun namlulu silahlarla, uzun uzun boylu insanlar, uzun uzun bıyıklı insanlar ve onlarca araç. Şimdi, bunlar nereden bu gücü alıyor? Bir taraftan işte, tasarruf tedbirleri, bir taraftan otuz yıl önceki korumalar yani o tarihte verilmiş ve unutulmuş, bunun için bir şey düşünüyor musunuz?

İkincisi, bakın, biz halkın iradesiyiz ve halkın oylarıyla buraya geliyoruz, biz ve bizim belediye başkanlarımız ama bölgede görev yapan valiler, kaymakamlar bize düşman hukuku uyguluyorlar, hiçbir seçilmişle bir tek bağ oluşturmuyorlar. Bakın, yerel seçimlerden çıktık, Ağrı, Diyarbakır, bütün illeri tek tek sayayım ama oradaki valiler, kaymakamlar seçilmişlerle asla bir diyalog oluşturmuyorlar; kendilerini tanrı, bizi kul olarak görüyorlar. Biz bundan ciddi şekilde rahatsızlık duyuyoruz. Siz biraz önce Bakanlık olarak bir sunum yaptınız, vallahi bizim de aradığımız demokratik bir cumhuriyetin inşası böyledir ama bu sadece sözde kalıyor. Bakın, biz gidiyoruz mesela, Doğubayazıt’a -bir ilçemiz-taziyeye gidiyoruz, onlarca kamera taziye evine kadar taciz ediyorlar; bir ellerinde sigara, diğer ellerinde tespih ve ağızlarında sakız halkı taciz ediyorlar ve bundan üç gün önce Iğdır İl Emniyet Müdürünüz TikTok pozları vererek, ağzında sakız, orada gidiyor haksız yere belediyeye alınmış, kayyumların aldığı insanlara destek sunuyor ama diğer yerde işçilere karşı acımasız bir politika izliyorsunuz. Peki, bunlar nereden bu gücü alıyorlar? Burada halkın iradesini yok hükmünde sayan bu güvenlik güçleri hangi güçten bu desteği alarak halka bu kadar acımasızca davranıyorlar? Hiçbir milletvekilimizin, arkadaşlarımızın telefonlarına çıkmıyorlar hatta bir kez sizi de aradım, kendi ilim, kentimle ilgili ama bir türlü diyalog kuramıyoruz. En demokratik hakkımızı kullanırken bile vali anında bir basın açıklaması yapıyor. Diyor ki: “Efendim, kentte marjinal olanlar.” Bizi kastediyor. 4 vekilliğin 3’ünü almışız, il belediye başkanlığı bizde, ilçeler bizde, il genel meclisi üyeliği bizde; vali bizi marjinal olarak görüyor.

Oysa ki o kentte marjinal tek bir insan var: Validir. Bu güçleri nereden alıyorlar? Biz bu topraklarda hukukun ve huzurun ülkesini istiyoruz. İnanın, sizin rahatsız olduğunuz bu şiddetten biz de rahatsızız ama iki gün önce Mersin’de çocuklar halay çekiyor ya! Elinde silah yok, üstünde şortu var, üstünde mayosu var, Kürtçe halay çekiyor; alelacele helikopterler, polisler, bilmem neler alıp getiriyorlar, bir de işkence ederek “Ölürüm Türkiye’me...” Siz bu insanlara, bu ülkeye bu kadar baskı uygularsanız bu ülkede birliği sağlayamazsınız. Bunların gerçekten bu ülkeyi sevdikleri falan yok, bunlar gerçekten bununla var olmaya yani ülkenin toplumsal dokularıyla oynamaya çalışıyorlar. Bu konudaki hassasiyetlerinizi biliyoruz. Aynı kentte siz Valilik, ben daha sonra Belediye Başkanlığı yaptım; ben geçmişten bugüne kadar sizi iyi de tanıyorum, biliyorum ve bu çabalarınızın bu topraklarda hayat bulmasını da diliyorum ama sizden rica ediyorum, biz ve diğer seçilmiş milletvekili arkadaşlarımıza bu bir lütuf değil, oradaki birimlerin saygılı olması gerektiğini düşünüyorum.

Başkanım, size ve bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum, sağ olun.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Ben bir cevap vereyim müsaadenizle.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tabii ki.

Buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Valiler Türkiye Cumhuriyeti devletini ve milletini temsil eder, ben de on altı buçuk sene valilik yaptım, ilk valiliğim Şırnak Valiliği, daha sonra Ağrı Valiliğine geldim, memleketinizde beraber çalıştık, hep beraber hizmet ettik.

Şimdi, burası Gazi Meclisimiz, Gazi Meclisimiz, halkın iradesiyle buraya gelen siz kıymetli milletvekillerimizle buradaki faaliyetlerini yürütüyor. Ben şunu söyleyeyim: Şırnak Valisi iken tüm telefonlara çıktım ama bir milletvekiliyle daha üçüncü aydan itibaren -hatta uçakla Mardin’e ilk giderken tevafuk o ki yan yana oturarak gitmişiz- telefonla görüşüyoruz ki beni herkes bilir, ben kalbi ile dili bitişik bir insanım, az konuşurum ama doğruyu söylemeye çalışırım elimden geldiğince ve ne zaman bir müşkülü var vatandaşın yanında telefonla arıyor, ben de çıkıyorum “Buyurun sayın milletvekilim.” diyorum. Diyor ki: “Şu, şu, şu.” Benim yanımda şahitlerim de var. Kapattığımız zaman oradaki adamlara diyor ki: “Ya, siz Valinizi de dinlemiyorsunuz. Ben, şimdi, az önce onunla görüştüm, bak gördünüz, yanınızda konuştum.” Bir iki kez ikaz ettim ben, dedim ki: “Bak, benim yanımda seninle görüşürken şunlar şunlar vardı, ben telefonunuzu da kaydetmedim ama eğer benim kendi güvenlik birimlerimle, burada hizmetinde bulunmaktan iftihar ettiğim hemşhçilerimle aramı açmaya vesile olacak farklı bir dil kullanırsan bir daha ben senin telefonuna çıkmam.” Buna rağmen yaptı, bir daha telefonuna çıkmadım, diğer hanımefendi milletvekilinin telefonuna çıktım, ona da “Diğerine çıkmadım, sana çıkıyorum ben.” dedim. Şimdi, bununla ilgili bir örnek... Daha sonra Bakanımız aradı, “Niye telefonuna çıkmıyorsun?” dedi, ben aynen bu cevabı verdim. Aradan bir ay geçti, Bakan Bey dedi ki: “ Bir daha onun telefonuna ben de çıkmayacağım.” “Niye, efendim? O zaman bana sitem etmişsiniz. Genç bir valiydim ben, ilk valiliğimdi benim.” dedim. Dedi ki: “Beni teşkilatımla karşı karşıya getiriyor. ‘Yani çok iyi efendim, tamam.’ diyor, kapattıktan sonra dışarıda beyanat veriyor, tam anlamıyla benim dilimden, benim ağzımdan olmayan bir şey söylüyor.”

Şimdi, ben arkadaşlarıma şunu söylüyorum: Konuştuğunuz zaman, bir araya geldiğiniz zaman, oradaki hukuku, oradaki meseleyi yansıtmayla ilgili bir sıkıntı duymayacaksanız, oradaki emniyet, güvenlik hepsiyle beraber istişare ederek -hiçbir sorun yok- konuşun çünkü şurada, şu an ben konuşuyorum diyorum, görüşüyorum. Bana siz ulaşamazsanız bile ben Bakan Yardımcıma talimat veriyorum mutlaka ama mutlaka arattırıyorum, görüştürüyorum, diyorum ki orada bir ulaşamama, erişememe veya bir beyanı alamama gibi durumu söz konusu yapmamaya çalışıyorum, birincisi bu.

Biz 85 milyonluk aziz milletimizin emrindeyiz, ona hadim olmaktan da iftihar ediyoruz, mülki idare amirleri ve kolluk olarak. Burada da bütün kıymetli Komisyon üyeleri de dâhil olmak üzere, herkesin güvenliğinden ve huzurundan sorumluyuz; bunu sağlamaya çalışıyoruz.

Mersin'deki olaya gelince; keşke halay çekselerdi, keşke halayda AK PARTİ hükümetlerimizin getirmiş olduğu bu serbestlik ortamında Kürtçe şarkı söylüyor olsalardı ama duyduklarımız, işittiklerimiz, kayıt altına giren ve adliyeye intikal eden mesele hiç de öyle değil. Kimi övdüğümüz, kimi sevdiğimiz, kim için efendim, orada dil ve tutumumuz ortaya çıkıyorsa ve bunun konusu suçsa "Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devleti." diyoruz biz, savcı da diyor ki: "Alın, getirin bunları." Giderken de... Yani ben dinlediğim zaman son derece duygunanıyorum, yüreğim pırpır oluyor. "Türkiye'm" şarkısı bugün hepimizi coşkulandırır, bu salonda bulunan herkesi coşkulandırır. Yani, bunun kesinlikle ve kesinlikle, oradaki savcının talimatıyla gözaltına alınan insanları üzme, kırmak için olduğuna inanmıyorum. Ama "... (*) Portekiz" ağızyla hareket eden insanların da aramızda çok az olduğu gibi, bu zihniyette olan insanların hoşlanmadığı bir türkü olmasından da en ufak bir şekilde üzüntü duymuyorum, onu da söyleyeyim.

Şimdi, ben, beni bir ara ziyarete gelen DEM'li arkadaşlara şunu söylemişim, dedim ki... Türkiye'de 143 civarında siyasi parti var şu anda, -bugün gelirken 2 partinin daha kurulmasıyla ilgili müracaat ettiler- yeni sayıyı bilmiyorum ama 143'ti en son bildiğim. Biz siyasi partilerin tamamının anayasal olarak ve Siyasi Partiler Kanunu'na göre ve bu ülkenin demokratik ortamında hiçbir sıkıntı duymadan, özgür bir ortamda dünyaya geldiklerine inanıyoruz. Ama keşke böyle olsa yani burada bulunan partilerin her biri, kendi inandığı söylemlerini kendileri için, aziz milleti için söylüyor olsa bizim bir şeyimiz yok. O zaman, niye biz kırk yıldan beri bölücü terör örgütü PKK'yla mücadele ediyoruz? 40 binin üzerinde şehit verdik, canımız yandı, ciğerimiz yandı. Ben göreve geldiğimden beri, başta PKK/KCK bölücü terör örgütü, FETÖ, marjinal sol DHKP-C, MLKP bunlarla mücadele ediyoruz. AK PARTİ kurulduğu günden beri ki 23 yaşında, önümüzdeki ay 24'üncü yaşına girecek ve biz bu yüzyılda huzurun yüzü olması için gayret gösteriyoruz Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ve yapmaya çalıştığımız şey şu: Biz ülkemizin içinde, sınırlarımızın ötesinde hiçbir şekilde ama hiçbir şekilde bölücü terör örgütü mensubu olmasını istemiyoruz; böyle bir fikrin olmasını da kabul etmiyoruz, bunlarla uyumlu sözde bir davranış da kabul etmiyoruz ve hemen bu bizim savcının konusu alanına giren meseleyle ilgili sıfır toleransla hareket ediyoruz. Dolayısıyla ben her siyasi zihniyetten milletvekiliyle ki Trabzon'daydım, Rize'deydim, selam veren, vermeyen demiyorum, herkesle yan yana geldiğim zaman kucaklaşıyorum, sohbet ediyorum; arkadaşlarıma da huzur ve güvenlik toplantılarında bunu söylüyorum ama kimle yol yürüdüğümüze... Sağımızda, solumuzda, önümüzde, ardımızda veya kalbimizde devletin birliği, beraberliği, bölünmez bütünlüğü noktasında hiçbir sıkıntı olmayan bir duruş varsa, biz kucaklamaya hazırız, hiçbir sorunumuz yok bizim ama bu ülkenin nimetlerini kullanarak, bu demokratik nimetleri kullanarak teröristan adacıkları kurdurmayacağız kararlılığı gösteren bir ülkede, yedi düvele karşı bunu haykırdığımız bir ortamda bizim arkadaşlarımız, valilerimiz ve kolluğumuz teenniyle hareket etmek zorunda hissediyor. Ben, hiçbir yerde sakız çiğneyerek suçluya veya gözaltı kararında olan birisine veya başka bir meselede bu şekilde davranılmasını kabul eden bir vali de olmadım, Bakan da değilim; o ayrı bir şey, o münferit bir olaydır, gereğini yaparım ona. Ama burada hep beraber, şu kutsal Gazi Meclis çatısı altında siyaset yapan sizler... Bu ülke bir asrını tamamladı, Gazi'nin bize emanet ettiği bu cumhuriyet şimdi ikinci asrına geldi ve bir hedefimiz var.16 başlığı var, bu Türkiye Yüzyılı mottomuzun ve bunlardan biri de huzurun yüzyılı olmasını istiyoruz; bunu yapabilmek için de terör ve terör örgütleriyle beraber hareket eden herkese diyoruz ki: "Bu ülkenin kıymetini bilin, yoksa yasa var." Bizim duruşumuz ve gayretimiz bu ama ben karşılıklı şey yapma taraftarı da...

SIRRI SAKİK (Ağrı)–Sevgili Bakanım, ben size söylerken bunları hak etmiyoruz, bu eleştirilerinizi. Biz demokratik siyasetten, halkın iradesinden bahsediyoruz; buradaki bütün siyasi partiler ne kadar halkın iradesiye biz bir o kadar halkın iradesiyiz ama Türkiye’nin ezberini tekrarladınız, tekrar bize bunları söylediniz. Biz bu topraklarda demokratik bir cumhuriyet istiyoruz, hepimizin olacak bir cumhuriyeti birlikte inşa etmek istiyoruz, onun için Parlamentoda varız. Onun için diyoruz ki kırk yıllık kavgayı sulhla bitirelim, bir arada yaşamanın yolu da budur. Kutuplaşarak bir yere gidemeyeceğimizi hayat hepimize de gösterdi. Siz, Portekiz maçından... Bakın, millî maçta, benim yakın akrabam millî oyuncu var, benim akrabam. Yani millî noktada bir başka arkadaşımızın bir sözünü bir halka, bir kitleye mal etmeye hiç kimsenin buna hakkı yok. Vallahi, millî maçta en az sizin kadar bu konuda duygusalım ve bu konuda da tarafım ama ben ülkemizin demokratikleşmesi için bir şey derken mazeretlerin bu topraklarda artık bir karşılığının olmadığına inanıyorum. Ben burada, kentte bulunan vekillerin ve belediye başkanlarının kenti yönetenlerle birlikte kenti yönetmesi gerektiğine... Yani, diyalog yoksa, vali ile belediye başkanı ortak bir hukuk oluşturamıyorsa kenti nasıl yönetebilirler? Benim eleştirilerim bu noktada. Birbirimize karşı yumruklarımızı sıkarsak zaten bir sulh da yakalayamayız. Ben karşılıklı bir tartışmaya da girmek istemiyorum, bu toplantıyı bitirmek istiyorum.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Sadece bir cümle söyleyivereyim o zaman, Allah’a hamdolsun, öyle bir demokratik nimet var ki, şu anda Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinin Kabine üyesi, İçişleri Bakanıyla birlikte bakın bu şekilde hasbihâl etmemiz bu demokratik nimetin güzelliğidir; Allah’a hamdolsun ki bu var ama tüm mesele şu, çok basit: “Lanet olsun terör örgütüne!” dediğiniz andan itibaren zaten kucaklaşmayla ilgili bir sıkıntı olmadığı yıllardır bu Parlamento kürsülerinde hep dile getirildi, bu kadar basit.

Teşekkür ediyorum.

SIRRI SAKİK (Ağrı) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok teşekkürler, sağ olun.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, sabahtan beri benim ışığım yanıp sönüyor ama söz vermediniz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar, yok, sıradan aldım not, hepinizi kaydettim, sırayla inşallah devam edeceğiz.

Selçuk Bey’e...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Ama sıra bende zaten, Komisyon üyesiyim aynı zamanda.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tamam, peki, öyle yapalım, sıkıntı yok. Normalde sıradan aldık aslında, Selçuk Bey de 1 numarada ama peki, buyurun Dilan Hanım.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok dikkatle Sayın Bakanın sunumunu dinledim, sunumunda temel referansın hukuk ve insan hakları olduğunu ve bundan taviz vermeyeceklerini söyledi fakat biz maalesef bunun reelde yani sosyal yaşamda, hayatta gerçekliğini göremiyoruz. Nereden göremiyoruz? Şöyle bir örnek vereceğim: Maalesef ki bölgede partimizin yapmış olduğu birçok eylem, etkinliklere valilikler tarafından yasaklar getiriliyor Sayın Bakan ve bu yasaklar öyle yasaklar ki sistematik hâle gelmiş yasaklar. Şimdi, ben yine Sayın Mehmet Emin Bilmez’i söyleyeceğim -maruz kaldığımız için söylüyorum- Van’da o dönemde hem Valiydi hem kayıymdı; 21 Kasım 2016-24 Temmuz 2022 yılları arasında kesintisiz, aralıksız eylem, etkinlik yasakları konuldu ve bu eylem, etkinlik yasaklarına da Anayasa Mahkemesi bir karar

verdi, dedi ki: “Kesintisiz bir şekilde, bir eyleme dönük olarak, bir etkinliğe dönük olarak bu şekilde eylem, etkinlik yasakları koyamazsınız.” Bu, Anayasa’ya da aykırı ki zaten 2911 sayılı Kanun’a zaten aykırı. Şimdi ben soruyorum size: Referans hukuksa, referans insan haklarıyla, taviz verilmeyecekse bu taviz, bu güç neye göre veriliyor? Buradaki ayrımı biz nasıl ortaya koyabiliriz?

Yine uzağa gitmeyeceğim, Kobani kumpas davasıyla ilgili, partimizin yargılandığı ve siyasetçilerine ceza verilen dosyayla ilgili henüz daha karar açıklanmadan Şırnak’ta, Diyarbakır’da, Urfa’da, birçok ilde bakın, daha karar olmadan eylem, etkinlik yasakları getirildi dört gün boyunca. Amaç çok belli; Kobani kumpas davasında yargılanan siyasetçilerimize dönük olarak aslında halkın bu anlamdaki eylem, etkinlik, protesto hakkını ortaya koyması valiliklerce engellenmeye çalışılıyor.

Bir diğer örneği de vereceğim ve bununla ilgili sorumu size yönelteceğim Sayın Bakan. Bir diğer örnek ise yakın tarihte; geçtiğimiz hafta 20 Temmuz Suruç katliamının yıl dönümüydü Sayın Bakan ve Suruç katliamı gibi bir katliamın, IŞİD barbar çetesi tarafından işlenmiş, “33 düş yolcusu”nun yaşamını yitirdiği bir katliamın anmasının yapılması kadar, mezarı başında ailelerinin gidip o katledilen çocuklarını anması kadar doğal ne olabilir? Dinî ritüellerin yerine getirilmesi kadar, orada aslında bu barbar katliamın protesto edilmesi kadar doğal ne olabilir Sayın Bakan, ben soruyorum size. Fakat ne oldu? Biz Urfa’da mezarlığın içerisine giremedik; gerekçe, valilik yasağı 2911 ve bir de bize hatırlatıyorlar 2911’i. Bizim partimiz, partimizin tabanı bakın, sadece hukukçular demiyorum, artık 2911’i yaladık yuttuk, bütün maddelerini biliyoruz. Yargılamalar yapılıyor ve sonunda beraat da ediyoruz, tazminatı da siz ödüyorsunuz, ediyoruz çünkü. Fakat bir keyfî uygulama söz konusu Sayın Bakan. Bununla ilgili Van, Diyarbakır, Hakkâri Urfa’da art arda, aylarca süren bu yasaklar hangi yasal nedene ve kriterlere dayanmaktadır diye size sormak istiyorum.

Yine, Sayın Bakan, kısaca, 8 Mart ve 25 Kasım ile ilgili de... Bunu yoğunlukla Van’da da yaşadık fakat maalesef İstanbul da dâhil olmak üzere birçok ilde 8 Mart ve 25 Kasım da -karşı aslında- eylem, etkinlik yapmak isteyen birçok kadın, Anayasa’da güvence altına alınmış olan barışçıl gösteri yürüyüşü yapma haklarına neden... Yine kolluğunuz tarafından hem aslında eylemler engellenmeye çalışılıyor hem de buna dair anlamsız, afaki, havada yasaklama kararları veriliyor. Buna dair de sizin değerlendirmenizi merak ediyorum.

Şimdi, bir diğer sorum ise şöyle olacak Sayın Bakan: Özellikle, siz az önce kolluk şikâyet sistemlerinden bahsettiniz ve bu kolluk şikâyet sistemleri üzerinden aslında birçok şikâyetin de yapılabileceğine, o sistemin de bayağı geliştiğine dair bir sunum da dinledik fakat maalesef, bölgede, özellikle kolluk biriminin kadına yönelik işlenen cinsel suçlar ve şiddetlerle ilgili bazı veriler var elimizde, ben şimdi bunları sizlerle paylaşacağım. Sadece bölge değil, bölge dışında birkaç örnek de var, ondan da bahsedeceğim. Bakın, 5 Ocak 2023 tarihinde Van’ın Saray ilçesinde 2 sözleşmeli er, mülteci kadına tecavüz iddiasıyla tutuklandı. Yine 2023’te, Mardin Nusaybin’de, 2 çocuğa cinsel istismarda bulunan, gözaltına alınan 2 uzman çavuşun olduğu; yine, 30 Aralık 2021’de Mardin’de 19 yaşındaki kadına uzman çavuşun tecavüzü söz konusu. Yine, 26 nisan 2023’te, Zonguldak’ta 15 yaşındaki kız çocuğuna cinsel istismarda bulundukları iddiasıyla yargılanan sanıklar Yasin A. ile Uzman Çavuş Tahsin B.’nin tutuksuz yargılanmasına dair devam ediyor şeyler.

Şimdi, bununla ilgili biz size şu verileri de sormak istiyoruz: Bunlarla ilgili elinizde veriler var mı? Bu kişilerle ilgili idari soruşturmalar başlatılıyor mu? Bu kişiler bu gücü, bu hakkı, böylesi bir durumu nasıl kendisinde görebiliyor? Siz, mesela, sunumunuzda çok kıymetli bir cümle kullandınız, dediniz ki: “Kolluğun, hakları ihlal eden değil, koruyan bir birim olması gerekiyor.” Fakat maalesef, bakın, çok üzülerek söylüyorum; bu tablolar bizim hoşumuza gitmiyor, bunu söylemekten keyif almıyoruz; tam tersine, bu tablolar bizim canımızı acıttığı için, sizin dediğiniz gibi, kolluğun, hakları koruyan bir

mekanizma olmasına rağmen hakları korumayı geçtik, tecavüz vakalarından bahsediyoruz, istismar vakalarından bahsediyoruz ve bunu yapan, polis, jandarma, er. Bunların hiçbirisi kabul edilebilir değil. Bununla ilgili değerlendirmenizi merak ediyorum.

Son olarak, Sayın Bakan, siz az önce yine bir cümle kullandınız, dediniz ki: “İnsan haklarını inkâr etmek, insanlığı inkâr etmektir.” Evet, Sayın Bakan, bölgede özellikle partimize, parti tabanımıza, muhalif kesimlere karşı insanlık inkâr ediliyor ve biz de onurlu yaşamı savunanlar olarak bunun mücadelesini veriyoruz. Bununla ilgili, az önce Sayın Milletvekilimiz karıştırmış olacaktır diyorum -burada değil ama- galiba karıştırmış olacaktır ki Cumartesi Anneleriyle ilgili aslında bir yumuşamadan, bir durumdan bahsetti. Biz böyle olduğunu düşünmüyoruz; sadece biz değil, Cumartesi Anneleri de bununla ilgili böyle düşünüyor ve sizin buraya geleceğinizi öğrenmeleriyle birlikte bu durumu bize bizatihi iletiler ve size sormamızı istediler. Buna dair sorumu soracağım. Şimdi, bin dokuz haftadır Cumartesi Anneleri Galatasaray meydanında kayıpların bulunması ve faillerin yargılanması için bir eylem gerçekleştiriyor gözaltında kaybedilenlerle ilgili. Şimdi, bununla ilgili olarak siz de çok iyi biliyorsunuz ki 700’üncü haftadan sonra Soylu’nun akıl almayan, hukukla bağdaşmayan, keyfi tutum ve açıklamasından kaynaklı olarak Galatasaray Meydanı Cumartesi Annelerine kapatıldı. Daha sonra, hatırlıyorsunuz, ki bizatihi bu soruyu da ben size sormuştum, Bütçede sormuştuk bu soruyu sizlere, siz de demiştiniz ki: “Yaşadıkları, mağduriyetler. En kısa zamanda çözüm üreteceğiz.” Ve ondan sonraki buluşmada, evet, doğru, anneler Galatasaray meydanına gidebildiler fakat o Galatasaray meydanı hâlen polis bariyerleriyle kapalı ve oraya gidecek annelerin, ailelerin sayısını da 10 kişiyle sınırlandırdınız. Buna dair olarak, aslında, Cumartesi Annelerinin sözlü ve yazılı randevu taleplerine neden sessiz kalıyor Bakanlığınız? Çünkü ısrarla size yazılı ve sözlü başvurular yapmışlar ve bununla ilgili cevap bekliyorlar.

Yine, bu konuda sizin az önce söylemiş olduğunuz duruma da referans vererek söylüyorum; temel referans, hukuk ve insan haklarıysa eğer Anayasa Mahkemesinin kararına rağmen neden Galatasaray meydanı bütün Cumartesi Annelerine ve halka açılmayıp her cumartesi toplanmaları 10 kişiyle sınırlı tutulmaktadır ve polis ablukası ve müdahaleler devam etmektedir diye soruyorum Sayın Bakan size.

Yine aynı şekilde, gözaltında kaybedilenlerle ilgili Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır diye soruyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Dilan Hanım, toparlayalım lütfen.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim.

Umarım bu sorulara dair cevaplarınızı verirsiniz çünkü gerçekten Cumartesi Anneleri bu konuda 5 kez size başvuru yapmışlar ve bununla ilgili sizden randevu talepleri var.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Teşekkür ediyorum.

Cevap vereyim ben müsaade ederseniz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Sayın Bakanım, şöyle yaparsak hem sizin açınızdan hem de Komisyonadaki arkadaşlarımız ve izleyen arkadaşlarımız açısından da daha efektif olabilir: Biz soruları alalım, önden arkadaşlarımız sorsunlar, siz birbirine benzer soruları bir arada da cevaplayabilirsiniz. Olabilir ki bazı teknik sorular vardır daha sonra yazılı olarak da cevabı ilgili arkadaşlarımıza gönderebilirsiniz; bu anlamda bir sınırımız yok. Dolayısıyla soruları almaya devam edelim.

Selçuk Bey, evet siz bekliyorsunuz.

Buyurun lütfen.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, çok Değerli Komisyon üyelerimiz, Sayın Bakanım, çok değerli bürokratlar, komutanlarım; öncelikle sunumla alakalı ben de teşekkür ediyorum. İnsan Hakları Komisyonu üyesi olarak cezaevi ziyaretleri yaptığımızda veya bu Komisyondaki görevimizden dolayı kamuoyundan gelen tepkilerin de bize ulaşanlarını incelediğimizde -Allah var- kolluk kuvvetleriyle alakalı belki çok eskiden bizim öğrencilik yıllarımızdakine benzer durumlardan çok daha farklı, Türkçesi daha insan haklarına, bireysel haklara uygun, demokrasinin, hukukun, hakların muhafaza edildiği bir gelişmeyi ben söylemek istiyorum. Emeği geçen herkese de bu konuda teşekkür ediyorum.

Benim birkaç tane sorum var. Birincisi şu: Öncelikle 13 tane soru önergesi vermişim efendim Bakanlığınıza, 10 tanesine cevap verilmiş, hepsinde de “Muhatap farklı.” denilerek yani bir cevap verilmemiş, matbu evrak. Ben mesela belediyelerdeki bir kısım yolsuzluklarla alakalı soru önergesi veriyorum, öğrenmek istediğim konular oluyor, Bursa Büyükşehir Belediyesinde, Bursa Osmangazi Belediyesinde, benzer belediyelerde ve cevap alamadık, hâlen de alamıyoruz; birincisi bu.

İkincisi: Bu güvenlik tehdit kodlu bildirim yükümlüsü yabancılar var. Bunların sayısının 50 binin üzerinde olduğu söyleniyor. Muhtemeldir, Göç Komisyonunda da toplantıda konuşulmuştu. Yani Türkçesi, 50 binin üzerinde yabancı terörist şu an Türkiye’de ve eli kolu serbest dolaşıyor ancak yakalandıkları veya bir kontrole rastladıkları zaman deport edilme işlemi oluyor. Bu sayıyla alakalı ve bunlarla alakalı yani bu yabancı terörist ve güvenlik tehdit kodlu bu bildirim yükümlüsü kişilerle alakalı, bu yüksek rakamın düşmesiyle alakalı hususen bir çalışma olacak mı? Bunların ne kadarı hâlen çeşitli suçlara karışıyorlar, karıştılar? Bununla ilgili bir çalışma var mı? Onu sormak istiyorum.

Bu belediyelerle ilgili söylendi, hatta demin örneği de verildi. Tabii, bu yerel yönetimlerde özellikle yolsuzluklarla ilgili konular ve personelle ilgili yapılan iş ve işlemlerle alakalı sizin de yetkinizi kullanmak noktasında... Mesela 31 Mart yerel seçimlerinden sonra ben bunu sürekli dile getiriyorum çünkü bugün Meclise de gelmişler. İşten çıkarılan, “Belediye değişti.” diye işine son verilen insanlar var. Bunların da en çoğu yine Van Belediyesi ile İpekyolu Belediyesinde, DEM’li belediyelerde. CHP’li belediyelerde de var, muhtemelen AK PARTİ’li belediyelerde de olabilir ama en yüksek sayı 850 civarında Van’da. Bu insanlar da yüz yirmi gündür belediyenin önünde eylem yapıyor, hak arıyorlar ve işten çıkarılmışlar, bunların içinde birkaç yıllık çalışanlar var. Demin atıfta bulunuldu “bankamatik memuru” diye, bu konuda herkes son derece şeffaf, inceleme olsun isteniyor. Bu konularla alakalı da bir çalışmanız olacak mı? Ben mesela kendim yaşadım. Ya, hususen de... Ben öğretmen kökenli, yıllarca da sendikacılık yapmış bir milletvekiliyim, hayatımız da sokakta bir şekilde hak arayarak geçti. Benzin ve mazot zamlarını Bursa’da parti olarak bir basın açıklamasıyla protesto etmek istedik Sayın Bakan. Diğer Bursa Milletvekilim Hasan Toktaş Bey’le basın açıklamasının ardından sembolik bir boş benzin, küçük bir benzin bidonunu -hani, yolda kalınca dolduruyorsunuz ya ibrik şeklinde- bunu AK PARTİ il binasına -zaten, şehrin meydanında- onun önüne zamları protesto için koymak istedik, müdahale edildi bize.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Benzin niye, yakacak mısın partiyi?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Yani milletvekili olduğumuzu söylememize, bilmelerine rağmen Bursa’da emniyet kuvvetleri, polisler, bize, biraz daha devam etsek herhâlde ters kelepçe vuracaklardı, müdahale ettiler, görüntüleri de var. Ben bununla ilgili soru önergesi verdim, ona da cevap alamadım. Biz, bu hakkı yani bu kendi hakkımızı bile koruyamıyorken vatandaşta nasıl bir yani kolluk kuvvetleriyle alakalı bir güven algısı oluşacak, onu da merak ediyorum?

Bir şey daha, ya Sayın Bakanım algı şu, keşke böyle olmasa: Biz devlet ile hükûmetin farkını bilen, “Allah devlete zeval vermesin.” diye sabah akşam dua eden insanlarız. Devlet sevgimiz de malum ama ya bu valilerimizin, validen ziyade AK PARTİ il başkan yardımcısı gibi davranmalarına biraz müdahale etmek lazım. Ya, ben Bursa’da 2023’te adaydım, 2023’te adayız, biz geziyoruz doğal olarak seçim, kampanya dönemi, Sayın Varank geziyor, tabii, Togg’la gezdi, böyle hep Togg arabasıyla gezdirerek... Ya, bütün gezilerinde yanında Bursa’nın valisiyle gezilir mi ya? Sayın Yakup Canbolat’la propaganda yaptılar ya, yüz gün boyunca. Şimdi, hatta birinde ne oldu biliyor musunuz? Kestel ilçesine giriyorlar, videoyu da yayınlıyor Sayın Varank, arabada -selfie ile- Vali Bey var, AK PARTİ kadın kolları başkanı var, Sayın Varank var. Ya içeri girerken “Sen in.” dediler, Sayın Valiyi de yol ortasında bıraktılar orada, devletin valisini, samimiyetle üzüldüm ya. Ya da eğer valilerin böyle bir görevi varsa lütfen benim seçim kampanyama da katılsınlar, ben de bu ülkenin vatandaşıyım, ben de Bursa için çalışacağım, öyle mi? Bunu hususen, bunu devlet ayağa düşmesin diye rica ediyorum, istiyorum. Yani devlet hepimizin valisi gibi davransın diye aracılığınızla söylemek istiyorum.

Son olarak -son olarak değil bitmiş- tekraren, Komisyonumuza ziyaretiniz için, bu sunum için de emeği geçenlere de sizlere de teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok teşekkür ediyorum.

Evet, arkadaşlar, 18.00’e kalmam mümkünse hatta maksimum 17.30’da bitirelim, Sayın Bakanın da cevap verme şeyi olacak.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN DERYA YANIK – Vereceğim size söz.

O yüzden, çok rica ediyorum soru şeklinde ve hızlı bir biçimde arkadaşlarımız sorularını iletirlerse. Yani yoksa biz de uzun uzun dinlemek istiyoruz, bunda hiçbir beis yok fakat vaktimiz ve toplantı sınırları buna izin vermiyor. O yüzden, sizin anlayışınızı rica ediyorum. Ben, konuşmayı kesmek ya da müdahale etmekten gerçekten hiç hoşlanmıyorum.

Sezgin Bey, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Mahmut Tanal’ın da yerine konuşacağım, isterseniz çağırayım, o da gelsin.

BAŞKAN DERYA YANIK – İmzası yok.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ben devam edeyim, neyse...

Evet, Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli...

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Dolayısıyla “Kıymetimi bilin.” diyorsun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Hayır yani onun da süresini kullanmak anlamında.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Ha, 2 çarpı.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Evet, evet.

Sayın Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Öncelikle sunum için çok teşekkür ediyorum. Tabii, Sayın Bakanım buraya gelmiş olmanız çok kıymetli gerçekten ama bize göre, bizim siyasal tercihlerimize göre zaten olması gereken tablonun da böyle olması lazım. Sonuçta bakanların Parlamentodan çıkması lazım, bu komisyonlara ve denetim

biçimlerine tabi olması lazım. İnşallah bunu da gerçekleştireceğiz yani bir dahaki dönemde bakanlar burada olacaklar, Parlamentodan çıkacaklar ve Parlamentonun denetimine tabi olacaklar, onu öncelikle ifade edeyim.

Sayın Bakanım, yani şimdi sunumu dinledim ama ortaya konulan sunum ile Türkiye gerçekliği gerçekten birbiriyle örtüşmüyor. Yani sonuçta biz, bunu, muhalefet partileri olarak söylüyoruz belki ama Türkiye’yi izleyen, takip eden uluslararası derecelendirme kuruluşları var tıpkı Maliye Bakanımız nasıl işte, Moody’s’in raporunu büyük bir övgüyle “B+’dan A+’ya geçtik.” falan diye sunuyorsa Twitter hesabından sonuçta insan hakları konusunda da uluslararası kuruluşlar var ve bunların yaptığı değerlendirmeler var. Yani onu dikkate alacaksınız maliye açısından diğerlerini almayacaksınız, olmaz. Şimdi, hızlıca baktım ben, mesela Freedom House’un sivil özgürlükler alanındaki değerlendirmesinde 169 ülke arasında 134’üncüyüz yani 169’dan 130’lara düşmemişiz, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında 60-70’lerden bu kadar yükselmişiz ihlal anlamında. Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde 142 ülke arasında 117’nciyiz ve basın özgürlüğü anlamında -ki bugün de Basın Özgürlüğü Günü aynı zamanda- 180 ülke arasında 158’inciyiz, evet, 158’inciyiz. Böyle bir tablo var. Şimdi, Türkiye’yi takip eden ülkeler ya da içinde bulunduğumuz uluslararası konjonktür Türkiye’yi değerlendirdiği zaman evet, bu raporu okurlar ama aynı zamanda bu dediğim oranlara bakarlar yani Türkiye’nin durumu nedir diye. Şimdi, bunu iyileştirme konusunda eğer bir çalışma yoksa, sonuçta istediğimiz her türlü raporu yazarız, sunumu yazarız ama bunun iç kamuoyunda önemli ölçüde dış kamuoyunda bir etkisi olmaz. Dolayısıyla mesele yani sadece eğitim, işte bu mekanizmaların iyi hâle getirilmiş olması değil ama gerçekten, işlemeyen bazı mekanizmalar var. Ben, bütün bu eleştirileri, Sayın bürokratların ve sizin şahsınızdan öte Adalet ve Kalkınma Partisinin yirmi iki yıllık bu alandaki siyasi tercihinden ve kurumsal işleyişinden dolayı yapıyorum, bunun da bilinmesini isterim.

Şimdi, böyle bir tablo var karşımızda. Bu tablo, 2002 yılından bu yana Adalet ve Kalkınma Partisinin siyasi tercihinden kaynaklandı. Şimdi, insan hakları kavramının toplum tarafından içselleştirilmesi lazım, bir, yani bütün toplum bakımından buna devletin organları da dâhil olmak üzere; iki, bunu denetleyen kurumların da güçlü olması lazım, denetleyen kurumların güçlü olması lazım. 90’lı yıllardan bu yana yani en azından bu ortamın içerisinde birisi olarak avukat, baro başkanı, insan hakları savunucusu olarak karşılaştırma imkânına sahibim ve bu Komisyonun da yaklaşık yedi, sekiz yıldır, belki on yıldır üyesiyim. Bu dönemde insan hakları ihlallerini denetleyen, bu kavramı içselleştirilmesini sağlayan kurumlar zayıflatıldı yani zayıflatılınca da sonuçta denetim mekanizmaları ortadan kalktı, kalkınca da olmuyor şimdi. Neden olmuyor? İşte, bir yerlerden bir şey işlemiyor. Mesela benim saptadığım yani bilimsel bir yazıya da dönüştürdüğüm en azından 6 mekanizma var yani 6 denetici mekanizması var. Bir tanesi, içinde bulunduğumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi ve İnsan Hakları Komisyonu, 90’lı yıllarla karşılaştırdığımız zaman sonuçta bu Komisyonun etkinliği zayıflatıldı, zayıflatıldı, 90’lı yıllar gibi çalışmıyor. O zaman Başkan Vekili hiç izin almadan karakollara gidiyordu, işkence aletleri topluyordu ama şimdi, ben, kendim yani bir karakola gidemem.

BAŞKAN DERYA YANIK – Şimdi olmadığı için toplanmıyor, yok.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Evet, neyse yani o da bir bakış açısı ama o değil. Ama işkence, adı geçen, “işkence” kavramı geçen, sanki Ceza Yasası’nda bu kavram tanımlanmamış gibi geçen bir soru önermesini...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – İşkence yok değil üstat, Anayasa Mahkemesinin kararları ortada ya, yapmayın yani.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Evet, bir soru önergesini Meclis Başkanlığına vermemiz mümkün değil, iade ediliyor kaba ve yaralayıcı diye. Yani işkence kavramı geçen, Ceza Yasası’nda suç olan bir şeyi... Mesela atıyorum “Çankırı’da şuna kötü muamele ve işkence yapılmıştır.” dediğimiz bir soru önergesi iade ediliyor bize yani böyle kaba, yaralayıcı bir kavram kullanamazsın. Yani TBMM etkinliğini görece olarak yitirdi o yıllara... Yargı, 90’lı yıllarda her şeye rağmen yine bağımsız ve tarafsız değildi ama hiç olmazsa kapısını çalacağımız başsavcılar ve bu alanda daha etkili yargıçlar vardı fakat yargı tamamen yürütme organına bağımlı hâle geldi yani bu, yapısı ve işleyişi bakımından siyasal bir tercihti aynı zamanda; ikinci mekanizma bu.

Üçüncü mekanizma medya. Bakın, o yıllarda Cizre’de dışkı yedirilen köylülerin haberini merkez medya, yaygın medya manşet yapıyordu ve her yerde yayınlanıyordu ama şimdi sosyal medya olmasa bunları duymak, okumak falan hiç mümkün değil; hele hele ana eksen medyada insan hakları ihlaliyle ilgili bir şey göremeyiz yani medyanın bu denetleyici, koruyucu mekanizması da ortadan kalktı.

Dördüncü olarak sivil toplum... Bu alanda çalışan sivil toplum örgütleri maalesef zayıflatıldı yani terörle eş görüldü, ondan sonra ötekileştirildi, kriminalize edildi ve çalışmaları büyük ölçüde zayıflatıldı, kurumsal olarak zayıflatıldı ve denetleme mekanizmaları devlet kurumları nezdinde daha az hâle geldi.

Beşincisi üniversiteler yani şu anda üniversitelerde insan hakları hukuku alanında gerçekten etkili doktora tezi veya yüksek lisans tezi yazmak neredeyse imkânsız hâle geldi, insan hakları savunucularına yol gösteren mekanizmalar da ortadan kalktı bilimsel anlamda.

Son olarak, uluslararası mekanizmaların yazdığı raporlar “Elimizin tersiyle iteriz, dikkate almayız, zaten bizi sevmiyorlar.” falan denip değersizleştirildi. Oysa, 90’lı yıllarda böyle değildi, bakanlar ve bürokratlar tarafından dikkate alınırdı ve buna uygun bir gelişme sağlanırdı ama bütün bunlar olmadı. Dolayısıyla, bu mekanizmalarla beraber ancak insan hakları kavramı içselleştirilir ve korunur. Bu mekanizmalar, bilinçli bir siyasal tercihle zayıflatıldı. O yüzden, bütün bunları daha fazla konuşuyoruz.

Şunları söyleyeceğim, çok fazla zamanınızı almayacağım: Mesela -şimdi baktım, bir de rapora baktım- 2021 CPT Raporu’ndaki -ki gelişti ertelenmişti, raporun yayınlanması ertelendi falan- kolluk gözetim yerlerindeki eksiklikler şimdi karşılaştırılsa giderilmiş midir veya 2021’den bu yana gerçekten gelmek istediler mi, gelebildiler mi, gelemediler mi? En son 2019’da gelmişlerdi, 2020’de raporları yayımlandı, aradan beş yıl geçmiş yani normalde rutin ziyaretlerini yapmaları lazım. Ne oldu yani o eksiklikler giderildi mi, giderilmedi mi? Gelseler, bu eksiklikler... Hâlbuki çok kapsamlı eleştiriler ve Hükümetin verdiği cevaplar vardı. Bütün bunları bu şekilde sıralayabilirim.

Şunu da ifade edeyim, ifade edildi ama ben de ifade edeyim: Iğdır Emniyet Müdürü, yurttaş olarak benim, orası Iğdır olmasa yani yer adı olmasa hepimizin yüzde yüz destekleyeceği söylemler söyledi gerçekten. Bir Emniyet müdürünün toplantı yapan, hak arayan, protesto hakkını kullanan, şiddete başvurmeyen insanlara “Hukuk kuralları içerisinde bu eylemi yapın, koruyucunuz biziz.” demesi lazım. Peki, 80 ilin Emniyet müdürü böyle mi davranıyor gerçekten? Bence o konuşmayı alın, sadece sesli gösterin, Emniyet müdürlerini bu şekilde eğitin yani böyle söylenmesi lazım gerçekten ama eylem yapılan yer, eylemcilerin kimliği, muhatap bu şekilde söylemeyi elverişli hâle getiriyor. Gerçekten bütün Emniyet müdürlüklerinde, bütün Emniyet müdürleri bakımından aynı söylemin olması lazım, bu şekilde yaklaşılması lazım yani yerden bağımsız olarak söylüyorum ve o şekilde de bir paylaşım yaptım.

Cumartesi Anneleriyle ilgili olarak ben de 27 Mayıs 1995’ten beri takip eden, katılan birisiyim. Sonuçta Anayasa Mahkemesi kararı var. 10 kişiyle sınırlama olmaz yani bu, özgürlüğün kullanıldığı anlamına gelmez. Anayasa Mahkemesinin 2 kararı var ve oraya ilişkin var yani oradaki ihlale ilişkin var. Anayasa Mahkemesi bir olaya özgü karar verirken ihlalin devam ediyor oluşu da çok enderdir.

Burada 2 karar var, 2 kararı verdiği zaman da ihlal devam ediyor. Dolayısıyla bu şekilde yerine getirilmiş olması Anayasa Mahkemesi kararına uyulması anlamına da gelmiyor. O talebi de sizlere buradan iletmek istiyorum.

Bir de şunu söyleyeceğim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Sezgin Bey, toparlayın.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bitiriyorum.

Şunu söyleyeceğim: Bakın -farklı bir yere taşınmasını istemem ama- 1980 yılında Diyarbakır Cezaevindeki hak ihlalleri sırasında nelerin yaşandığını yani tutukevlerinde, cezaevlerinde ve insanların kendi iradesi dışında özgürlüğünden yoksun bırakıldığı ortamlarda hangi uygulamanın kötü muamele olduğu, hangisinin olmadığı konusunda bence bir skala yapmanız ve bütün Emniyet müdürlüklerinden şey yapmanız lazım. Yani özgürlüğünden yoksun bırakılan her ortamda Emniyet müdürleri, güvenlik güçleri kendi tercihlerine göre haklarını kullanamazlar, bunun adı kötü muameledir, işkence olmasa bile kötü muameledir. Buna ilişkin olarak da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin benim bildiğim ve benim başvurduğum kararları vardır. Dolayısıyla, kişisel tercihlerimiz nedeniyle hoş görebiliriz ama standart o değil yani onun bilinmesini özellikle isterim çünkü bu daha sonra bu ihlalin etkin bir biçimde devam etmesini sağlar, öyle olmaması lazım.

Dün bana ifade edildi bir şeyler paylaşamadım aslında ama şimdi sizi görünce paylaşmak istiyorum. Mesela, dün Batman'dan İzmir'e giden bir yolcu otobüsünde, Siverek'te ailesiyle beraber seyahat eden bir hemşehrimiz bana şunu ilettiler: Kontrol yapan güvenlik güçleri yolcuları aşağı indirmemiş, çocuklar var, küçük çocuklar da var ailesiyle beraber seyahat ediyor, polis veya jandarma -bilemiyorum artık o noktada kimin olduğunu- köpekle beraber otobüsün içine girmiş ve o koridorda köpekle beraber arama yaptırmış, oradaki çocuklar da ürkmüşler. Yani bunun yanlış bilgi olması, yalan bilgi olması mümkün değil, beni arayan şahsın hitabından. Böyle bir şey olamaz yani. Bir de demişler ki: "Görüntü almayacaksınız, kimseye söylemeyeceksiniz." Yani bu bireysel uygulamaların insanlarda bıraktığı algıyı, olguyu da sizin takdirlerinize bırakıyorum.

Bir de Kolluk Gözetim Komisyonunu burada aktardınız, uzun zamandır takip ettiğimiz şeydir ama yani bu bağımsız ve tarafsız değil, Paris İlkelerine uygun değil. Dolayısıyla, bu, o Paris İlkelerindeki ihtiyaçları giderecek bir komisyon yapısında değil hem seçilme biçimleri hem mali yapısı hem idari yapısı nedeniyle Paris İlkelerine uygun hâle getirilmesi lazım ama bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde bunun o ilkelere uygun hâle getirilmesi de hukuken ve siyaseten mümkün değil diyorum.

Çok teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Biz de çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, Komisyon üyelerimizin söz talepleri sona erdi.

Şimdi, misafir milletvekillerimiz...

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN DERYA YANIK – Pardon, buyurun lütfen.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakan Yardımcılarımız; hepinize sunumumuzdan dolayı teşekkür ediyorum.

Daha özgür bir ortamda basın mensuplarımızın çalışacağı günleri de özlemle bekliyoruz.

Sayın Bakan, geçenlerde mezuniyet töreni için ve öğretim görevlileriyle görüşmek üzere milletvekili arkadaşlarımız Boğaziçi Üniversitesine gitti fakat özel güvenlik görevlileri ve Emniyet mensupları tarafından içeri girmeleri engellendi. Bu Emniyet mensupları kimden yetki alarak, kimin emirleri doğrultusunda milletvekili arkadaşlarımızı içeriye sokmadı?

Bir diğer konu, gerçekten merak ediyorum, 81 ilimizin valileri, il emniyet müdürleri arasında Alevi yurttaşlarımız var mı Sayın Bakanım? Yani 81 ilde valilik yapan, il emniyet müdürlüğü yapan Alevi yurttaşımız var mı? Bu konuyu da cidden merak ediyorum. Valilerimizin, il emniyet müdürlerimizin gerçekten Türkiye Cumhuriyeti devletin yani Hükûmetin değil, devletimizin valisi olması ve 85 milyonu da ortak değerlerde ortak kucaklaması bizim talebimizdir.

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyorum Harun Bey.

Komisyon devam ediyoruz, arkadaşlarımızın taleplerini ben görmemişim.

Mustafa Alkayış, buyurun lütfen.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

Şimdi, tabii, sunumu dinledik. Biz de Komisyon olarak, cezaevleri başta olmak üzere, insan hakları konusunda gerçekten hassasız. Sayın Bakanım, yaklaşık yirmi yedi yıl avukatlık yapmış biriyim ve yaşıntımızın büyük bir kısmı da insan hakları konusunda standardın artırılması noktasında geçti. Şimdi, tabii, Sezgin Bey'i dinledik; Sezgin Bey üstadımızı bu noktada gençlik yıllarımızdan beri takip ediyoruz. Ben geçen toplantıda da söyledim, 1990'lı yıllarda değiliz. Sayın Bakanım, ilk mesleğe başladığımızda baroda genç avukatlara, bizlere şu tavsiye edildi: “Karakollara tek başına gitmeyin, mutlaka bir avukat arkadaşınızla gidin.” Ve o yıllarda CMK'de ciddi değişiklikler yapılmış olmasına rağmen bırakın vatandaşı, meslektaş olarak, avukat olarak bizim karşılaştığımız uygulamaları herkes biliyor. Dolayısıyla bu konuşulan konular hakikaten çok geride kalmış durumda. 1999'da ben bir beyan almak için karakola gittim. Orada önceden şüpheliye ifade şeyi hazırlatılmış, ben de “İmzalamam.” dedim, ondan sonra Adıyaman Barosunun avukatları gelip Emniyetten beni zorla aldılar, kurtardılar yani. Bugün, çok şükür -hakikaten teşekkür ediyoruz- bunlar çok gerilerde kaldı. Daha ileri taşınabilir mi? Elbette ki daha ileri taşınabilir. Sezgin Bey başta olmak üzere -çünkü insan hakları konusunda gerçekten sizin tespitleriniz önemli ama- şunu yapmamız lazım: Kötü muamele, işkence, gözaltında kaybolma; bunlar artık yok, gündemde de yok ama insan hakları konusunda, elbette ki kamudan beklentiler noktasında şeyler çeşitleniyor, beklentiler artıyor; bunu daha da çeşitlendirelim, artıralım. Fakat şu noktada gerçekten karakollarımızın -hem Emniyet hem de Jandarma- uygulaması, şüphelilerden beyan alınması noktasında iyi bir noktadayız. Daha iyi olabilir mi? Daha iyi hâle de gelebilir.

Ben sunumunuzdan dolayı çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım. İnşallah, hep beraber standartlarımızı arttırdıkça, hep beraber ama hepimiz buradayız... Sayın Bakanım, dikkat ediyorum, aslında uygulamalarla ilgili çok da şey geliyor mevzuata yani eğer mevzuatla ilgili bir itiraz varsa Parlamento burada açık, oturur, konuşur, iletiriz ama güvenlik kuvvetlerimizin hakikaten geldiği seviye, özellikle Sayın Bakan Yardımcınızın... Her güvenlik kuvvetinin yani oradaki her görevlinin yakasında mutlaka kamerası olacak; bu kadar hassasiyetle davranılıyor, İçişleri Bakanlığımız, Hükûmetimiz kendini bu kadar formatlamış ve iletmiş. Bizim de buna uygun herhâlde biraz daha dersimize çalışmamız gerekiyor.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, Mustafa Bey, teşekkür ediyorum.

Mehmet Sait Yaz, Komisyon Üyemiz...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanım, affınıza sığınarak... Bakın, Sayın Başkanım, bir şey söylemek istiyorum, çok özür diliyorum, kesmek istemiyorum ama...

BAŞKAN DERYA YANIK – Mustafa Bey...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ama bir dakika...

BAŞKAN DERYA YANIK – Ama bir dakika, toplantıyı...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Eğer burada süreyi doldurmak üzere...

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, hayır, süreyi doldurmakla alakası yok.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – ...arkadaşlarıma sonra söz alması için bir çaba içerisine girmişseniz büyük bir ayıp...

BAŞKAN DERYA YANIK – Mustafa Bey, siz çok ayıp ediyorsunuz.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanım, burası İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu...

BAŞKAN DERYA YANIK – Bir dakika, bir dakika... Mustafa Bey, toplantıyı ben yönetiyorum, toplantıyı ben yönetiyorum.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Mustafa Bey, bu konu dışında inanın sormayacağım ama bakın, şurada yanlış bir şey var.

BAŞKAN DERYA YANIK – Mustafa Bey...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Bakın, geçmişte de...

BAŞKAN DERYA YANIK – Mustafa Bey, bakın, yanlış yapıyorsunuz, yanlış yapıyorsunuz.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – O zaman siz yanlış yapmayın, burada herkes konuşuyor...

BAŞKAN DERYA YANIK – Mehmet Emin Ekmen burada...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN DERYA YANIK – Ya, bir dakika... Toplantıyı ben yönetiyorum. Bir saniye, lütfen...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ama biz burada misafir değiliz, siz ikide bir... Geçen de aynısını yaptınız.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, bir saniye...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Burası misafir... Davetsiz yere... Biz buraya davetle gelmedik tamam mı?

BAŞKAN DERYA YANIK – Bakın, Mustafa Bey...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Biz misafir değiliz, istediğimiz gibi de konuşabiliriz, dolayısıyla adaletle burayı yönetin.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tamam, söz hakkı veriyorum. Komisyon toplantısı...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Birazdan ne diyeceğinizi biliyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, bir şey...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Böyle olmaz ya! Anayasa Mahkemesinin -320- kararı var “Son on iki ayda işkence yok.” deniliyor. Böyle bir şey olabilir mi ya!

BAŞKAN DERYA YANIK – Ya, Mustafa Bey, kendi başınıza bir ithamda bulunuyorsunuz, bir dinleyin. Mehmet Emin Ekmen burada.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – O zaman...

BAŞKAN DERYA YANIK – Bakın, konuşmalarımıza şahit.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Bakın, arkadaşlarımız sonra şey yaptılar, elbette sonuna kadar dinleyeceğiz, saygım sonsuz ama biz de burada oturuyoruz, bizi de dinlemekle mükellefsiniz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bir saniye, bir saniye... Bir dakika dinler misiniz... Lütfen dinler misiniz... Kendi başınıza bir şey kurguluyorsunuz. Arkadaşlarımız...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – O zaman...

BAŞKAN DERYA YANIK – Bir dinleyin ama Allah aşkına ya!

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Buna yol yapmayın.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hayır, yol yaptığım falan yok. Arkadaşlarımız dediler ki “Ya, biz de Komisyon üyesi olarak söz istiyoruz.” ben de onlara rica ettim.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Elbette.

BAŞKAN DERYA YANIK – Dedim ki: “Bakın, süre geçiyor, mümkünse lütfen söz almayın, Sayın Bakanımızın da programı var.” Buyurun, işte burada konuştuğumuz şey. Mehmet Emin Ekmen burada...

(Gürültüler)

BAŞKAN DERYA YANIK – Bir saniye, bir dakika, bir dakika arkadaşlar... Bakın, şu anda siz dolduruyorsunuz bu süreyi ama arkadaşlarımız çok rica edince Komisyon üyesi olarak...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Saygım sonsuzdur, ben bunlara bir şey demiyorum, elbette söz alacaklar.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bana mı diyorsunuz?

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Hayır, size diyorum ki birazdan “Süre bitti.” gibi bir yaklaşım içerisinde bulunursanız İnsan Hakları İnceleme Komisyonuna, adalete aykırı bir tutum içerisine girmiş olursunuz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Mustafa Bey, bakın, şunu söylediniz, söylediğiniz şey şu: “Süre doldurmak için AK PARTİ’li üyelere özellikle...”

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – “Yapıyorsunuz” dedim, hayır.

BAŞKAN DERYA YANIK – Yahu “yapıyorsunuz” diye bir şey yok. Buyurun, işte, arkadaşlarımız söz istiyorlar.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ya “Ülkede işkence var mı?” diye ironi yapabiliyorsunuz da müsaade buyurun, ben de böyle bir şey söyleyebileyim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ama hakikaten pes yani!

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Evet, aynı noktadayım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Pes yani! Gerçekten şu kurgu ve şu itham...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Aynı noktadayım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hakikaten pes!

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Soru soruyorum, “yapıyorsunuz” diyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – “Yapıyorsunuz” değil “yapıyorsunuz” dediniz.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Hayır, olur mu canım?

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok ayıp bir şey bu, çok ayıp bir şey.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ya, ayıbı siz yapıyorsunuz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bakın, bu Komisyonunda siz de Başkanlık yaptınız.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Bakın, onu da anlatacağım size.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bu Komisyonunda siz de Başkanlık yaptınız.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Onu da anlatacağım, nasıl yaptığınızı anlatacağım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok ayıp bir şey! Ben şurada kimsenin cümlesine müdahale etmemeye çalıştım, dakikalarca konuşuldu.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Tamam, bundan sonra denerseniz problem olmaz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ne kadar ayıp bir şey ya, ne kadar ayıp bir şey yani! Yapıyorsunuz...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Yani, daha fazla, büyük konuştuğunuz zaman daha mı haklı çıktığınızı zannediyorsunuz?

BAŞKAN DERYA YANIK – Ne diyorsunuz ya? Siz mi haklısınız? Burada insanlar bizzat şahidi konuştuğunuz şeyin. Siz istemiyorsunuz diye ben Komisyon üyesi arkadaşşıma söz vermeyecek miyim?

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ben öyle bir şey demedim, hayır, öyle bir şey demedim ben.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ne münasebet?

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Öyle bir şey demedim ben. Bakın, demediğim şeylerle...

BAŞKAN DERYA YANIK – Ne münasebet? Tam da bunu söylediniz, tam da bunu söylediniz. Herkesin duyduğu şeyi duyuyoruz.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Hayır, gerçek dışı ithamlarda bulunuyorsunuz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Herkesin duyduğu şeyi duyuyoruz.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Gerçek dışı ithamlarda bulunuyorsunuz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Siz ithamda bulundunuz, siz ithamda bulundunuz biraz önce. Kayıtları alır bakarsınız.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Gerçek dışı ithamlarda bulunuyorsunuz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Kayıtları alır bakarsınız.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ben öyle bir şey söylemedim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Kayıtları alır bakarsınız.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Tamam, siz de bakın.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ne söylediğinizi önce duyun, ondan sonra konuşun. Ayıp ya! Siz istemiyorsunuz diye ben milletvekili arkadaşşıma söz vermeyecek miyim?

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ya, ben öyle bir şey demedim diyorum, siz hâlâ...

BAŞKAN DERYA YANIK – Tam olarak onu söylüyorsunuz, “süre doldurmak için” diyorsunuz. Ne kadar ayıp bir şey ya!

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Ayıbı yapan sizsiniz, devam edin.

BAŞKAN DERYA YANIK – Sizsiniz! Haddinizi bilin önce!

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Siz de haddinizi bilin!

BAŞKAN DERYA YANIK – Buyurun Hocam.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli Bakanım, Komisyonumuzu teşrif ettiğiniz için zatıalinize ve heyetinize teşekkür ediyorum.

Ben, İnsan Hakları Komisyonu üyesi olarak bir soru soracağım ama yanlış anlaşılacak için şey ifade etmek istiyorum: Ben, insan haklarına yönelik her türlü saldırıyı lanetliyorum kimden geliyorsa gelsin; insanın hayatı mukaddesdir ve Allah'ın verdiği canı onun dışında kimse almaya yetkili değildir. İnsan Hakları Komisyonu üyeleri olarak bizim hak ve hukuku tartarken teraziyi iki kefeli olarak algılamamız lazım; tek kefeli bir teraziyiyle hak asla tartılmaz. Mesela, Suruç katliamı 20 Temmuz 2015 tarihinde yapılmış, 33 kişi hayatını kaybetmiş; bunu ben de lanetliyorum. Bunu lanetlerken, aynı zamanda, Diyarbakır'ın Kulp ilçesinin Hamzalı köyünde 1 Ocak 1995 tarihinde PKK'nın saldırısına uğrayan 1'i korucu, 6'sı çocuk, 9'u kadın 23 kişiyi katleden canileri de lanetlemek lazım. Bir taraftan Ankara Garı olayını, saldırısını lanetlerken öte taraftan 26 Haziran 1992'de Diyarbakır'ın Silvan ilçesine bağlı Yolaç köyünde caminin içerisinde 2'si çocuk 10 cemaat ehlini, masum sivil insanı katledenleri de lanetlemek lazım. Bir taraftan Sivas-Madımak olayını lanetlerken -ki ben de bunların tümünü lanetliyorum- öte taraftan 5 Temmuz 1993'te Erzincan'ın Kemaliye ilçesine bağlı Başbağlar köyünü basmak suretiyle 33 sivil insanı katleden canileri de lanetlemek lazım. Biz böyle yaptığımız zaman ancak insan haklarından ve hukuklarından bahsetmek isteyebiliriz.

Bir şey daha eklemek istiyorum; her toplantıda da âcizane ifade etmek istiyorum ben, dile getiriyorum: Bütün semavi dinler insanlık adına beş şeyi teminat altına alır: Bir, insanın -ama bütün insanlar- aklını koruma; iki, insanın dinini koruma; üç, insanın namusunu koruma; dört, insanın malını koruma yani insan haklarına yönelik ne hak ve hukuk varsa İslam dini teminat altına almıştır, esas yasalarımız tarafından da teminat altına alınmıştır. Biz bunları nazarıdikkate alırken bu hakikat muvazenesini doğru tutmamız lazım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyorum Hocam.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – “Soru soracağım.” dediniz, sormadınız.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tamam, yorum yapan arkadaşlarımız var başkaca da.

Evet, söz isteyen milletvekillerimiz: Mehmet Emin Ekmen, Özgül Saki, Sevilay Çelenk, Kamuran Tanhan, Zülküf Uçar, Ömer Faruk Gergerlioğlu, Yüksel Taşkın. Bunun dışında...

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Bize gerek yok zaten, değil mi?

BAŞKAN DERYA YANIK – Sizin isteminiz görünmüyor burada. Bastınız mı?

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Bir gariplik var demek ki yani. Arkadaşların çoğu buraya gelmemişti zaten ben söz istediğimde. Hanımefendi, bu ne, ne işe yarıyor?

BAŞKAN DERYA YANIK – Mustafa Bey, bakın, görünmüyor isteminiz yani ne yapabilirim? Tamam, sonradan almışsınız.

MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Bilmiyorum ki, ben ne yapabilirim?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, sıra bende.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ömer Bey, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Bakan, hoş geldiniz. Sizi bazı konularda eleştireceğim, sorularım olacak ama ilk önce övgü: Sorduğum soru önergelerine oldukça iyi oranda cevap veriyorsunuz; bu, iyi bir şey; eğriye eğri, doğruya doğru derim ama önerge cevaplarının için

biraz daha dolu olsun lütfen, mevzuat falan yazıp göndermesin bürokratlarınız. Sizden önceki kişi çok kötüydü ama siz, evet, iyi oranda cevap veriyorsunuz fakat lütfen mevzuat yazmasınlar, vakaya yönelik bildirimde bulunsunlar.

Şimdi, çok önemli bir konu var, siz bu konuda bir adım attınız fakat devamı gelmedi. Bakın, tahdit konuluyor pasaportlara, çok keyfi bir şekilde konuluyor. Bir adım atıldı fakat gerisi gelmedi. Şimdi, “Pasaport, madde 22” deniliyor. 2010 Anayasa referandumu sonrası “Pasaport, madde 22” aslında sakıt olmuştu çünkü hâkim kararı olmadan yurt dışı yasağı konulamayacağı apaçık ortadaydı. Danıştayın 2013 kararı var, Dava Daireleri Kurulunun 31 Ocak 2013 kararı; yine “Pasaport, madde 22”nin uygulanamaz durumda olduğunu gösteriyor. Yine, OHAL KHK’leriyle pasaport yasakları getirildi. Anayasa Mahkemesi Ocak 2022’de ihlal kararı, iptal kararı verdi ve buna rağmen, yine “Pasaport, madde 22”ye göre tahditler koyuyorsunuz. Yani, Anayasa Mahkemesinin, Danıştayın kararlarına rağmen bu ısrar neden Sayın Bakan? Bakın, binlerce kişi mağdur ve size, bakın, burada takdim de ederim, onlarca karar var şu son safahatta, son bir yıl içinde. İçişleri Bakanlığının tahdidine karşı idare mahkemelerinin bir sürü kararı var çünkü Anayasa madde 23 çiğneniyor, “Pasaport, madde 22” deniyor. Lütfen bu tahditlerden vazgeçin, çok dramatik hadiseler de oluyor.

Bakın, binlerce örnek var, ben bir tanesini size getirdim: Hasan Candan emekli bir öğretmen; kızı hasta, KML hastası, kan kanseri, on yıla yakındır tedavi alıyor ve beş yıldır çocuk yurt dışına gidemiyor tedavi alabilmek için, çok zor durumda. Aslında hocamızla da konuştum, sizin Konya’da yakınlarınızın çocuklarının da hocasıymış ve son derece nitelikli bir hoca; Bakanlığın eğitim sistemlerini düzenleyen; 2001-2005 arası, Hüseyin Çelik döneminde Bakanlığa çok destek olan bir insan Hasan Candan. Kızı Zehra Candan yurt dışına beş yıldır gidemiyor, tedavi olamıyor; çocuk ölecek.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Kızı mı, kendisi mi?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kızı, Hasan Candan’ın kızı Zehra Candan.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Zehra Candan?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet. Soru önergesiyle sordum, bir yıldır cevap vermiyorsunuz; kız ölecek. Az evvel de babayla görüştüm, “Sayın Bakanım lütfen bu işi halletsin.” diyor. On binlerce kişi var ama bu çocuğun durumu son derece sıkıntılı. Bana böyle çok standart cevaplar veriyorsunuz, lütfen bundan vazgeçin.

Yine, belediye başkanlarımıza yönelik hemen takır takır tahditler konu. Çok yanlış çünkü, bakın, az evvel söyledim: İdare mahkemesinin bir sürü kararı var, size vereceğim efendim, çok açık. Lütfen, bürokratlarınız bu işten vazgeçsin çünkü Anayasa çiğneniyor.

İkinci husus, cezaevleri. Cezaevlerini ziyaret ediyorum, binlerce mahpus sağlıkla ilgili bir problem konusunda İçişleri Bakanlığı uygulamalarından muzdarip. Bakanlık yetkilileri...

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Cezaevinde...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet, şöyle: Jandarma, İçişleri Bakanlığı orada devreye giriyor. İnfaz koruma memuru gönderiyor, işte, tam çıkışta ağız içi arama dayatılıyor, insanlar yaptırmak istemiyor. On iki, on üç ay hastaneye gidemeyen insanlar var Jandarmanın bu uygulamasından dolayı veyahut da kelepçeli bir muayene yapılmak isteniyor; kelepçeli kadın doğum muayenesi, kelepçeli diş muayenesi: Düşünebiliyor musunuz? Korkunç şeyler bunlar ve bu Türkiye’de yapılıyor ve bunu İçişleri Bakanlığına bağlı memurlar yapıyor; lütfen, bunu artık bitirin. İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı -defalarca, dilimde tüy bitti- ortak bir protokolle bunu halledebilir, Hipokrat yemini etmiş kişileriz.

Yine gözaltıyla ilgili çok sıkıntılar var. Siz sık sık operasyonlar yaptığınızı söylüyorsunuz fakat mesela, bakın, 7 Mayıs 2024'teki bir olay. 15-17 yaşındaki kız çocukları operasyonda gözaltına alınmış, Üsküdar Çocuk Şubeye götürülmüş. Daha vahimi, avukatları başlarına gelmeden yalan yanlış ifadeleri alınmış ve o çocuklar hayatları boyunca yaşamayacakları büyük bir travmayı yaşamışlar. Bu önergeleri de size vereceğim, çok üzücü hadiseler bunlar. Bana böyle cevaplar veriliyor, çok standart cevaplar.

Yine, bakın, Filistin'de bir soykırım var değil mi? Hepimiz lanetliyoruz. Lanetlemeye gelince lanetleniyor fakat 3-5 gösterici İstiklal'e çıkıp "Kahrolsun İsrail!" dediğinde bir ton dayak yiyor; işte onlardan birisi. Kim bu biliyor musunuz? Mavi Marmara katliamında katledilen şehit Cengiz Akyüz'ün kızı Beyza Akyüz. Polisten dayak yedi, hakaret gördü, aşağılandı. Neden? Filistin'deki soykırıma karşı çıktığı için. Böyle mi olacaktı Sayın İçişleri Bakanım? Yani bunların hepsi kayıtlı hadiseler ve bir şehidin kızı bu.

Yine, Kocaeli Darıca'da -bakın, önergelerimi de size takdim edeceğim, ismini vermiyorum- bir kişinin eşine taciz mesajları geliyor ve tespit sonucu bir polise ait olduğunu anlayınca gidip merkez karakolunda bunu anlatmaya çalışıyor ve bu arada polislerden dayak yiyor, darbediliyor. Doktor raporları da maalesef çok doğru olmayan bir şekilde, polis nezaretinde alınıyor ve bunlara cevap alamıyoruz. Gözaltı hadiselerinde şiddet bitmiyor. Bakın, Sayın Bakan Yardımcımız anlattı, anlatımda güzel şeyler görünüyor ama biz yaşananları görüyoruz. Sayın Bakanlarım, biz yaşananlarda, gözaltılarda çok kötü muameleler görüyoruz. Yani "Gözaltında dört gün kaldım, ya bin yıl cezaevinde kalmaktan beterdi." diyor. Bakın, ya, hâlâ gözaltı merkezleri böyle maalesef.

Yine çok vahim bir hadise, buna da cevap gelmiş ama bu nasıl bir şey olabilir ya? Bakın, Hatay'da oldu bu hadise. 13 Haziran 2023 Sabri Güreşçi diye bir kişi gözaltına alınmak isteniyor, o sırada bir tartışma yaşanıyor. Kardeşi Ahmet Güreşçi de gözaltına alınıyor. "Sen de gel bakalım." falan deniliyor, daha sonra gözaltında Ahmet Güreşçi ölüyor efendim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ömer Faruk Bey, lütfen toparlayın. Bakın, sizden başka 8-10 arkadaşımız var.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Gözaltına sapasağlam giren gencecik bir insan gözaltında ölüyor. Bir yıl geçmiş, sordum size, demişsiniz ki: "Soruşturma yürütülmekte olup dosya hakkında gizlilik kararı bulunmakta." Ya, idari bir soruşturma yok mu? Adli bir soruşturma cevabıyla mı bana cevap veriyorsunuz? Bu çok üzücü.

Yine, geri gönderme merkezleri çok sıkıntılı. Bakın, şu da çok vahim bir vaka: Ali Veli isimli bir kişi cezaevinden çıkıyor, geri gönderme merkezine gönderilirken yolda bu kişi kayboluyor. İnfaz koruma memurları, jandarmalar götürüyor geri gönderme merkezine, yolda bu kişi kayboluyor ve daha sonra ailesine esrarengiz kişiler telefon açıyor ve işkence sesleri, görüntüleri geliyor. "Ali Veli elimizde, işte, şöyle yaparsan ancak teslim ederiz." gibi cümleler ve sonra Ali Veli ortadan kayboluyor. Hiçbir açıklama yapılmıyor ve Ali Veli yok şu anda. Türkiye Cumhuriyeti'ndeki bir cezaevinden çıkan bir kişi, geri gönderme merkezine varmadan esrarengiz kişiler tarafından alınıp götürülüyor. Ya, kayıt kuytu var devlette, "Kim götürdü, kime teslim etti, açıklayın." diyoruz, cevap gelmiyor. Bakın, burada Sayın Bakanım.

Yine, bakın, Kayseri'ye gittiniz. Ya, binlerce Suriyeli saldırıya uğradı, onların kapısını bir tıklayıp "Geçmiş olsun kardeşim." diyebilirdiniz. Siz bu ülkede sadece Türklerin değil yani Suriyelilerin de güvenliğinden mesulsünüz efendim.

Yine Nurali Rustamov... Bakın, Özbekistan antidemokratik bir ülke, Nurali Rustamov on yıldır burada çoluk çocuğuyla yaşayan, hiçbir adli sorunu olmayan birisi. Adamı teröristin diye gönderdiniz Özbekistan'a; Allah bilir şimdi öldürmüşlerdir. Uluslararası hukuka aykırı işler yapılıyor. Madem terörist, on yıldır Nurali Rustamov niye duruyor? Göç İdaresi açıklama yaptı ama açıklaması daha beter bir durumu yansıtıyor.

Bitiriyorum.

Yine, Ayhan Bora Kaplan ve Sinan Ateş soruşturmaları sizin için çok önemli, biliyorum fakat hiç iyi gitmiyor. Bazı şeylerin üstü örtülmeye çalışılıyor. Kerem Gökay Öner'di değil mi sizin memurunuz? Gidip Tolgahan Demirbaş ve işte Olcay Kılavuz'u birlikte yakalıyor, bütün herkes görüyor, haberlere çıkıyor. Adam memur olarak bir tutanak tutuyor. Sizin memurunuz bu kişi, devletin evrakını tutuyor, tutanağını tutuyor ve sonra o tutanak yok oluyor. Başka bir tutanak oluşturuluyor. Sizin Bakanlığınızda böyle başka evraklar mı oluşturuluyor Sayın Bakanım?

BAŞKAN DERYA YANIK – Ömer Bey, toparlayalım artık.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İki dakikada bitiriyorum efendim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Sayın Gergerlioğlu, lütfen ama toparlayın artık.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yani bu evrak nerede? Ben bunun cevabını arıyorum.

Ve yine, en son olarak, el öpen özel harekât müdürü hakkında ne diyeceksiniz? Bir kamu görevlisinin bu kadar durum, pozisyon belirtmesine ne diyeceksiniz?

Yine, ben çok anlatmıştım, çıplak arama Türkiye'de var demiştim, "Yok." denmişti ama, geçtiğimiz hafta BM İşkenceyi Önleme Komitesinde Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısı "2021'e kadar çıplak arama Türkiye'de yapıldı ama şu anda detaylı aramaya geçtik." dedi. Ben 2021'de çıplak arama var dediğim için başıma gelmeyen kalmadı, vekilliğim düşürüldü, cezaevlerine girdim; ama işte, kral çıplaktır ilahî adalet böyledir. Gün gelir reddedenler gider, yurt dışında "Kral çıplak!" derler. "Çıplak arama 2021'e kadar Türkiye'de vardı." derler. Ben, o zamanlar, 2021'de çıplak arama Uşak Emniyet Müdürlüğünde yapıldı demiştim, kıyamet kopmuştu. AK PARTİ'nin tüm yetkilileri, Özlem Zengin ve diğer tüm Bakanlar, Süleyman Soylu, hepsi beni terörist falan ilan etmişti ama şimdi, gidip Cenevre'de diyorlar ki: "2021'de Türkiye'de çıplak arama vardı." İşte böyledir, bundan dolayı biz varız, milletvekilleri bundan dolayı var. Yürütmenin her sözü kanun değildir. Biz milletiz, milletin vekilleriyiz ve gördüklerimizi söylüyoruz. Lütfen itibar edin ve hemen birileri eline alıp damgaları vurmasın. Bu ülkede kaçırımlar da oldu, çıplak aramalar da oldu, hâlen de oluyor; biz sizden bunları bitirmenizi istiyoruz. Yapıcı bir dil kullanıyorum. Ben eğriye eğri, doğruya doğru diyorum, yanlış olanı eleştiriyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ömer Bey, teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım. İletişimin devam etmesi dileğiyle.

Ben şu soru önergelerini de sunacağım; lütfen, şu meseleleri hallederseniz en azından 15 yaşındaki bir çocuğu ölümden kurtarabilirsiniz.

Teşekkürler.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, teşekkür ediyoruz.

Söz isteme sırasına göre zaten mikrofon işareti yanıp sönüyor anladığım kadarıyla. Doğru mu arkadaşlar, ona göre mi? O zaman işareti takip ederek, kim açıyorsa mikrofonu, açan arkadaşımız oradan devam etsin ama özellikle rica ediyorum, sadece soru şeklinde ve kısa notlar şeklinde olursa hepimiz söz alabiliriz.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Öncelikle sunum için teşekkürler. Benzer sunumu yine İçişleri Bakanından KEFEK toplantısında dinlemiştik ama soru şu: Şimdi, buradaki sunumlarla yaşadıklarımız arasında büyük bir açığı var. Madem bunlar yapıldı, her şey kontrol altında neden kadın cinayetleri her geçen gün artıyor? Neden failler iyi hâl indirimleriyle ya da “Soruşturmaya gerek yok.” diyerek salıveriliyor? Ya, bunlar çok önemli sorular.

Sonra “Göçmen, mülteci meselesine ilişkin her şey kontrol altında.” deniyor ama geri gönderme merkezlerinden hak ihlalleri, işkence, tecavüz bildirileri geliyor. Dolayısıyla şimdi ben diyorum ki bir rapor daha verilsin bize. “Biz bunları yaptık ama sorun alanlarında şunlar, şunlar olmadı, burada yetersiz kaldık.” diye bir rapor gelmesi lazım artık. Çünkü örtüyor raporlar gerçeklikleri. Ben bir başka şey, özel...

Dinliyor musunuz acaba beni?

İÇİŞLERİ BAKANİ ALİ YERLİKAYA – Ömer Bey’le mücadele ediyordum.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Şimdi, özellikle İstanbul Milletvekili olduğum ve feminist hareketten de geldiğim için şu soru benim için çok önemli: 2003’ten beri her yıl İstanbul’da 8 Martta feminist gece yürüyüşleri yapılıyor ve feminist gece yürüyüşleri ilk başladığında 100 kadın falandık. 2019’a geldiğimizde on binler olduk. Bu sürelerde hiç polisiye sorun yaşamadığımız zannedilmesin gene sorunlar yaşıyorduk ama 2019 yılından beri İstanbul’da hayat felç ediliyor valilik kararı tarafından, dolayısıyla sizin kararınız tarafından. Hiçbir ulaşım, iletişim imkânı tanınmıyor, felç ediyor. Neymiş? Kamu düzenini kadınlar bozuyormuş. Hayır, valilik bozuyor kamu düzenini çünkü biz 2019’a kadar yaptık. Tabii, biz yürüyüşlerimize devam ediyoruz çünkü kadın cinayetlerini durduramıyorsunuz, şiddeti durduramıyorsunuz, tecavüz vakalarını durduramıyorsunuz ve biz bunlarla mücadele etmek için sesimizi duyurmak istiyoruz.

Ve size hem soru önergesi olarak sordum hem KEFEK toplantısında sordum; somut yanıt alamadım. 2022’de 334 kadın ters kelepçeyle gözaltına alındı, birisi de bendim ve ters kelepçe işkence, ters kelepçe takmak suç. Mesela, bu uygulama için 2022’de, -geçen yıl da oldu, 2023’te de, 2024’te de siz kaç tane kolluk kuvvetine soruşturma açtınız? Çünkü işkence suç, bize işkence uygulandı. Mesela siz kaç tanesine soruşturma açtınız bu konuda? Onur yürüyüşleri hakeza, trans onur yürüyüşlerinde, onur yürüyüşlerinde aynı sistematik devlet şiddetiyle karşılaşıyoruz biz ve bunların hepsi suç. Sakın “Gözaltılarında kameralar var, geri gönderme merkezlerinde kameralar var.” demeyin. Her birimiz biliyoruz, kolluk kuvvetleriniz de çok böyle bize gülererek şey yapıyorlar “Burada kör noktalar var, bunu herkes biliyor, biz yapacağımızı kör noktalarda yapıyoruz. İsterseniz herkese şikâyet edin, bize hiçbir şey olmayacak.” diyorlar ve nitekim haklı çıkıyorlar. Şimdi, ben somut olarak trans onur yürüyüşlerinde, onur yürüyüşlerinde, feminist gece yürüyüşlerinde bizim bir sürü başvurumuz var, somut kanıtları var. Kaç kişi, kaç polis bu konuda soruşturma geçirdi, kaç tanesi ceza aldı?

Tabii, buna yanıt veremeyeceğinize ilişkin, neredeyse sıfır olduğuna ilişkin ben size hemen bir örnek vereyim: Bu sistematik uygulamanın başfaily geçen yıl İstanbul İl Emniyet Müdür Yardımcısı olan Hanifi Zengin. Ve bütün medyada kanıtlarıyla tacizci, cinsel saldırı yapan, işkence yapan bir polis, İl Emniyet Müdür Yardımcısıydı. Gazetecilere sistematik şiddet uygulayan bir polis. Bizim

defalarca başvurumuz var, hâlâ benim başvurum var ve siz soruşturmaya gerek duymadınız. Dediniz ki: “Soruşturmaya gerek yok.” Şimdi, biz nasıl güvenelim? Sizin “Bizim için kolluk kuvvetlerinin en temel görevi insan haklarını koruması, onları ihlal etmesi değildir.” tespitinize nasıl güvenelim?

Zamanım az, Dilan Vekilim de söyledi, onları saymıyorum bile. Uzman çavuşların karıştığı cinsel saldırı, cinsel şiddet meseleleri ayyuka çıkmış vaziyette ve mesela veri istiyoruz biz kaç tanesi soruşturuldu? Benzer bir şekilde hangisi ne ceza aldı? Bu verileri bizimle ısrarla paylaşmıyorsunuz.

Yine somut bir şey, AKP iktidarı yeni bir şey belirledi. “Misafirlerimiz” deyip, “baş tacımız” deyip Suriye’de üstelik de kendisinin neden olduğu, ülke dışında topraklarda sömürgeci politikalar nedeniyle, neosmanlıcı hayallerini gerçekleştirmek için oraya girdi. Orada kendi yarattığı sorun nedeniyle insanlar buraya geldi ve siz onlara mülteci statüsü bile vermediniz, uluslararası koruma almasını diye. “Misafir” dediniz. Şimdi ise yana yakıla bu “misafir” dediğiniz Suriyelileri sistematik olarak, bütün uluslararası hukuk kurallarını ihlal ederek geri göndermeye zorluyorsunuz. Bakın, İstanbul’da bütün duraklarda polisler mülteci avına çıkmış durumda, göçmen avına çıkmış durumda, her gün görüyoruz metroda falan.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Hayır.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Verileri siz paylaşırsınız bizimle, somut sorumu bitireyim. Şimdi, geri gönderme merkezlerinin durumuna ilişkin verileri... Sürem kısa, o yüzden daha sonra size yine vereceğim.

Son vakayı söylemek istiyorum: Mesela, burada bir mülteci Ahmet Aabo, 2011’de on yaşındayken gelmiş Türkiye’ye çünkü orada ailesinin yaşama şansı yok. Geldikten bir süre sonra kaçak durumuna düşürmek istiyorsunuz. Onun için seyahat yasakları koyuyorsunuz, ikametgâh yasakları koyuyorsunuz ve bir süre sonra G78 tahdit koduyla Ahmet Aabo’yu geri gönderme merkezine göndermişsiniz ve “G78 bulaşıcı hastalık taşıyan, işte, HIV pozitif olanların artık statüsü tanınmıyor.” diyorsunuz. Bu tek bir örnek değil, birçok örnek var, ilaçlarına erişemiyor. Şu anda geri gönderme merkezleri arasında da bir de sürekli gezdiriyorsunuz bu insanları. Arnavutköy GGM’de tutuluyor, sağlık hizmetlerine ulaşamıyor ve bunların hepsi, Cenevre Sözleşmesine aykırı yani suç işleniyor. Bizzat devletin ya da onun sorumlu olduğu kişilerin işlediği suçlar var burada. Dolayısıyla ben şimdi geri gönderme...

BAŞKAN DERYA YANIK – Özgül Hanım, müdahale etmek zorundayım, çok uzuyor, lütfen tamamlayın.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) – Son sorum.

Geri gönderme merkezlerinde kaç kişi tutuluyor? Bunların kapasitesi nedir? Kalan kişiler kimdir? Kadınlar bunların arasında kaç tanedir? Çocukların sayısı nedir? Uyrıkları neye göre planlanmıştır? Ve defalarca geri gönderme merkezlerindeki taciz, tecavüz, şiddet, işkenceye ilişkin başvuru yaptık, avukatlarla yaptık, somut deliller var, geri gönderme merkezlerindeki bu başvurulara ilişkin kaç tane sizin yönetiminizde olan polisiye kuvvetler için soruşturma açtınız? Ne kanıtlar buldunuz? Nasıl cezalandırdınız? Yoksa Hanifi Zengin’e yaptığınız gibi “Soruşturmaya gerek yok.” mu dediniz?

Teşekkürler.

BAŞKAN DERYA YANIK – Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Bakana, Bakanlığın bürokratlarına da hem bilgilendirme hem sunum için teşekkür ederiz ve hoş geldiniz diyorum.

Tabii, birkaç başlığım var, elimden geldiğince kısa tutmaya çalışacağım ve söyleyeceğim konuların tamamını soruyla bitireceğim ama öncesinde çok kısa, belki birer ikiyeşer cümle kurmak zorunda kalacağım.

Dilan Vekilim toplantı, gösteri yasaklarından bahsetti hani en azından kendi adıma Van için söyleyebilirim. Bir dönem 2018-2022 dönemleri arasında Van'da Baro Başkanlığı yaptığım bir dönemdeydi. Mehmet Emin Bey Valimizin de Van'da Vali olarak görev yaptığı, aynı zamanda kayyum olarak görev yaptığı bir dönemdi. Bu toplantı gösteri yasaklarıyla ilgili sık sık tartışma yaşardık bu konuyla ilgili ama hani tabii ki kendisinden önce başlayan, 2016'dan itibaren devam eden bir süreçti. 2019'da Van'a gelmişti Valimiz. Tabii, o süreç, o, toplantı gösteri yasakları 2016'dan sonra uzun bir süre devam ettirildi ve biz o dönemki konuşmalarımızda şunu hissediyordum ben: Bu konu valilerin yetkisinde olmayan, aslında direkt doğrudan merkezle ilişkilendirilen ve merkezin aldığı kararlar sonucu yürüyen bir süreçti o yasaklar. Dolayısıyla valilerin çok fazla bu konuda söz kurabilme yetkisinin olmadığı süreçlerdi ama son süreçte Van için elbette bir yumuşama oldu, o süreklilik değişti. On beş günde bir çıkarılan yasakların yerini belli alanlarda sürekli ve onun dışında zaman zaman üçer gün, dörder gün, beşer gün olacak şekilde yasaklara dönüştü ki biz bunu sürekli kolluğa anlatmaya çalışıyoruz, sürekli idareye anlatmaya çalışıyoruz. Bu, tamamen keyfi, Anayasa'ya aykırı, AİHM'ye aykırı bir şekilde uygulanıyor. Nitekim baro sürecinde, Baro Başkanlığı yaptığımız süreçte açtığımız davalardan birine valilik adına cevap verildiğinde -o zaman Emin Bey yoktu- cevap dilekçesinde Baronun bu yaklaşımı "tekçi ve sadist bir yaklaşım" yani AİHM'den söz eden, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarından, Anayasa'dan, Anayasa Mahkemesi kararlarından söz eden bir dava dilekçesine karşı verilen cevap dilekçesinde baronun bu yaklaşımı tekçi ve sadist bir yaklaşım olarak görülüyordu; mesele burada zihniyet meselesi. Şimdi, bu zihniyet meselesi sorunu hâlâ maalesef devam ediyor Sayın Bakan çünkü hâlâ 2011 keyfi bir şekilde uygulanıyor. Hâlâ bu bırakılan yetki oradaki amirin ya da işte valinin tamamen keyfiliği şeklinde hâlâ devam ettiriliyor ve bunu çok net bir şekilde söyleyebiliriz. Bu ikili bir hukuk şeklinde de uygulanıyor. Bu, özellikle DEM PARTİ ya da işte, Kürt halkının temel hak ve özgürlükler noktasında kullanmak istediği bir ifade özgürlüğü noktasında engelle karşılaşıyorken onun dışında yapılmak istenen başka bir etkinlik engelle karşılaşıyor. Bu yanlış anlaşılmasın, kesinlikle "engelle karşılaşın" anlamında söylemiyorum; buradaki tutum kesinlikle bu hakkı kullanmak isteyen herkese karşı eşit bir politika uygulanmasını ve ayrımcı bir politika uygulanmamasını gerektirir. Dolayısıyla bu 2011 keyfiliğinden, özellikle bu keyfiliğin valiliğe ve valilik nezdinde ilgili amirlere bırakılmasından vazgeçilmeli ve artık gerçekten demokratik bir toplum gerekleri doğrultusunda ifade özgürlüğünün anayasal güvence temelinde tamamen sağlanması gerekiyor; bunu hatırlatmak istedim.

İkincisi, Van'da bu son süreçte, mazbata krizinde halka yoğun bir şekilde copla işkence yapıldı, plastik mermiler kullanıldı, gaz sıkıldı; bundan biz de muzdaribiz. Polisin bizim vekil olduğumuzu bilmesine rağmen doğrudan saldırısı oldu ki daha önce başka yerlerde Vezir vekilimize ve diğer bazı vekillerimize yönelik saldırıları da doğrudan saldırıları da olmuştu ama halka yönelik bu tutum, plastik mermiler, kullanılan gaz... O iki günlük süreçten söz ediyorum, mazbata gasbının yarattığı krizden, halkın demokratik tepkisini kullandığı süreçten söz ediyorum. Yoğun bir şekilde gözaltılar da oldu ve o gözaltılara alma sürecinde polisin özellikle çok yoğun şekilde uyguladığı işkence de oldu darp da oldu; bu, medyaya da yansıdı, şu an, hâlâ bile açarsanız sosyal medyada bu kamera görüntülerinden işkence görüntülerini çok net bir şekilde görebilirsiniz, bir çocuğa yaklaşık 15-20 güvenlik görevlisinin nasıl saldırdığını, nasıl orada darbettiğini, nasıl işkence ettiğini görebilirsiniz.

Buradaki sorum şu: Bu işkence vakalarında, evet, yargı bunların çoğuna takipsizlik kararı verdi, vermeye devam ediyor çünkü biz yargının tamamen siyasallaştığını hep söyledik, söylüyoruz, söylemeye devam edeceğiz ama Bakanlık olarak sizin bu konuda yürüttüğünüz bir süreç var mı? Halka yoğun bir

şekilde gaz sıkın, orada aynı şekilde plastik mermi kullanan ve gözaltına alma sürecinde işkence eden kolluk görevlilerine yönelik başlatmış olduğunuz, Bakanlık nezdinde başlatılan bir soruşturma var mı, varsa ne aşamada? Bizi ve kamuoyunu toplantı vesilesiyle bilgilendirme imkânı olabilir mi?

Toplam 5 başlığım var Sayın Bakan. Diğer bir konu, tabii ki bu sizden önceki...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sayın Başkanım, biz aynı zamanda iktidar milletvekili olarak Genel Kurula gidip geliyoruz oradaki toplantı yeter sayısını bulmak için. Şimdi, arkadaşların kendi özel işlerini yapıp daha sonra buraya gelip konuşmaları da bir insan hakları ihlalidir.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Nasıl ya!

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Ya, “nasıl”ı var mı? Şimdi, Genel Kurula gidiyoruz, buraya geliyoruz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Salih Dal, bir saniye...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Anlamaya çalıştığım için “Nasıl!” diyorum.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Anlamaya çalışın. Şimdi, kendi özel işlerinizi görüyorsunuz, Komisyonun başında burada yoksunuz, Bakan Bey’in yaptığı sunumda yoksunuz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Kim için söylüyorsunuz onu?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Olmayan arkadaşlar için söylüyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Salih Bey...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Kim için söylüyorsunuz onu?

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Olmayanlar için söylüyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Salih Bey, bir saniye.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Benim için söylüyorsanız ben...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Ondan sonra da söz almak, böyle bir şey olmaz ki!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Başından beri burada.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan biliyor, başından beri burada oturdum, dinledim, bekledim.

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Onun için değil, olmayanlar da var yani.

BAŞKAN DERYA YANIK – Salih Bey, bir saniye.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Bakan, ben devam etmek istiyorum. Sayın Başkan, müsaadenizle...

BAŞKAN DERYA YANIK – Bir dakika... Değerli arkadaşlar, bir saniye lütfen.

Şimdiden sonra zaten söz hakkı isteyen arkadaşları ekranda görüyorum ben, dolayısıyla söz hakkı isteyen arkadaşlarımızla sınırlı tutacağız ama toplantı planladığımızın üstünde ve daha bir süre de devam edecek. O yüzden, söz alan arkadaşlarımızdan hassasiyetle rica ediyorum, lütfen, sadece soru şeklinde ve kısa tutarsanız geriye kalan arkadaşlarımız da söz haklarını kullansınlar. Ben gerçekten bir milletvekilimiz konuşurken mikrofonu kapatmayı çok ayıp sayarım ama bunu, özellikle sizler, sizden sonra söz hakkı isteyen arkadaşlarımıza saygıdan dolayı gözetmelisiniz diye düşünüyorum, sizden bunu özellikle istirham ediyorum. Ne olur uzun uzun yorum değil, bakın, başlıklar hâlinde sorularımızı soralım ve devam edelim.

Buyurun lütfen.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Şunu söyleyeyim: Ben başından beri buradaydım, hiç gitmedim, gelmedim, başından beri sabırla bekledim.

Onun dışında, Sayın Bakan, şimdi, sizden önceki dönemde özellikle ülkenin suç örgütlerinin ve mafyanın bir nevi mekânı hâline geldiğini de biliyoruz bu konuda daha önce de Genel Kurulda da söz kurmuştuk; sizin bu yöndeki tutumunuzu da az çok takip ediyoruz, biliyoruz, bu noktada yürüttüğünüz çalışmaları da az çok biliyoruz ama burada, bu konuyla ilgili ülkenin suç örgütleri ve mafyanın kendi içlerindeki infazın geliştirilmesi noktasında Bakanlığınızın bu noktada yürüttüğü soruşturma ne aşamada? Buna dair bir bilgi edinmek istiyorum.

İkinci sorum...

BAŞKAN DERYA YANIK – Ömer Faruk Bey... Sayın Gergerlioğlu, konuşma sürenizi uzun uzun kullandınız Sayın Bakanı da...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Bakan davet etti, o yüzden.

BAŞKAN DERYA YANIK – Lütfen, çok rica ediyorum.

Tamam, devam edin.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Bu suç örgütü ve mafya üyelerinin Türkiye’deki yapılanmalarına yönelik soruşturma süreçlerini, yürüttüğünüz süreci, bununla ilgili bilgilendirme şansınız var mı?

İkincisi, onlara vatandaşlık veren Bakanlık personellerine dair yürüttüğünüz herhangi bir soruşturma var mı, varsa ne aşamadadır? Bunlarla ilgili de bizi bilgilendirseniz sevinirim.

Diğer bir konu, Van’da 2020 yılında gerçekleşen ve 100 ya da 100’den fazla asker tarafından doğrudan Jandarma Komutanlığında linç edilmesi nedeniyle birinin ölümüne ve birinin de yaralanmasına sebep olan, kamuoyunun da helikopter meselesi olarak bildiği Osman Şiban ve Servet Turgut meselesinden dolayı... Meselenin detaylarını ben en ufak ayrıntısına kadar biliyorum, nasıl linç edildiklerini, Osman Şiban’ın o linçten bir asker tarafından kurtarıldığını ama Servet Turgut’un yediği linçten dolayı, uğradığı linçten dolayı uzun bir süre komada kaldığını, yoğun bakımda kaldığını ve yoğun bakımda kaldıktan bir süre sonra vefat ettiğini ve o olayın nasıl gerçekleştiğini bütün ayrıntılarıyla bilen biri olarak soruyorum. Tabii, o dönem adli yargıda yürütülen soruşturmaya yönelik sizden önceki Bakanlığın doğrudan kendisi tarafından yoğun bir baskı uygulandığını -yargı makamı için söylüyorum- onu da biliyorum ama yargı haricinde sürecin hâlâ yürüdüğünü de biliyorum çünkü 100’e yakın askerin de ifadesi alındı, belli bir noktaya gelindi, Jandarma Komutanlığından kan örnekleri alındı, vesaire vesaire. Ama geldiğimiz noktada Sayın Bakanlığınızın bu olaya ilişkin yürüttüğü bir idari soruşturma oldu mu olmadı mı, olduysa ne aşamadadır? Bununla ilgili de bilgilendirseniz seviniriz.

Son olarak, sormayacaktım ama -gerçi çıktı buradan İYİ Parti Grup Başkanımız- tek bir şey soracağım işçilerle ilgili ama benim soracağım soru sadece doğrudan belki Bakanlığınızla ilişkili olduğu içindir. 31 Mart seçimlerinden yirmi beş gün önce teftiş kurulundan bir müfettişin eşi Van belediyelerinin birinde işe alındı. Bundan haberdar mıydınız? Alındı ama son süreçte tabii, çıkarıldı; ayrı bir konu ama yirmi beş gün önce, 31 mart seçimlerinden önce teftiş kurulundan bir müfettişin, belediyeye teftişe giden bir müfettişin eşi işe alınmıştı. Siz bundan haberdar mıydınız Bakanlık olarak? Haberdarsanız soruşturma yürütüldü mü ya da ne aşamada? Değilseniz bu aşamadan sonra bununla ilgili bir soruşturma yürütmeyi düşünür müsünüz?

Teşekkür ederim Sayın Bakan.

BAŞKAN DERYA YANIK – Değerli arkadaşlar, devam eden süreçte yaklaşık 7 kişi benim kayıtlı listemde, sonradan da söz isteyen arkadaşlar var. Dolayısıyla herkesin söz hakkını kullanabilmesi için iki dakikayla sınırlamak zorundayım ve mikrofonu da kapatacağım; onu peşinen söylüyorum, arkadaşlarımız lütfen bilsinler.

Buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Teşekkürler Başkan.

Ben de işkence mevzusu üzerinde, gözaltında kayıplarla ilgili bir hususu ifade etmek istiyorum. Gözaltında kayıplar 1990'lı yıllardan beri hepimizin uğraştığı, bildiği, rapor ettiği konuların başında gelmektedir. Biz o dönem, sahada çalışan avukatlar olarak buna çok tanıklık ettik.

En basit örneğinden birini söyleyeyim: 2017 yılında Nusaybin'de, Kuruköy'de Abdi Aykut'un durumuyla ilgili, o dönemin İçişleri Bakanı hedef gösterdi, gözaltında olmadığı ifade edildi ama o dönemde -hatta fotoğrafını biz basına verdik- işkence vakası olduğunu ve iç kanama geçirdiğinin tespiti üzerine dönemin İçişleri Bakanı gözaltında olduğunu kabul etmek zorunda kaldı. Aynı durum devam ediyor.

9 Temmuz 2024 günü Nusaybin ilçesi Eskişehir köyünde bir gözaltı işlemi için giden kolluk güçleri evde olmayan birinin çocuklarına el koyuyor, Kızıltepe ilçe Jandarma Komutanlığında görevli bir jandarma personeli, rütbeli. Dolayısıyla bizim, işkencenin, kötü muamelenin olduğunu burada gelip söylememiz elbette ki hoşumuza gitmiyor. Keşke bu ülkede yasaların öngördüğü çerçevede bir gözaltı işlemi olsa, suç ve cezaların şahsi olduğu ilkesi göz önünde bulundurulsa, ona göre adli işlemler, idari işlemler başlatılsa ama öyle değil gerçek; sahada olduğumuzdan bunun örneklerini çokça ifade edebiliriz, bizzat şahit olduk. 9 Temmuz günü Mardin Nusaybin Eskişehir köyü, buna ilişkin kamuoyuna da yansıdı hatta mağdurlar suç duyurusunda da bulundu. Dolayısıyla bu kişi hakkında siz idari bir soruşturma başlattınız mı? Çok somut ve net işkence olmadığını iddia eden arkadaşlarımız veya görevliler, bu işkence değilse... Şimdi, benim aile terbiyem orada söylenen sözleri, oradaki hakaretleri söylemeye elvermiyor ama bir rütbeli askerin bunu söylemesi, kendine hak görmesi kabul edilir bir durum değil. Suçlu olabilir, onu bir kenara koyuyoruz ama evde yok, çocukları üzerinden öyle bir baskı, öyle bir tehdit, hakaret, işkence, saatlerce karakolda tutma; bunlarla ilgili bir işlem yapmayı düşünüyor musunuz?

Bir de bu gözaltındaki kayıplarla ilgili 1980-1990'lı yıllardan beri çokça ifade ettik...

BAŞKAN DERYA YANIK – Kamuran Bey, müdahale etmek zorundayım, lütfen bir tek cümle, hemen...

KAMURAN TANHAN (Mardin) – Başkanım, uzattım, sadece bu...

Devlet arşivlerini açmayı düşünüyor musunuz? Dargeçit'te, Temizöz dosyasında, Lice dosyasında, buna benzer birçok dosyada faillerle ilgili siz devlet arşivlerini açmayı düşünüyor musunuz, düşünmüyor musunuz efendim; bu kadar basit.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, teşekkür ediyoruz Kamuran Bey.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; sunum için teşekkür ediyorum ben de.

Fakat maalesef şunu söylemek zorundayım: Bana kalırsa yaptığınız sunuma, böyle çok pembe bir Türkiye tablosu sunan, insan hakları alanında çok ciddi bir ilerleme kaydetmişiz intibasını vermeye çalışan sunuma siz kendiniz de çok inanmıyorsunuz ki bunun içinde bir tane şöyle bir cümle duymuyoruz: Evet, bunları başardık ama şuna da engel olmadık, şu da yaşandı. Çünkü gerçekten, hâlâ, işte son bir yılda cezaevlerinde şüpheli 6 ölüm vakası var, bin türlü işkence iddiası var, birçok şey var ve bunlardan bir tanesine bile değinmeden her şeyi çok güzelmiş gibi konuştuğunuzda ne kendiniz açısından ne de bizler açısından inandırıcı bir tablo ortaya çıkmıyor.

Ben öncelikle Türkiye'nin âdeta tarihine kazınmış bu zırhlı araçlar mevzusunu sormak istiyorum, bu konuda daha evvel soru önermeleri de vermiştik. Son on yılda, İHD'nin raporlarından yola çıkarsak, çoğunluğu Kürt coğrafyasında, neredeyse tamamı Kürt coğrafyasında olmak üzere 60 ölümlü vaka var, bunların da çoğunluğunu çocuklar oluşturuyor. Bunları çokça yazdık, söyledik, anlattık, süre sınırlı, çok detayına girmiyorum ama bir tek çarpıcı örnek var; 2018'de Diyarbakır'da zırhlı araç çarpması sonucu hayatını kaybeden 5 yaşında bir çocuğun tam bir yıl önce dedesi de zırhlı araç çarpması sonucu hayatını kaybetmişti. Yani dededen toruna aktarılan bir zırhlı araç çarpması var çünkü yerleşim yerlerinde hız sınırına uymayan, zırhlı araç kullanmaya ehil olmayan kişilerce kullanılan zırhlı araçlar var, bu konuda ne yaptınız? Bu konu kapanmadı, bu belki ta 1 Mayıs 1977'den beri Türkiye'nin gündeminde olan bir şey. Biliyorsunuz halkın üzerine panzer sürülmüştü ve bu komutun ses kayıtları da daha sonra yayınlanmıştı, 40'a yakın ölüm gerçekleşmişti. O günden bugüne bu tarihimizin utanç verici bir sayfası olmaya devam ediyor ve geçen sene bile zırhlı araç çarpması sonucu çocuk öldü, o konuda ne yaptınız?

BAŞKAN DERYA YANIK – Sevilay Hanım, toparlayın.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Aslında bu süreler baştan eğer üç dört dakikayla sınırlansaydı son kullanıcılara böyle bir haksızlık olmazdı.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, ben de onun farkındayım ama yapabileceğim bir şey yok.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Şuna da muhakkak değinmek istiyorum: Diyarbakır'da son birkaç ayda gerçekleşen saldırılar. Biliyorsunuz bir parkta düzenlenen dans etkinliğine saldırı oldu. İsrail'i destekleyen markaları bulundurdıkları gerekçesiyle bir restoran ve bir kafeye saldırı oldu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – ...en sonunda çok kısa süre önce yine bir kafeye saldırı oldu. Bunlarla ilgili etkin bir tedbir alındığına dair hiçbir belirir yok ve nitekim bugün HÜDA PAR Diyarbakır İl Başkanı Zeynül Abidin Gülsever şöyle bir ifadeyle yeniden bu tür olaylara...

BAŞKAN DERYA YANIK – Sevilay Hanım, mikrofonunuz kapalı.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Bu çok değerli, çok önemli, lütfen bunu tamamlamama izin verin.

Bu ifadeyi paylaşmak istiyorum ve bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz? “Cadde ve sokaklar açık hava meyhanesine döndü.” diyor HÜDA PAR'ın İl Başkanı. “Kadınlar, erkekler işte bu Kur'an kursları kapatıldıktan sonra buralar cinsi sapıklık merkezlerine dönüştürdü.” diyor. Bu kadar kısa sürede ciddi 4 tane silahlı, bombalı saldırının olduğu bir ilde bir partinin il başkanı bu ifadeleri kullanıyor, bunu gündeme getirenler tehdit ediliyor; bu konuda ne yaptınız ya da bugünkü bu açıklamalar konusunda ne yaptınız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ben Hakkâri kayyumuna değinmek istiyorum. 3 sorum var toplamda, belki iki dakikayı aşabilirim, şimdiden biraz arkadaşların sabrına sığmıyorum.

3 Haziranda bizim Belediye eş başkanımız gözaltına alındı ve siz hemen akabinde, daha soruşturma numarası yokken kayyum ataması gerçekleştirdiniz, bu açık ve net bir şekilde yürütmenin yargıya bir talimatıydı ve yargı da sizi dinleyip 5 Haziranda gereğini yaptı, Belediye eş başkanımıza on dokuz buçuk yıl gibi haksız bir ceza verdi. Siz kayyum atadıktan sonra bizim orada seçilmiş Belediye Meclisi üyelerimize kayyumu geri çekme düşünceniz var mıdır? Oradaki Belediye Meclis üyelerimiz de halkın

oylarıyla seçilmiş; bizim Belediye eş başkanımızla herhangi bir şekilde, on dört yıl devam eden bir dosyadan -yargılanmasının bütün safahatlarına hâkim olan biri olarak söylüyorum- ceza almayacaktır. Ki ben eğer Türkiye’de adalet yerini bulacaksa beraat edeceğini de düşünen biri olarak bu soruyu soruyorum: Belediye Meclis üyelerine Belediyeyi bırakacak mısınız? Halkın temiz oylarıyla seçilmiş Meclis üyelerine Belediyeyi yönetmeleri için ön açıcı olacak mısınız, bunu merak ediyorum.

İkinci durum, taşıma kolluk personelinin seçimlerde oy kullanmasıydı. Hepinizin bildiği üzere, malumunuz, bütün Doğu illerinde taşıma personeller gidip az bir oy farkı olan belediyelerde oy kullandılar ve bu oylarla bazı belediyeleri AK PARTİ kazanmış oldu. Bu personelin oraya götürülmesinde biz en ufak durumu da hesaba katarak soruyoruz: Oraya götürülmesindeki o harcanan para kimin bütçesinden gitti? Acaba Milli Savunmanın gerekli gördüğü bir operasyonel güç müydü oraya aktarılan, yoksa sadece AK PARTİ kazansın diye taşınan seçmen miydi? Bunun hesabını nasıl vereceksiniz, bununla ilgili bir soruşturma yürütmeyi düşünüyor musunuz?

Üçüncü sorum hemen bugün meydana gelen bir olaya ilişkin. Biz, dün Genel Kurulda hayvancılıkla ilgili problemleri konuşunca ben yayla ve mera yasaklarından ve oradaki durumun, oradaki hayatın çekilmezliğinden bahsetmiştim. Bugün Yüksekova’da Doski mıntıkasında -Türkçe ismini bilmiyorum, bu da benim ayıybım değil- Veregoz mıntıkasında bir çoban koyunlarını otlatırken cisim patlaması sonucu ağır yaralandı ve akabinde öldü. Bu bahsettiğimiz mıntika yaşam merkezlerine yakın bir noktada ve bu noktada siz gerekli önlemleri almadığınız için bir çoban öldü, 3 çocuk babası olan bir çoban bugün hayatını kaybetti. Buradan Allah’tan rahmet, sevenlerine de başsağlığı diliyoruz. Bu konu hakkında üzerinize düşen yükümlülüğü yerine getirecek misiniz? Hakkâri’deki bu kara mayınlarını etrafa saçılan, haritası belli olmayan bu kara mayınları ve diğer patlayıcı cisimleri ne zaman toplamayı düşünüyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkürler Onur Bey.

Evet, Elif Hanım, buyurun

ELİF ESEN (İstanbul) – Değerli Başkan, Sayın Bakanım, kıymetli yöneticiler, kıymetli generallerimiz; hoş geldiniz, sizi bir kere daha Mecliste misafir etmek bizleri oldukça memnun etti.

Ben çok hızlıca -zamanımız çok dar- iki farklı başlıkta size sorularımı yöneltmek istiyorum. Birinci, başlığım “kadınlar,” diğer başlığım da çok az konuştuğumuz “çocuklar.” Bu kolluk şikâyet sisteminin de çok önemli bir uygulama olduğunu düşünüyorum fakat bunun kendi içinizdeki denetiminin ve müeyyidelerinin de nasıl işlediği bir o kadar önemli, bununla ilgili bir bilgilendirme rica ediyorum sizden.

“Kadınlar” başlığında, koruma kararı olmasına rağmen öldürülen kadınlar sayıca oldukça fazla ne yazık ki; koruma kararı da defalarca gelip şikâyet ediyorlar “Can güvenliğim tehlike altında.” diye ama ona rağmen yine şiddet görmeye devam ediyorlar ya da öldürülüyorlar. Bu kadınlarla ilgili, koruma kanunu süreçleriyle ilgili bir düzenlemeniz olacak mı? Çünkü bir kadının 30 kereden fazla koruma kararı almasına rağmen öldürülmüş olması süreçte bir sıkıntı olduğunu gösteriyor diye düşünüyorum. Sizin bu son dönemdeki narko ve terör operasyonlarındaki başarınız aslında konuya ciddiyetle eğilindiğinde önemli, ciddi, koruyucu, önleyici tedbirler alındığında da bazı şeylerin önüne geçilebildiğini gösteriyor. Biz, kadınlar açısından da, bunun, bu konunun hassasiyetle takibini sizden rica ediyoruz.

Yine, KADES indirme sayısının temmuz ayına kadar 6 milyon 600 bine ulaşıldığından bahsedildi. Tabii, bu önemli bir veri ancak madalyonun diğer yüzünde de bu kadar kadın can tehdidi altında ve yardıma sığınmıyor diye... Ya, KADES uygulaması bir alarm sistemidir ve derinleşen yoksullukla, ne yazık ki kadınlar, aile içindeki çatışmalar sonucunda da şiddete uğramalarına da maruz kalabiliyorlar. Ben bu uygulamayla ilgili de yine, sizin tarafınızdan, hassasiyetle davranılacağını düşünüyorum.

Bu 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ndeki yürüyüşlere değindi arkadaşımız. Yani kadınların böyle bir yürüyüş ya da eylem hakkının engellenmesini ve böyle teyakkuz hâlinde geçirilmesini de bir İstanbullu olarak ben bizlere yakıştıramıyorum açıkçası.

Yine, yaka kamerası uygulamasının çok çok kıymetli olduğunu düşünüyorum ve teşekkür ediyorum. Çünkü halkla, vatandaşla bire bir temas hâlindeki kolluk güçleri, aslında bu kamerayla koruyucu, önleyici anlamda da -yani onlar da insan- denetleniyor ve önleyici olabiliyor, katkı sağlıyor diye düşünüyorum.

81 ilde çocuk şube müdürlüğünün varlığından bahsettiniz. Geçen yıl 31 bin çocuk istismarı vakası yaşandı. Bu her bir çocuk bile bizim için çok çok önemli ki 31 bin sayısı çok üzücü bir sayı. Çocuk istismarı ve çocuk işçiliği konusunda da koruyucu önleyici tedbirlerinizin neler olduğunu ben öğrenmek istiyorum.

Son sorum da hızlıca... Sokakta dilendirilen çocukların ihbarından sonra kolluk tarafında nasıl bir süreç işlediğini de çok merak ediyorum. Çünkü İstanbul Milletvekili olarak ben İstanbul'un sokaklarını cadde cadde geziyorum, ne yazık ki önüme çocuklar çıktığında da çok üzülüyorum. Bununla ilgili de tedbirleriniz ya da uygulamalarınız neler, bunları öğrenmek isteriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Elif Hanım, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Mehmet Emin Bey...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Sayın Bakanım, hoş geldiniz; sizi ve bürokrasi ekibinizi saygıyla selamlıyorum.

Birkaç konuya çok hızlıca değineceğim. Bu istisnai vatandaşlık verilen Suriyelilerden bazılarının vatandaşlığının iptal edildiğini biliyoruz; bir sabah e-devlette iptal edildiğini görüyorlar. Muhtemelen bu, bizim uygulamamız açısından yeni bir durum. Ancak başta geçici koruma statüsünün kaybı dâhil, çocukların eğitim durumu dâhil bir yanda statüsüz duruma düşen bu kişilerle ilgili olarak nasıl bir süreç yönetildiğine dair makamınıza bir mektup göndermiştim, vakit kaybı olmasın diye bunu tekrar size takdim edeceğim. Bu hususta bir yol haritasının belirlenmesinde ve sadece bir istihbarat notuyla değil, idare hukuku gözü ve bir mülki idare bakış açısıyla da bu iptal taleplerinin değerlendirilmesi gerektiğini sunmak istiyorum.

İkinci olarak, çifte vatandaşlık sahibi olup Gazze ve Refah soykırım hareketine katılan Türk vatandaşının tespitine dair bir soru önergem cevaplanmayı bekliyor hatta süresi doldu. Bu hususta bürokrasideki arkadaşların dikkatini çekmek istiyorum.

Üçüncü olarak, Sayın Bakanım, geçen yıl Altındağ'da, bu yıl Kayseri, Hatay, Bursa ve diğer illerde yaşanan göçmen karşıtı hareketlerle ilgili olarak istihbarat zafiyeti olduğunu düşünüyormusunuz? Müdahalelerin geç yapıldığı konusundaki fikriniz nedir? Ve özellikle bizim bölgemizde sıklıkla karşılanan, valiliğin idari bir kararla eylem yasağı ve sokağa çıkma yasağı kararlarının bu Suriyeli mülteci karşıtı olaylarda etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı hususunda bir müfettiş veya teftiş incelemesi var mıdır? Doğukan Çep, Sinan Ateş'in azmettiriciliğini üstlenen vatandaş yargılamada mahkemenin önünde şunu söyledi: "Otuz beş yıl dört ay kesin hükmüm vardı, beş yıl

boyunca her yıl Bodrum’a tatile gittim. Polisleri gördüğümde Ayetül-kürsi okuyordum, onlar yönlerini değiştiriyorlardı.” Bu beş yıllık süre boyunca otuz beş yıllık kesinleşmiş hükmü olan ve öldürdüğü birtakım kişilerle ilgili olarak, özellikle uyuşturucuya mücadele eden Hasan Ferit Gedik ve arkadaşları hakkında, böyle bir övünerek âdeta bir devlet göreviymiş gibi yaptığı savunmalar ile bu beş yıl boyunca yakalanmamış olması bir araya getirildiğinde, bunun korunduğuna dair güçlü bir kanaat var. Bu beş yılla ilgili, Doğukan Çep’in yurt içi hareketliliği incelendiğinde hangi Emniyet görevlilerinin nasıl bir zafiyeti olup olmadığına dair bir teftiş süreci işletilmiş midir?

Son olarak, Sayın Bakanım, Özel Harekât Daire Başkanının Sayın Devlet Bahçeli’ye gösterdiği abartılı saygı ve el öpme hareketinin birçok vatandaşta tedirginlik yarattığı malumunuzdur. Bununla bağlantılı olarak bir siyasi partiye açıkça ait olduğu belli olan bıyık şekli ve el hareketinin polis teşkilatında uzunca bir süredir, bırakınız bir engelleme, karşılaşmayı -nasıl diyelim- bir temsil simgesi olarak kullanıldığını görüyoruz. Bunun vatandaşlarda bir tedirginlik yaratıp yaratmadığı hususunda kanaatiniz nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyoruz Sayın Ekmen Bey.

Evet, son konuşmacımız Yüksel Bey.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Ben de kısa tutacağım, teşekkür ediyorum.

Tabii, bahsedilen pek çok konuya girmeyeceğim ama hepimiz sabırlı olmalıyız. Burada hiçbir marjinal milletvekili yok, herkes meşrudur, herkesin temsiliyeti meşrudur, hoşumuza gitmeyen lafları olabilir ama hakikaten tahammül etmemiz lazım. Yani iktidarda olmak da zordur çünkü sürekli eleştiriye maruz kalırsınız. Hakikaten övgü zamanı değil bu yani burada olmuş olan şeyleri övmek gibi bir şeyimiz yok. Tam tersi, aksayanı eleştiririz yani bu konuda hakikaten herkesi biraz daha toleranslı olmaya davet ediyorum.

Şimdi, vekilim aslında çok güzel bir yere değindi. Siyaset bilimeci kimliğimle biraz ukalaca bir kavram... “Bölünmüş sadakat” diye bir problem var Türkiye’de. Yani bölünmüş sadakat şudur... Siz bir strateji çizdiniz, güzel bir sunum yapıldı, iyi niyetinden şüphe duymadığım bir sunumdu bu. Bir strateji var, Anayasa’ya bağlısınız siz; anayasal hükümlere, yasal hükümlere bağlı hareket ediyorsunuz. Bu konudaki girişimlerinizi de ben olumlu görüyorum. Fakat bölünmüş sadakat probleminiz var yani yukarıdan kurulan otoritenin en aşağı birimine, en aşağıdaki bürokrata kadar işleyebilmesi için bölünmüş sadakat sorununun aşılması lazım. Nedir bu? Yani çok soyut bir şey yok burada. Bir şahıs; bir çeteye, bir siyasi partiye, bir cemaat liderine daha yüksek bağlılık görüyorsa size olan bağlılığı, sadakati sıkıntılı hâle geliyor. Şimdi, biz bu çukurdan bir türlü çıkamıyoruz. Daha önce böyle görüntüler vardı, Mehmet Ali Ekmen Vekilimin verdiği örnek de bir başka versiyonu. Yani biz buradan çıkamayacak mıyız? Darbeden hemen sonra Numan Kurtulmuş Bey’in şöyle bir lafı vardı: “Devleti bütün kesimlere açmamız lazım.” diyordu. Çok doğru, bu hedefe ulaşamıyoruz. Yani belli dünya görüşüne sahip, belli backgrounddan insanların devlete alınmadığına dair bir algı var. Benim sorum da yine çok net açıkçası: Kolluk kuvvetlerinin bir partinin, hareketin sembolü sayılabilecek işaret, simge ve benzeri şeyler kullanmaları ne kadar doğru? Kıyafet vesaire her bakımdan daha tarafsız bir görüntü vermek, devlet otoritesinin güven inşası bakımından daha doğru değil mi?

Bir de son olarak bunu ek yapacağım, bu son cümlem: Yine, benim bahsettiğim sizin otoritenizle sorunu olabilecek şahısların, belli birimlerin Anayasa’nın 34’üncü maddesini kesinlikle...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Diğer milletvekillerinin satışmaları da oldu...

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Sataşma olabilir, siz öyle algılayabilirsiniz ama Anayasa’nın 34’üncü maddesi hepimizi bağlıyor, sizi de beni de bağlıyor. Buraya yoğun bir direnç olduğunu görüyorum, bunu aşmamız gerekir; sizin de görevinizdir bu, diye bitiriyorum ben.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyorum.

Naci Bey, size söz vermeyeyim çünkü bu, başka bir tartışmayı başlatacak, hiç ona gerek yok; Sayın Bakanımız...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Tartışmadan ziyade Sayın Genel Başkanımızın sözleri açıktır.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben anlıyorum...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – “154 kişiyle adalet önünde hesaplaşacağız.” diye söyledi, o açıktır.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Onunla alakalı bir şey söylemedim.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Yani burada özellikle bozkurt işareti bir siyasi partinin simgesi hâlinde değildir.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Aynen öyle, aynen öyle; biz öyle yorumluyoruz(!)

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Türklüğün bir ifadesidir.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – O sizin yorumunuz.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Bunu ben doğru bulmam.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – O sizin yorumunuz.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Yani yaklaşık üç dört saattir buradayız. Sanki bu memlekette sadece asker, polis, uzman çavuş mu taciz, tecavüz işine karışıyor?

BAŞKAN DERYA YANIK – Sayın Bakanımız onların cevaplarını verecektir.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Buradan ben Sayın Bakanımıza şunu da sormak isterim: Terörü öven, terörle mücadele eden kolluk kuvvetlerimizin haklarını savunma adına yasa dışı gösteri yapanlara, vatandaşlarımızı dağa kaçırıp kızlarımıza, kadınlarımıza tecavüz edip öldürenlere karşı, yakaladığınız her teröriste tacizden tecavüzden işlem yapıyor musunuz? Ben de bunu sorayım o zaman. Yani bozkurt sadece bir siyasi partinin simgesi değildir, Sayın Genel Başkanımız da açık açık söylemiştir “154 kişiyle mahkeme önünde hesaplaşacağız.” diye. Hiç kimse buradan şunu yapmaya kalkmasın, “Milliyetçi Hareket Partisini siyasi olarak eleştirelim, yıpratalım, onun üzerinden Cumhur İttifakı’na yürüyelim.” diye yapılan plan tutmamıştır; onun için bundan vazgeçin.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Yasaya ve Anayasa’ya bağlı olsaydınız siz de.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Diğer cinayetle ilgili de... Yargıya intikal etmiştir, kimin ne açıklaması varsa onu yapsın yani burada güvenlik güçlerimizi de bir şekilde konuşmamız gerekir.

Ben teşekkür ederim.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Her zaman söyledim ben, Bakan Bey’e dedim ki: “Yasalar, Anayasa sizi de beni de bağlıyor, gereğini yapmamız lazım.” Özetledim tekrar söylediğimi, bu kadar.

BAŞKAN DERYA YANIK – Karşılıklılaştırmayalım lütfen.

YÜKSEL TAŞKIN (İZMİR) – Karşılıklı değil.

BAŞKAN DERYA YANIK – O dinliyor, siz de lütfen dinleyin.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Mecliste açık açık terör örgütünü övenleri de doğru bulmuyorum, bunlara da ayrıca işlem yapılması lazım; böyle bir şey kabul edilemez.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyorum Naci Bey.

Evet, kifayetimizakere...

Şimdi Sayın Bakanımıza cevaplar için süre vereceğiz. Ancak Sayın Bakanım, saat altı buçukta tamamlamayı sizden özellikle istirham ediyorum. Muhakkak başkaca cevaplar kalacak, onda da yazılı olarak arkadaşlarımıza, ilgili milletvekillerine cevapların iletilmesi mümkün. Sizi uzun uzun dinlemeyi çok isteriz ama Genel Kurul devam ediyor ve arkadaşlarımızın Genel Kurul sorumlulukları da var.

Buyurun lütfen.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Söz alan tüm sayın milletvekillerinin yorumlarını, değerlendirmelerini sorularını, bunları Komisyonda arkadaşlarımız not aldı, bunlara da hep birlikte cevap vereceğiz. Soru önergeleriyle ilgili İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuzdan, Sayın Başkan ve üyelerden bugüne kadar 147 soru gelmiş bize; cevaplanan 112, cevaplanmayan soru önergesi, süresi henüz tamamlanmamış veya yeterince bilgi gelmemiş olanların sayısı ise 35. Bunlara gereken hassasiyeti gösteriyoruz. Tabii, bazen cevaplar bizim istediğimiz gibi veya beklentimiz gibi olmuyor ama biz de olabildiğince kurumsal bir ifade tarzıyla bunlara cevap vermeye çalışıyoruz. Bunun haricinde de gerek şahsıma gerek Bakan Yardımcılarımıza ve birim amirlerimizden arkadaşlara, sayın milletvekilleri istedikleri zaman da zaten erişebiliyorlar, görüşebiliyorlar, ziyaretlere de kapımız da açık. Her fırsatta bu süreci karşılıklı, yüz yüze de yapmaya hazırız, yapıyoruz da zaten.

Çok detay sorular var, bunların her birini not aldık ama ben şunu söylemek istiyorum: Bu 2911’le ilgili... Evet, toplantı ve gösteri yürüyüşleri bir hak, insan hakkı. Anayasa bunu düzenlemiş, 2’nci maddesinde de bunun kanunla, hangi koşullarda düzenleme yapılabileceğiyle ilgili bir şey var yani 2911 buradan dünyaya gelmiş ve 2911 Anayasa Mahkemesi tarafından da denetimden geçmiş. Gel gör ki sahada biz 2911’le ilgili yapılan müracaatların yüzde 99’una izin veriyoruz ama son dönemde, ne hikmetse, sosyal medya üzerinden çağrıyla diyor ki: “Filan yerde biz miting yapacağız, filan yerde yürüyüş yapacağız.” Böyle bir şey yok. Hiç kusura bakmayın. Yani ben eğer huzurdan, güvenlikten, esenlikten sorumluyum bunun bir ahenk şeklinde yapılması gerektiğiyle ilgili kanun bana hangi yetkiyi veriyorsa ben bunu yapmak zorundayım. Ben hem yeni seçilen Anayasa Mahkemesi Başkanımızı hayırlı olsun diye gidip ziyaret ettiğimde hem de diğer üyeleri de ziyaret ettiğim zaman bunu paylaştım.

Bakın, arkadaşlar, ben İstanbul Valiliği yaptım. Cumartesi Anneleriyle ilgili, evet, benden randevu istediler, biz dolaylı olarak onlarla görüşme yaptık ama Valim, Vali Yardımcımız, oradaki komisyonumuzu da sürekli olarak benim talimatımla o arkadaşlarla görüştük ve şükürler olsun ki bizim Hükümetimiz döneminde o anneler içerisinde mağdur olan hiç kimse yok. Ve Sayın Cumhurbaşkanımızın Dolmabahçe’de... Mekânı cennet olsun, Kadın ve Aileden Sorumlu ilk Bakanımız -Devlet Bakanımız o zaman eğer yanlış hatırlamıyorsam- Sayın Güdal Akşit Hanımefendi Dolmabahçe’de, ismi şu anda dilime...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Berfo Anne.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Berfo Anne... Mekânı cennet olsun. Yani onunla beraber kabulleri var ve orada karşılıklı kamuoyuna yansıyan, açık kaynaklara yansıyan şeyler var.

Ben şunu söylemek istiyorum; İstiklal Caddesi ve diğer yapılmak istenen yerlerle ilgili bizim bakışımız şu: Belediyelerden, siyasi partilerden, STK’lere valilik, Emniyet, ilgili komisyon valiliğin liderliğinde, koordinasyonunda yazı yazıyor, diyor ki: “Önümüzdeki 2025 yılı içerisinde -şunlar bu yıldır- toplantı ve gösteri yürüyüşleriyle ilgili önerilerinizi biz sizlerden bekliyoruz.” Bu önerilerin hepsi toplanıyor ve onlar alındıktan sonra, bunların şehrin trafiğiyle ilgili, şehrin güvenliğiyle ilgili... Bizim orada miting yapan insanların da gösteri, yürüyüş yapan insanların da güvenliğini daha kolay nasıl

sağlayabileceğimize dair bir algoritmamız var, dünyanın her yerinde var bu. Londra’da Trafalgar’la ilgili müracaat eden müracaatçının ret yazısını, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ret yazısını bir okuyun. Ben bunu gittim Anayasa Mahkememize anlattım. Diyor ki: “Evet, böyle bir hak var bizde. Ama bu hakkın tecellisiyle ilgili, burada senin de güvenliğini ve şehrin de huzurunu, trafik akışını... Bu kadar turist geliyor.” Bu hakkı burada sağlayamayacağını söyleyen bir idare var. “Ben dinledim onların gerekçelerini, doğru gördüm, alternatif gösterdiği yerde de “Bu ihtiyacın ve hakkın giderilebileceğine ikna oldum.” diyor.

Şimdi, 1 Mayısla ilgili, her fırsatta benden randevu istendiği zaman Sayın DİSK Başkanı Hanımefendi’ye ve arkadaşlarına randevu verdim. Bugün Bakan oldum, yine randevu verdim, yanıma geldiler. Anlattım, bu örneklerin hepsini anlattım ve dedik ki... Bakın, ilana çıkmış, askıya çıkılıyor bu toplantı ve gösteri yürüyüşleriyle ilgili. O askı süresi içerisinde itirazları da değerlendirip veriyoruz, yargıya da gidiyor, mahkeme konusu da oluyor bunlar, bu konular çünkü idarenin her türlü iş ve eylemleri yargıya açık. Dolayısıyla demek istediğimiz şey şu: İstiklal Caddesi’nin debisini bilmeyen yok. Siz yürürken bir şey düşürüp aşağı inip de onu alacağınız zaman birisinin koruması lazım yoksa ezerler sizi. Ben özür dileyerek söylüyorum ama yani gerçekten böyle bir debi var. Diyor ki: “Ben burada yapacağım bunu.” Tıpkı “Filistin İçin Bin Genç” eylemi gibi. Biz onlara müsamaha ettik; tamam, bunu yaptınız mı? “Yaptık.” Tamam, bak, hadi, buradan artık bu akış, bu debi rahat hareket etsin. “Hayır, biz gitmeyeceğiz.” diyor çünkü onların istediği, tam da az önceki milletvekilimizin istediği gibi burada konuşma konusu olacak hâlde netice almak; hedefi oydu. Yani orada kullanılan konu, hepimizin ciğerini yakan, lanet bir soykırım var orada. Bununla ilgili paylaşım, bununla ilgili destek, dua, lanet; hepsine katılıyoruz. Bitti, bitti, bitti mi? Bitti. “Ben gitmem, burada duracağım, baştan sona yürüyeceğim” diyor.

Şimdi, herkes diyor ki: “Ben İstiklal Caddesi’nde bu işi yapmak istiyorum.” İstiklal Caddesi’nde bir esnaf hayatı var. Turistler İstanbul’a geldiği zaman 3 lokasyona gelip orada bulundukları an, selfie yaptıkları zaman, paylaşım yaptıkları zaman diyor ki: “Ben İstanbul’a geldim.” Bütün şehirlerin simge yerleri var. Diyor ki: “Biz burada devamlı şey yapacağız.” Size çok açık, net söyleyeyim: Eğer, İstiklal Caddesi’yle ilgili hiçbir kısıtlama olmasa İstiklal Caddesi’ne normalde gelen insanların yürümemesi lazım, yürüyemez, bu kadar açık. Herkes oraya çünkü 2 kişi orada 10 bin kişi görünecek. Kapısının önünde saz çalıp da dilencilik yapan adamdan bile rahatsız esnaf. “Bunu buradan çek, istemiyorum çünkü bu burada durduğu zaman benim vitrinime bakmıyor insanlar.” diyor ve biz karşı karşıya gelmemek için -ben öyle talimat verdim- zabıta ile polisi yan yana koyuyorum, ikisi beraber oradan alıp götürüyorum.

Demek istediğim şey şu: Kuralları, Anayasa’daki hakları nizami bir şekilde yani toplumun diğer hak ve hürriyetlerini de kısıtlama getirmeyecek şekilde kullanmanın dengesini de idare bize vermiştir. Biz de bunu yapıyoruz. Bana 2911’le ilgili tüm müracaatların tamamına ben izin veriyorum ama sosyal medyadan çağrı yapıp “Yarın sabahleyin falan yerde falan yere yürüyeceğiz.” Kusura bakma(!) Buna rağmen iyiliği korumak için onu arıyoruz biz “Ara, bu müracaatı yazıya dök.” diyoruz. “Biz müracaat etmeyiz...” “O zaman hakkımızda işlem yapılıyor.” diyor. E, biz o zaman ne yapacağız şimdi?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Bakanım, çok özür dilerim...

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Ya, müsaade et, ben senin sözünü kesmedim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yok, yok; müracaat...

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Hayır, hayır; benim sözümü kesmeyin, Allah rızası için.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sözünüzü kesmek için değil.

İÇİŞLERİ BAKANİ ALİ YERLİKAYA – Ya, kesme ya!

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Müracaat da var, onu da söylüyorsunuz.

İÇİŞLERİ BAKANİ ALİ YERLİKAYA – O arada şunu da söyleyeyim: Her müracaata verilecek diye bir kural yok. Benim önüme MİT’ten, Emniyet İstihbarattan şey geliyor, diyor ki: “Dün filan yerde Kandil’den şöyle şöyle talimat geldi.” Ben buna izin vermem, hayatta vermem.

Niye, ben seni dinlerken şey yaptım mı, niye üzülüyorsunuz?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yok, bir şey değil...

İÇİŞLERİ BAKANİ ALİ YERLİKAYA – Vandalizm... Bak, Van olaylarını ben inceledim, 370 tane gözaltı aldık. Niye tahrik edildi o insanlar? Yanlış Bağdat’tan döndü. Bir karar verildi, o karara itiraz edildi, itiraz sürecinden sonra şu anda devam ediyor zaten süreç. Sokağa çıkıp da belediyenin yıllardan beri büyüyen ağaçlarının tamamını koparmak, kırmak; tüm ortak müstemilat olan şeylerin hepsini -cam, çerçeve- kırmak mıydı yani hak? Ya, biz medeni insanlarız arkadaşlar, bakın, burada konuşuyoruz. Ya, bir şeyi hepimiz aynı düşünemeyiz ki, fitrata aykırı bu ama bu ülke bizim, bu değerler bizim; yanlış da yanlış olarak söyleyip “Doğru değil.” deyip bunu medeni bir şekilde yapabilir miydik? Yapabilirdik. Sokakları terörize etmenin bir anlamı var mı ya? Kazanamı yok ki bu işin, herkes üzülüyor. Türkiye’de böyle bir görüntü gördüğü zaman üzülmeyen var mı? On yıldan beri TOMA dışarıya çıkmamıştı ya, böyle bir iş var mı!

İki, kayyumla ilgili söyleyeyim: Demokratik bir nimet, bu nimeti kullanırken...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Nasıl yani Bakanım, demokratik bir nimet olan kayyum mu, anlamadım?

İÇİŞLERİ BAKANİ ALİ YERLİKAYA – Ya, dur daha yeni giriyorum cümleye.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Derdimiz çok da kayyumla.

İÇİŞLERİ BAKANİ ALİ YERLİKAYA – O yüzden diyorum.

Tekrar başa alayım mı?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Evet, lütfen.

İÇİŞLERİ BAKANİ ALİ YERLİKAYA – Kıymetli kardeşlerim, Allah’a şükürler olsun ki bizim anayasal sistemimiz demokratik bir cumhuriyet, seçim var, halkın kantarına beraber gidiyoruz, çıkıyoruz. Eğer bu kantar devletin mekanizmalarını, belediyenin mührünü, şehir eminliğiyle ilgili anahtarı alan kişi, orada bulunan, efendim, işte, Birecik Belediyesinde olduğu gibi “Ben buraya geldim ama muhasebeye karışmayacaksın, insan kaynaklarına karışmayacaksın, şunları da şöyle yapacaksın.” deyince adam hemen, ikinci hafta olmadan ayrıldı, basın toplantısı yaptı. Niye söyledi bunu? Bunları niye söylemiyorsunuz? Ben de bunları söylüyorum işte. Urfa Birecik Belediye Başkanı DEM’den seçilmedi mi? Adam aynen diyor ki... Görüştüm ben, bana haberler geldi, şu anda bağımsız adam, hiçbir zorlayıcı yok, kimseye de bağlı değil; diyor ki: “Biri geldi; bir, muhasebeye karışmayacaksın; iki, insan kaynaklarına da karışmayacaksın.” O da, adam da diyor ki: “Bana ne kaldı ki o zaman? E, ben ne yapacağım burada? Ben süs biberi miyim?” Bunlar benim cümlelerim değil, adam bunu söylüyor. Yani, orada adamın bir şeyi var, diyor ki: “Benim burada bir itibarım var. Ben size inandım, sizden aday oldum, hizmet etmek için geldim. Bunu alma, buna kalma...” Şimdi, biz de şuna bakıyoruz: Evet, DEM de siyasi parti, seçime girdi, seçildi, seçildikten sonra, ya, Hakkâri’deki vatandaşı, esnafı gezdiniz, kapı kapı gezdiniz, bir tane adam sizin yanınızda gezmedi. Miting yaptı, ben hepsine izin verdim, otobüslerle adam taşıdınız, topladığınız 2.750 kişi, hadi 3 bin olsun. Esnaf ne diyor? “Biz size demedik mi?” diyor. Ben de orada esnafla konuşuyorum, gezdim ben, Cengiz Topel’de de yürüdüm ben, karşıdan gelen 4

kişinin belki 3'ü DEM'liydi. "Selamünaleyküm." "Aleykümselam." "Nasılsınız?" Herkes kucaklıyor ama bakın, orada, Hakkâri'de size ne dedi? Diyor ki: "Biz size davası devam ediyor, bakın, bundan sonra şey yapacak, niye bu adamı aday gösteriyorsunuz? 'Kör gözüm, kör.' niye yaptınız? Niye bize tuzak kuruyorsunuz? Şu Belediyeyi bu adama değil... Efendim, hakkında en ufak bir davası olmayan, UYAP'ta tertemiz görünen bir sürü alternatifimiz var, çok mu lazımdı?" Dedi mi, demedi mi? Dedi ve katılmadı. Mahalle aralarından çocuk bile topladınız, onlar bile gelmedi, gelmedi. O yüzden, şunu söylüyorum: Bu nimeti tuzak kurmadan kullanın ya! Ondan sonra vatandaş diyor ki: "Demek ki..." Ya, bizim kanunumuz var, kanun diyor ki: "Buraya oturan kişinin hakkında şunlar, şunlar, şunlar oluyorsa; bunlar varsa o zaman bu demokratik nimeti sen şer için kullanıyorsun. Kusura bakma, yüce Türk milleti adına ben bunu buradan, senden alırım." Belediye Kanunu'nu açın; 45'i, 46'yı, 47'yi okuyun. Bunu doğru kullanmamız lazım. Ticaret Kanunu'nda yok mu? Adam basiretli bir tacir olmayıp da piyasada o kadar kişiyi dolandırırsa "Bir dakika, bu memlekette ticaret yapma özgürlüğü tüm modern devlet gibi var ama ben buraya kayyum atarım, sen buradan çekil bakayım." diyor. Biz bundan çok keyif almıyoruz ki ama ben size şunu söyleyeyim: Şu anda DEM'li belediyeler içerisinde hakkında en ufak bir dava konusu olmayan... En az yarısı öyle, onları nasıl buldunuz? O adamları, o hanımefendileri nasıl aday yaptınız? Onlar gibi diğer insanları da yapsaydınız. "Ben oy verdim, oyumun karşılığı böyle mi olmalıydı?" diyen Hakkâri insanın dediğini söylüyorum ben.

Dolayısıyla iktidarda olmak, muhalefette olmak meselesi değil. Süreler, zamanlar geldiği zaman kantara çıkıyoruz, herkes mazbatasını aldığı zaman tekraren milletin dediği oluyor ama burada yapmak istediğimiz Türkiye Cumhuriyeti devletinin iki bin iki yüz yıllık geleneği var; dostlarımızla övünürüz, biz dostlarımızın kıymetini dostlarımızdan bile iyi biliriz, düşmanlarımızı da iyi belleriz -ben, Konya şivesiyle konuşuyorum- yani iyi biliriz; onların oyunlarını, tuzaklarını da onların başına geçirmekte de kararlıyız.

Şimdi, ben birazcık da şey anlatayım. Bu kabine döneminde 4 Haziran ile 22 Temmuz arasında PKK-KCK'dan 1.093 terörist etkisiz hâle getirildi ve bütün zamanların en düşük katılımı, 56, bütün zamanların en düşük gerçekleşen şiddet içerikli terör eylemi oldu, 95. Aynı şekilde, ülke içinde ve ülke dışında hem MİT teşkilatı hem Savunma Bakanlığımız devam ediyor.

FETÖ'yle ilgili bir arkadaşımız söyledi, ayrıldı şu anda. Biz "Su uyur, FETÖ ve diğer örgütler uyumaz." zihniyetiyle hareket ediyoruz, göz açtırmamakta kararlıyız. Bugüne kadar bilmediğimizi, şu anda, az önce masanın etrafında böyle bir şey görürsek alırız. Yani, yeni bir bilgi geldiği zaman almayayım mı ben? Veya "Sekiz seneden beri bunu niye almadın?" diyebilir miyiz ya, böyle bir şey olabilir mi? Non-stop, durmadan, duraksamadan bunlarla mücadele etmek zorundayız. 1.735 tutuklu, 2.080 adli kontrol var; DEAŞ'tan 945 tutuklu var, sol terör örgütlerinden 1.070 gözaltı var ve bunların 57 sözde üst düzey şeyleri var. Biz 130 bombalı eylem engelledik. Benim İçişleri Bakanlığımdaydı, İçişleri ailemdeki 600 bin arkadaşımınla beraber gece gündüz demeden, ışığı sönmeyen çalışılan bu teşkilatta bir yandan şehit oluyoruz, bir yandan eğer yanlış yapıyorsa -bu Komisyondaya söylüyorum- memuriyetten ihraç ediyoruz, birazdan size onların sayılarını da vereceğim. "Sen, bizimle beraber aziz milletimize hadim olmayı hak etmedin, git buradan." diyoruz, idari olarak bunu yapıyoruz, cezai olarak da zaten adliyeler bunun şeyini yapıyor. 130'u bombalı eylem olmak üzere 174 eylemi önledik.

Organize suç örgütleri... İlk Bakanımız Abdülkadir Aksu, benden önceki selefim Sayın Süleyman Soylu, şu anda Allah bize nasip etti, Sayın Cumhurbaşkanı bize emanet etti, yarın bir gün bizim hükümetlerimiz döneminde hangi arkadaşımız gelirse gelsin terör, organize suç örgütleri, uyuşturucu; bunlarla ilgili olan, bizim birinci görevimiz bu, bunu yaparız, bunu yapmak zorundayız.

Avrupa Birliğinde, Brüksel başta olmak üzere, muhataplarım bana geliyor, ben onlara gidiyorum. Ya, hepsinin sınıraşan suçların öz güvenleriyle ilgili ve bunların teknolojiyi kullanmalarıyla ilgili sorunlarını anlatıyor bize; Brüksel’de Sayın Johansen de anlatıyor, efendim, Yunanistan’daki muhatabım 3 bakan da bunu anlatıyor, buraya gelen Avusturya Dışişleri Bakanı da anlatıyor, hepsi anlatıyor. Teknoloji ve kaynağın büyüklüğünden kaynaklanan öz güvenle beraber dünyanın her yerinde insanlar birbirleriyle bu tür mekanizmalar, ortaklık ve güç kesbetmeye çalışıyorlar ama bakın, biz göz açtırmıyoruz çünkü ben ilk geldiğimde şunu söyledim: Vatandaşımıza kim şekil yapıyor, 2 kişinin bildiğini eğer biz bilmiyorsak sizden hesabını sorarım, sizi oradan alırım dedim çünkü ben de dâhil benim teşkilatımda bütün kurmay arkadaşlarımızın, her birimizin bu milletin içerisinde mükemmel alternatiflerimiz var, analar nice evlatlar doğurmuş. O yüzden, işimizi öyle iyi yapalım ki, 4x100 metre bayrak yarışı gibi, biz mükemmel gidelim, bayrağı ona verelim, o aynı tempo gitsin çünkü kötülerle mücadeleyle ilgili kaybedecek bir anımız bile yok.

Düzelتيyorum, bugün itibarıyla 642, uluslararası, ulusal, bölgesel, yerel organize suç örgütü çöktük; 424’ü KOM, 180’i narkotik, 38’i siber 4.321 tutuklu, 2.272 de adli kontrol... 106 milyar liralık mal varlığına el koyduk. Ben paylaşımlarda ne diyorum? “Sabahleyin saat sekizde sizi hep izliyoruz.” diyoruz. Ben şeffaf olmak zorundayım, bu Komisyonda bunu söylemek zorundayım. Sabahleyin “Hayırlı sabahlar. Bu aziz milletimiz için her zamankinden daha mutlu, huzurlu bir ortam oluşması için bunları yapıyoruz; sizin desteğinizle, duanızla daha da iyisini yapmak için kararlılıkla mücadele edeceğiz.” diyoruz. Bunu söylemenin ne eksikliği olabilir? Ve ben adaletle teslim ediyorum diyorum, ben o makamı ilk teslim alırken “hukuk” “hukuk devleti” “insan hakları” dedim çünkü eninde sonunda, dönüp dolaşıp -hepimiz için geçerli- en yüksek makama atanacağım ben, vatandaşlık makamına gideceğim. Vatandaşlık makamından kaymakam aday olarak geldiğim günden Bakanlıktan ayrılıp da normal vatandaşlığa döndüğüm zaman dedemin bana vasiyeti, “Biz seni nasıl verdisek aynı öyle gelmeni istiyoruz.” sözü benim kulaklarımda hâlâ çınlıyor. İnsanların içinde yüz akıyla gezmek istiyorum, selam verip selam almak istiyorum ama 85 milyonun hepsini memnun edemem. Ama şu anda 52,18 reiscumhur Türkiye’nin en büyük oranıyla bu zor coğrafyada ve aynı zamanda dünyada böyle bir oran var mı? Halk diyor ki: “Beş yıl ülkenin reiscumhuru, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sizin.”

Kırmızı bülten... 526 kişi yakaladık, yakalıyoruz, onların her birine diz çöktürüyoruz, şöyle resim verdiriyoruz; bunun insan haklarına bir aykırılık var mı? Yok, normal, yakaladığımızı veriyoruz. Adaletle teslim ediyorum. Adaletle ilgili...

Adalet Bakanımız buraya geldi değil mi? Yarın bir gün yine davet edilir, ben buraya ilk defa geldim ama benden önce hiçbir arkadaşımız gelmemiş, size söz veriyorum, çağırın, her altı ayda bir gelmeye hazırım, her altı ayda bir. Diğer Güvenlik ve İstihbarat Komisyonuna da gittim, KEFEK’e de gittim, orada da beraberdik bazı arkadaşlarla. Daha sık bir araya gelmemiz lazım çünkü konuşa konuşa, konuşa konuşa, konuşa konuşa bizim milletimizden, sizden ve bizden hepimizden istenilen ortak meselelerin her birini çözme gücümüz daha fazla olur.

Uyuşturucu... Değerli arkadaşlar, 35.695 kişi tutuklamışız, tutuklanmış yani imal ve ticaretten. 1093 de kullanıcılıktan tutuklanmış, adli kontrolle beraber 50 bini geçmiş bu, cezaevlerinde 345 bin kişi var, 112 bini uyuşturucu. Arzla ilgili böyle mücadele ediyoruz. 137 ton uyuşturucu almışız, 70 milyon adet, o adet olarak satılanları, 199 milyon kök. İHA’larla bütün ekilebilme ihtimali olan yerleri devamlı geziyoruz. Ve bütün bunlara rağmen taleple ilgili yani bilinçlenmeyle ilgili “Aman evladım, aman gencim, aman aileleri, aman...” Bunu medyada sizler, bizler, 208 üniversite, toplumun her kesimi,

her siyasi düşünceden olan veya olmayan evladının, annesinin, babasının, yuvasının uyuşturucudan dolayı tarumar mal olmasını ister mi? Kimse istemez, isteyemez ama bakın, bununla ilgili, taleple ilgili bilinçlenme noktasında daha fazla beraber çalışmalıyız beraber.

Son olarak da, bakın, asayişle ilgili yılbaşından bu yana yaptıklarımızı söyleyeyim kısa, çok kısa: Mal varlığına karşı işlenen dokuz önemli suç: Evden hırsızlık, bakın, 1 Ocak-22 Temmuz 2024; 1 Ocak-22 Temmuz 2023 aynı periyotla yani yüz doksan günü kıyaslıyoruz. Evden hırsızlık daha önceki dönemde günde 167 olurken, şu anda 90, günlük, yüzde 46,1 düşürdük. Yakında televizyondan açıklayacağım bunları, net. Bizim görevimiz şu: Suç işlenmesini önlemek, olayı düşürmek, en büyük görev bu. Olay oldu, engelleyemedin, “Git bunu yakala, adalete teslim et.” diyor.

Şimdi, “aydınlatma oranı” diyoruz biz onlara, kişilere karşı işlenen on önemli suçta aydınlatma oranımız Türkiye ortalaması bu yedi ayda yüzde 97,6. Ben kendi dönemimden geriye doğru gidiyorum, faili meçhul, faili firarlarla ilgili kampanya yapıyoruz biz, “Bunu yakalayana ödül.” “Bunu yakalayana ödül.” “Bunu yakalayana ödül.” Geriye doğru gidiyoruz. Bunu yapan ülke var mı? Biz bütün suçlarla ilgili rakamlarımızı ve aydınlatma oranlarımızı faş ediyoruz. Açıkça ben söylüyorum, bakın bakayım, Avrupa Birliği ülkelerinden, Amerika’dan kadına şiddetle ilgili verileri -KEFEK’te de söyledim- birisi paylaşıyor mu? Paylaşmıyorlar. Niye? “Mahrem, bu bizi ilgilendirir.” diyor. Ben gittim, soruyorum “Ya, bizdeki kadına şiddetle ilgili geçen sene şu kadar kadın hayata gözlerini yumdu. Bunun utancını yaşıyoruz. Bunu azaltmayla ilgili şunları şunları yapıyoruz. Siz peki?” “Bizdeki rakamları biz paylaşmıyoruz, böyle bir ilkemiz var.” diyor, direkt geçiyor, konuyu kapatıyor. Biraz da onlardan bahsedin. “Paris ilkeleri” dediniz ya, Paris’te 1 Mayıs’ta ne oldu? Paris’te 1 Mayıs’ta ne yaptı polisler?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Bakanım, Paris İlkeleri ile Paris’i karıştırmayın.

ELİF ESEN (İstanbul) – Aynı şey değil.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA - Bu espriyi not aldım, çok güzel, bak, tebrik ediyorum.

Devam ediyoruz. Tamamlıyorum Kıymetli Başkanım. İş yerinden ve kurumdan hırsızlık, bakın, bir günde 100’den 63’e, yüzde 36,4 düşmüş; oto hırsızlığı Türkiye’de günde 19’dan 10’a, yüzde 46,2; otodan yapılan hırsızlık 58’miş, -25’i- 56,8; motosiklet hırsızlığı ki benim için çok hassas bu, yüzde 47,8 düşürmüştü; kapkaç 55,6; yankesicilik 53. Bir şeyde başarısız; onu da söyleyeyim, tahmin edin, ne olabilir o?

ELİF ESEN (İstanbul) – Siber suç...

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Dolandırıcılık.

Dolandırıcılık kırmızı, bizim bütün 9 suçun 8’i yeşil yani ortalama hırsızlığı yüzde 47 bandından düşürdük.

Trabzon’daydım geçen hafta, Rize’deydim, oradaki oranlar daha yüksek ama şimdi, ben emniyet müdürlerime, pašalarımıza, albaylarımıza şunu söylüyorum, diyorum ki: “Bu sizin performansınız.” Dolandırıcılıkta Türkiye 0,7 kırmızı yani 1’in biraz altında artmış ama bunu -kırmızı- yüzde 30’dan buraya indirdik çünkü çevrim içi dünyada dolandırılıyor. Adamın ben yanında duramam ki, bu bilinç, şurada bir sismik izolatör lazım “Aman ha! Buraya girersen kayar ayağın.” Bunu anlata anlata buraya indirdik. Bununla ilgili de adli süreci savcılarımızla beraber daha ileri bir noktaya götüreceğiz. Bunu da Allah’ın izniyle yılbaşına doğru düzeltereğiz, yeşil hâle getireceğiz.

Yılbaşından bu yana 120.330 hapis yakalaması aldık, günde ortalama 750 hapis yakalaması alıyoruz. Bir yılda, benim kabine dönemimde 230 bin oldu. Asıl bu olayların düşmesinin sebebi şu: Bakın, yılbaşından bu yana 19.995 hırsız, 3.120 cinsel suçtan arananları yakalayıp adalete teslim ettik.

Hatta bunu öyle hâle getirdik ki taşırayı hırslandırmak için sıfır-beş yıl arasında alınan, beş ile on yıl, on yılın üstünde... “On yılın üstünde cinsel suçtan aranan senin ilçesinde, senin vilayetinde nasıl olabilir?” diyorum valiye, “Niye yakalamadınız bu adamı?” Böyle konuşuyorum ben ama yakalayana şunu söylüyoruz, başarıyı ödüllendirmekte çok cömertiz: “Seni seviyorum, Allah ayağına taş değdirmesin.” Olmadığı zaman zaten sıralamayı bir yapıyoruz, adam 51 vilayetin içerisinde, büyük olmayan şehirlerde, sondan 3’üncü olmuş, o 2 kişiyi daha yakalasaydı 30’uncu olacaktı, öyle bir çalışıyor ki ama “Bütün bunları yaparken hukuk bizim referansımız, insan haklarından taviz vermeyeceksiniz.” diyoruz.

Bakın, son olarak şu geri gönderme merkezleri... Tüm zamanların en büyük sınır dışı yani “deport”unu yaptık biz. 4 Haziran 2023’ten bugüne kadar 155 bin kişiyi kendi ülkelerine gönderdik, 119’unu “charter” seferleriyle gönderdik. Haiti’ye, Addis Ababa’ya, Etiyopya’ya, Afganistan’a. Bunu duydukları zaman diyorlar ki: “Bunu nasıl yapıyorsunuz?” Yapıyoruz bunları. Geri gönderme merkezleri, mahrem yerler hariç kameraya açık. Bu Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, ne zaman randevu alıyorsa saatini, zamanını siz seçin, gelin bakın. Daha önce vekillerimiz istedi, dedim ki: “Derhâl verin.”

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Bana vermedi, vermedi.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Ara Göç İdaresini. Demek ki senin orayla bir kontak sorunun var, bizi ara Dilan Hanım.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Vallahi vermedi ya.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Ya, bizi ara, ya.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Tamam.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Göç İdaresi Başkanımız Atilla Beyi ara, Hüseyin Beyi ara, o olmadı Bakan Yardımcılarımız var, ara. Bak, tekrar ediyorum: Saatini, zamanını seçin, oraya varın, gidin, bakın. Yani zaten geliyorlar Avrupa’dan, dünyadan. Biz diyoruz ki: “İstedığınız zaman gelin, izleyin.” Her yerde kamera var. Arkadaşlar, bakın, şunu söyleyeyim: Eleştiri hak, benim de arkamda gözüm falan yok, o yüzden yani demokrasinin böyle mekanizmalarımız var. Ben de sizden buradan pek çok şey alarak gidiyorum. Ama az önceki vekilime ben hassaten teşekkür ediyorum.

Şimdi, suç ve cezada şahsılık var. Bizim 600 bin ailenin içerisinde bir yandan evine rızkını temin etmek için vatan, millet için şehit olan var, gidip cenazesinde beraber ağlıyoruz. Bir yandan “Sen bu ahlaksız dile getirme şeyi nasıl yaptın?” diye adamı ismini de zikretmeden kovuyoruz. İstedğimiz bu tarafın çok az olması, hiç olmaması. Bu tarafın da şehit olmasını da istemeyiz ama yani olduğu zaman da iftihar ediyoruz onunla “Ya Rabb’im, bunun şefaatinin bizim üzerimizden eksik etme.”

Şimdi, sizin de bizim de benim de eşimin de hepimizin de güvenliğini sağlayan bu insanlara “Sen bunu böyle yaptın...” Ya, kardeşim, bu münferit oğlu münferit bir mesele ya, adam hem idari hem adli soruşturma geçiriyor, cezaevinde şu anda, tutuklu; annesi, babası buna lanet okuyor eğer biri böyle yaptıysa ama ben normal bir ülke, Norveç değilim ki, PKK’yla uğraş kırk yıldan beri, sınır ötesinde bunların yuvalanmasıyla ilgili, efendim, ne şey varsa bitireceğiz bunları diye orada uğraş, FETÖ’yle uğraş, DHKPC’yle uğraş yani terör örgütlerinin her biriyle uğraş -uğraşıyoruz- bir yandan motosiklet hırsızıyla uğraş -bunu da yapmak zorundayım- bütün bizi ilgilendiren konuların tamamıyla ilgili, cesaretle ilgili, samimiyetle ilgili, sizin yanınıza her seferinde aynı bu ses tonuyla gelebilmekle ilgili bizim hiçbir meselemiz yok. Ama şunu söyleyeyim: Bir yerde bir hata... Burada da hata var, her yerde ararsan bulunur, aile içerisinde... Benim dört çocuğum var, birinin zihniyeti birine uymuyor, bazen ben yüzde 10 barajını geçemiyorum “Şunu şöyle yapabilir miyiz?” diyorum, oylama yapıyor, boynum bükük kalıyor. Ama böyle olması iyi bir şey, en azından orada herkes düşüncesini, meramını

rahatlıkla ifade edebiliyor. Dolayısıyla sizin de bizim de hepimizin de geçmişten bugüne hatalarından ders çıkararak ama aynı hatayı iki kere yapmama zihniyetiyle -bizim inanç sistemimize göre- hareket ediyoruz. Yasalarda bizi zaten her şeyi... “Şuradan gidersen doğrusun, buradan gidersen ben senin çağırır, kolluk olmana rağmen hesabını sorarım.” diyor savcı. Adliyenin içinde birisi yanlış bir şey yaptığı zaman onu da kendi kurumu yargılıyor. Böyle bir mekanizma var ama kıymetini bilmemiz gereken bir vatanımız, efendim, böyle, bir asrını aşmış bir cumhuriyetimiz -ikinci asrına girdik- kuruculardan Gazi Mustafa Kemal’den itibaren emeği olan, bizim üzerimizde hakları olan herkese minnettarız ama ben size şunu söyleyeyim: Askerinizi bu şekilde itham ederseniz, polisinizi bu şekilde itham ederseniz... Kendi hukuk sistemimizle ilgili eleştirelim, daha iyi olmak adına yapılan eleştirilerin hepsinin başım gözüm üstünde yeri var ama olay, eğer terör örgütlerinin düşüncesi veya onların bilmem nesi gibi bize doğru gelirse ben bundan inciniyorum, arkadaşlarım da inciniyor. Dolayısıyla benim aldığım daha çok not var...

Şunu da söyleyelim: İnsan hakları ihlalleri bağlamında yıllara göre ceza alan personellerin sayıları; bakın, bunu da vereyim, rahatlayın. Merkezî Kayıt Sistemi... Demin söylemiştik ya “Paris ilkeleri” diye yani böyle bir nimet kuruldu, bu nimetin anlamı şu: “Kol kırılır, yen içinde kalır.” olayını ayağımızın altına aldık biz Sezgin Bey, onu söyleyeyim. Yani böyle bir şey olmaması için bu gözetim merkezi kuruldu ve o gözetim merkezi, aynı havaalanlarındaki kule sistemi gibi hiçbir duvar, engelleme, sisteme perdeleme olmaksızın bunu görüyor ve orada bizim arkadaşlarımız diyor ki: “Böyle bir şey olduğu zaman sizi kurtaramayız, hiç kusura bakmayın.” Bakın, insan hakları ihlalleri bağlamında yıllara göre disiplin cezası alan İçişleri ailesindeki kolluk personeli sayıları: 2020’de 648, 2021’de 856, 2022’de 778, 2023’te 317, 2024’ün ilk yedi ayında 39, adli şeyleri hariç. Şimdi, ben talimat verdim, biraz şey oldu, bir dahaki sefer geldiğim zaman bunların adliyeden aldıkları cezaların da raporunu vereceğim size grafik olarak, ekrana da yansıtacağım bunu. Buradan vermek istediğimiz mesaj şu: Biz bunları istemiyoruz.

Şimdi, intihar vakalarıyla ilgili işte, sosyal medyada söylenenler, orada daha fazla tıklanmak adına yapılan bu paylaşımlar filan... Her bir intihar vakasına müfettiş gönderiyoruz biz. Aileye bir başsağlığına gidiyor müfettiş, arkadaşların her biriyle ilgili... Ya, biz bazılarını açıklayamıyoruz. Kumar borcu var, şimdi, ben bunu açıklayayım mı?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Özel yaşam, açıklanmaz.

İÇİŞLERİ BAKANİ ALİ YERLİKAYA – Açıklayamayız.

İşte, arkadaşı terk etmiş; işte, nişanlısından ayrılmış... Bunları açıklayacağım ama, basın toplantısında açıklayacağız. Hem de 2010’dan itibaren alıp getirdik, işte, Teftiş Kurulu Başkanımız burada, tamamını açıklayacağız. Ya, biz buna üzülmeyiz olur muyuz? Hep beraber söylüyoruz. Bir insanın yaşamına kendisinin kıyması kadar üzücü olan başka bir şey olabilir mi, hangi görevde olursa olsun, ister öğretmen ister kamuda ister özelde... Ama arkadaşlar, -350 bin- gece gündüz demeden, biz uyurken işbaşında bizi bekleyen bu insanlarla ilgili bir cümle kurarken onların hepsinin incinebileceğini de aklımıza getirirerek cümle kuralım ya. Dolayısıyla, intiharla ilgili meselenin yüzde 95’inin bu olduğunu önüme gelen raporlarda ben görüyorum. Şimdi, senin kızın nişanlısından ayrıldığı, yüzüğü attığı için bunu yaptı, arkadaşlarının hepsi onu söylüyor; zaten bir adli vaka, savcı zaten soruşturuyor; biz de bunu idare olarak soruşturuyoruz “Bu personelimiz niye böyle olmuş?” diye. Ama amirinin mobbinginden mi, efendim, strese soktular mı? Bunların hepsine bakıyoruz. Mesela 12/36’yla ilgili çalışmalar yaptık, belli bir noktaya geldi, zaten şu anda oran şu kadar. Tüm yapmak istediğimiz, benim güvenliğim, bizim güvenliğimiz için çalışan bu arkadaşlarımızın rahat, huzurlu çalışması. Evinde huzurlu olsun, işinde huzurlu olsun ki Türkiye’nin huzuruna kalbiselimle hizmet etsin istiyoruz.

Şununla tamamlayalım: Biz vatandaşımızla tüm muamelatın kayıt altında olmasını istiyoruz. Yolda gecenin saat 03.00'ünde Jandarma bölgesinde bir Jandarma trafik timi veya görevlisi arkadaşımız “bir dakika” dedi, sizi durdurdu, yüz tanıma sistemli kameranın o saatte de aldığını... Eğer vatandaş konusu suç olan hakaretimiz cümleler kuruyorsa vatandaşa nezaketle diyecek ki: “Kıymetli vatandaşım, arkadaşım, bak, kamera kaydediyor.” Geriye dönük otuz gün... ASELSAN’la yaptığımız anlaşma -yurt dışına paramız gitmesin diye- önümüzdeki yıl sonunda Türkiye’de araçta iki devriye varsa ikisinde de üçse üçünde de tamamında ama tamamında kamera sistemi olacak. Artık karşı taraftan “Sen benim kim olduğumu biliyor musun?” diye bir cümle geldiği zaman “Kaydediliyor, kendine dikkat et...” Polis, güvenlik, kolluk, Allah muhafaza, eğer kabul edilemez bir davranış içerisinde oluyorsa o da kendini yakacak. Çünkü o kayıt mahkemede ve idari işlemler yapılırken tek delil olarak bize yetecek. Şu anda bunu biz Ramazan Bayramı’nda belirli yerlerde yaptık, Kurban Bayramı’nda yaptık; gerçekten müthiş faydasını gördük, görüyoruz. İlk, İstanbul’a ben almıştım o zaman YİKOB bütçesinden, ithal di; şimdi, ASELSAN mükemmel bir noktaya getirdi bizi, onlara da minnettarız.

Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekillerimiz; bence biz istifade ettik İçişleri ailesi olarak, sizlerin de istifade ettiğine, edeceğine inanıyoruz. Arayı açmayalım, sık bir araya gelelim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bunu saymıyoruz.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Bunu sayalım, Paris İlkelerine de uygun olan bu. Dolayısıyla irtibatımızı kesmeyelim, devam edelim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Bakanım, hemşeriniz Konyalı kanser hastası...

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Cevap vereceğim şimdi.

BAŞKAN DERYA YANIK – Şimdi, Ömer Faruk Bey’e sözü yeniden kaptırmadan bizim bu toplantıyı kapatmamız lazım.

Sayın Bakanım, çok çok teşekkür ediyoruz size ve heyetinize bu samimi, dolu dolu ve çok uzun anlatımlardan dolayı.

İÇİŞLERİ BAKANI ALİ YERLİKAYA – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK - Komisyon üyesi arkadaşlarımıza, katılımcı bütün milletvekili arkadaşlarımıza, izleyicilere ve basın mensuplarına ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum.

Görüşmelerimiz tamamlandı.

Tekrar herkese kolaylıklar diliyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.00

